Ion Hobana prezintă
maeștrii anticipației clasice

Jack London

Ciuma stacojie

MINERVA

„Toată truda omului pe planetă nu a fost decât o spumă imensă. El a domesticit animalele folositoare, le-a nimicit pe cele dăunătoare şi a curăţat pământul de vegetaţia sălbatică. Apoi el s-a dus, iar fluxul vieţii primordiale a năvălit la loc, măturând în cale tot ce fusese creat de mâna lui – buruienile şi pădurile i-au năpădit ogoarele, animalele de pradă i-au risipit turmele...“

ISBN: 973-21-0739-1

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LONDON, JACK
Ciuma stacojie / Jack London ; trad.: Mihai Elin ; pref. şi selecţic: Ion Hobana.- Bucureşti : Editura Minerva, 2005
ISBN 973-21-0739-1

I. Elin, Mihai (trad.)
II. Hobana, Ion (pref.)

821.111(73)-32=135.1

MINERVA S.A.
Redacţia şi sediul social:
B-dul Metalurgiei nr. 32-44, cod 041833, sector 4, Bucureşti,
O.P. 82 – C.P. 38
Tel.: (021) 461.08.08, 461.08.10; Fax: (021) 461.08.09

Tipărit la MEGApress holdings S.A.

JACK LONDON

Ciuma stacojie

Traducere
Mihai Elin

•

Selecţie şi prefaţă
Ion Hobana

Ion Hobana prezintă Maeştrii anticipaţiei clasice
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI• 2005

Colecţie coordonată de ANA D. MUNTEANU
Coperta colecţiei: CRISTINA DUMITRESCU

Redactor: FLORENŢA DRĂGHICESCU
Tehnoredactare computerizată: LIVIU PERŢEA

PREFAŢĂ

Celor ce au citit doar operele emblematice ale lui Jack London – Chemarea sălbăticiei, Lup de mare, Colţ Alb, Înainte de Adam, Martin Eden, Călcâiul de fier – *povestirile înmănuncheate în al şaptelea volum al colecţiei noastre le vor oferi, sper, o foarte plăcută surpriză. Scriitorul renumit pentru tablourile de un realism deseori crud ale vieţii în regiunile sub-polare sau pe mările sudului, se dovedeşte a fi şi un veritabil maestru al anticipaţiei. Ciudat este că aceste povestiri, reprezentând un segment important al creaţiei sale, sunt trecute sub tăcere în două dintre cele mai cuprinzătoare şi pertinente lucrări consacrate genului:* Istoria SF-ului modern *(1984) de Jacques Sadoul şi* Trillion Year Spree. The History of Science Fiction *(1986) de Brian W. Aldiss, cu colaborarea lui David Wingrove. Or antologia* The Science Fiction of Jack London, *care le conţine, apăruse în 1975...*

Nu împărtăşesc opinia celor care susţin că în biografia unui artist se află cheia tuturor înţelesurilor operei sale. Cred însă că nu putem ignora sau subestima rolul împrejurărilor care înrâuresc destine

şi modelează caractere. London n-ar fi acumulat o zestre existenţială atât de amplă şi de diversă, dacă sărăcia cronică în care se zbătea familia sa nu l-ar fi obligat să muncească din greu, de la o vârstă la care alţi copii şi adolescenţi au doar grija şcolii. La treisprezece ani, a fost nevoit să renunţe temporar la învăţătură, pentru a lucra într-o fabrică de conserve pentru zece cenţi pe oră, zece ore pe zi. La cincisprezece ani, a cumpărat cu bani împrumutaţi un vas minuscul şi a devenit jefuitor de stridii, în crescătoriile din golful San Francisco. În 1893, vâna foci pe coastele Japoniei. A participat apoi la marşul şomerilor spre Washington, părăsindu-l înainte de a ajunge la ţintă, a fost închis pentru vagabondaj şi a participat, fără succes, la goana după aurul din Klondike.

Între timp, devora cărţile găsite mai ales în biblioteca publică din Oakland, unde locuia familia sa. Acolo a fost sedus de utopia socialistă a lui Edward Bellamy, Privind înapoi, *citind şi lucrări semnate de Charles Darwin, James Frazer, Adam Smith, John Locke, Herbert Spencer şi Friedrich Nietzsche, pentru a pomeni doar aceste nume. Ceea ce căuta el era o filozofie a vieţii, care să încorporeze tot ceea ce îi revelase gândirea contemporană despre natură, om şi societate. O filozofie menită să-i*

înlesnească dobândirea succesului literar, văzut în primul rând ca un mijloc de a evada din mizeria şi mediocritatea care-i fuseseră hărăzite prin naştere. Exploatând multiplele sale experienţe cu o remarcabilă înzestrare artistică, el şi-a atins ţinta, devenind în scurt timp unul dintre cei mai citiţi şi mai bine remuneraţi autori ai epocii sale.

Printre teoriile care l-au influenţat puternic pe London se numără şi aceea a darwinismului socială, foarte răspândită în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, care susţinea că în societate, ca şi în natură, cel puternic supravieţuieşte, iar cel slab dispare. Argumente falacioase în acest sens i-au oferit lucrările lui Benjamin Kidd, Evoluţia socială *(1894), şi William Z. Ripley,* Rasele Europei *(1899), care încercau să demonstreze superioritatea rasei albe, cu precădere a ramurii ei anglo-saxone, chemată să devină stăpâna lumii. O viziune regăsită în lucrările de ficţiune, ca şi în declaraţiile publice ale lui London. Este cunoscut răspunsul lui iritat la reproşurile care aveau ca obiect neconcordanţa dintre atitudinea lui militant-socialistă şi receptivitatea la astfel de idei considerate reacţionare: „Ce naiba! Sunt în primul rând om alb şi abia apoi un socialist!". Aşa se explică şi prezenţa temei „pericolului galben", la modă pe ambele ţărmuri ale Atlanticului, în romanele sale*

Valca Lunii *(1913) şi* Revolta de pe „Elsinore" *(1914), ca şi în mai vechea povestire de anticipaţie* Nemaipomenita invazie *(1910), asupra căreia mă voi opri acum. Naţiunile „albe" sunt confruntate cu înaintarea lentă şi irezistibilă a zeci de milioane de chinezi, care pun stăpânire pe coloniile europene din Asia. Diplomaţia şi războiul de tip clasic nu sunt în stare să le oprească. Este acceptată atunci propunerea modestului profesor Jacobus Laningdale: „nemaipomenita invazie" a germenilor letali lansaţi din aeronave, întreaga populaţie a Chinei fiind exterminată. Textul pare a fi o replică la romanul lui Matthew Phipps Shiel,* Pericolul galben *(1898), în care o sută de milioane de soldaţi chinezi invadează Rusia şi apoi Europa; aceasta din urmă încearcă să-i oprească răspândind printre ei bacili de holeră...*

London a fost fascinat şi de mitul supraomului, plăsmuit de Nietzsche în Aşa grăit-a Zarathustra. *L-a întrupat în Wolf Larsen, căpitanul goeletei „Năluca" din* Lup de mare *(1904), înzestrat cu o inteligenţă ieşită din comun şi cu o excepţională forţă fizică, dar şi în misteriosul Goliat din povestirea cu acest titlu, apărută în 1908. „Era un supraom, un supraom ştiinţific" spune autorul şi Goliat îşi impune voinţa întregii lumi, graţie descoperirii energonului, care este „nici mai mult şi nici mai puţin decât energia*

cosmică aflată în razele solare". O energie capabilă să-i ucidă de la distanță pe cei care nu dau curs somației lui Goliat de a renunța la privilegii și a desființa proprietatea privată, ca și să distrugă flotele de război trimise să apere vechile stări de lucruri. De astă dată, London nu mai cade în păcatul exacerbării tuturor calităților eroului său. Pe adevăratul lui nume Percival Stoltz, stăpânul necontestat al globului este un omuleț chel cu ochelari, amator de dulciuri și inamic declarat al pisicilor.

Un fel de supraom este și Emil Gluck, „vrăjitorul științific" din Dușmanul întregii lumi *(1908). El nu urmărește însă decât să se răzbune pentru tot ceea ce a îndurat, începând din copilăria de orfan lipsit de dragostea celor din jur și culminând cu condamnarea la închisoare pe viață, în temeiul unor dovezi false, pentru o crimă pe care nu a făptuit-o. Descoperind mijlocul de a controla intensitatea și direcția unei descărcări electrice, Gluck provoacă de la distanță aprinderea pulberii înmagazinate într-un fort, într-o navă de război sau în cartușele unei arme de foc. Distrugerile și pierderile de vieți omenești pe care le pricinuiește astfel sunt imense. Descoperit în cele din urmă și executat pe scaunul electric, el are dreptul, din partea autorului, la acest epitaf sui-generis: „... așa a murit, la vârsta de patruzeci și șase de ani, unul dintre*

cele mai nefericite genii, un om cu un nemaipomenit intelect, dar ale cărui extraordinare capacităţi, în loc să slujească Binelui, erau atât de deformate şi contorsionate, încât a devenit cel mai uimitor dintre criminali."

Înainte de a-i executa, prin intermediul energonului, pe cei care nu se supun injocţiunii de a-l întâlni, pentru a-i recunoaşte dreptul de a stăpâni Pământul, Goliat îi avertizează că îi este străin „sentimentalismul neştiinţific privind valoarea vieţii omeneşti". Este şi trăsătura caracteristică a eroului primei povestiri de anticipaţie a lui Jack London, Să mori într-o mie de feluri *(1899). Acest om, care a pătruns „dublul mister al fiziologiei şi psihologiei", specializându-se în chimia organică, patologie şi toxicologie, îşi supune fiul unor teribile experienţe, fără să încerce nici o emoţie, ca şi cum ar avea de-a face cu un animal de laborator. Fiul se dovedeşte a fi la fel de ingenios şi la fel de incapabil de afecţiune, născocind un plan diabolic de a pune capăt feluritelor sale morţi şi resuscitări, cu preţul execuţiei „ştiinţifice" a călăului său.*

Pentru a da un aer de verosimilitate procedeului prin care cobaiul uman îşi recapătă libertatea, London recurge la o seamă de noţiuni ştiinţifice reale şi fictive: „Mi-am construit teoria pornind de la

următoarele două premise: prima, electroliza sau descompunerea apei în elementele ei componente gazoase cu ajutorul electricităţii; a doua, existenţa ipotetică a unei forţe, reversul gravitaţiei, pe care Astor a numit-o „apergie". Atracţia terestră, de pildă, doar apropie obiectele între ele, dar nu le combină; aşadar, apergia înseamnă pur şi simplu respingere. Or, atracţia atomică sau moleculară nu numai că apropie obiectele între ele, ci le şi integrează; reversul acestui lucru, sau forţa dezintegrantă, era ceea ce doream eu nu numai să descopăr şi să produc, ci să şi direcţionez după voinţă." Cititorul neavizat ar fi putut crede că numele pomenit în acest pasaj este cel al unui savant de recunoscută autoritate. Ori, John Jacob Astor era autorul american al romanului O călătorie în alte lumi *(1894) şi apelase la apergia „inventată" de confratele său britanic Percy Greg, în* De-a curmezişul zodiacului *(1880), pentru a-şi trimite personajele să exploreze planetele Jupiter şi Saturn.*

Onorariul plătit de mensualul „The Black Cat" pentru Să mori într-o mie de feluri, *patruzeci de dolari, reprezintă „Primii bani pe care i-am primit pentru o povestire", cum scria autorul în* Jurnalul *său. În acelaşi an 1899, apăruse* Întinerirea maiorului Rathbone. *Tema îşi are îndepărtatele origini în*

antichitate: Teopomp îşi imagina „locul fără întoarcere", unde cel care mănâncă fructele pomilor de pe malul râului Plăcerii întinereşte, până ce încetează să mai existe. London încearcă să-i dea o glazură ştiinţifică: Dover Wallingford extrage din limfă o substanţă având ca efect întinerirea celor în vârstă. Beneficiari sunt unchiul său, maiorul din titlu şi iubita de odinioară a acestuia.

În Umbra şi licărirea *(1903), amuzamentul lasă locul meditaţiei privind urmările pierderii controlului asupra reacţiilor temperamentale. Invizibilitatea este şi ea o temă întâlnită în vechile mituri şi legende, începând poate cu Gyges şi inelul său magic. Cât despre obţinerea ei prin mijloace ştiinţifice, ideea îi aparţine, foarte probabil, lui Edward Page Mitchell, a cărui povestire,* Omul de cristal, *apăruse în ziarul „The Sun" la 30 ianuarie 1881. Natura cercetărilor profesorului Fröhliker este asemănătoare celei a cercetărilor lui Griffin, eroul celebrului roman din 1897 al lui H. G. Wells,* Omul invizibil. *London îl cunoştea, fără îndoială, şi s-a străduit să găsească ale procedee de atingere a scopului dorit.*

Stephen Flack, din povestirea lui Mitchell, se sinucide, fiind respins de fata de care se îndrăgostise, în răstimpul dintre experienţele la care era supus. Griffin devine un pericol public şi este linşat de

mulțimea dezlănțuită. London a ales un altfel de sfârșit pentru tinerii săi geniali, care-și pierd viața în încleștarea dintre ei, asemenea „neisprăviților" Cuthfert și Weatherbee din povestirea Într-un ținut îndepărtat, *apărută în prolificul an 1899.*

În Introducerea *la amintita antologie din 1975, Richard Gid Powers afirmă că* Umbra și licărirea *ne propune o „concluzie sentimental anti-științifică" neconvingătoare. El se referă la declarația naratorului, martor al competiției tot mai neînfrânate dintre „frații inamici" și al tragicului ei deznodământ: „Cât despre mine, nu-mi mai pasă de cercetările din domeniul chimiei, iar știința este un cuvânt tabu la mine în casă. M-am întors la trandafirii mei. Culorile naturii îmi sunt de-ajuns". Consider, dimpotrivă, că acest final este pe deplin justificat din punct de vedere artistic, consemnând atitudinea omului obișnuit, cu care se confundă cititorul, față de miracolele unei științe inaccesibile, percepută mai curând, cum spunea Arthur C. Clarke, ca magie. Este, într-un alt registru narativ, atitudinea vagabondului din romanul lui Wells, care se uită, fără să priceapă nimic, la însemnările din caietele rămase de la Griffin.*

Subiectul povestirii a fost cumpărat de London, împreună cu altele, de la Sinclair Lewis. Din lot făcea parte și ceea ce avea să devină Când lumea era tânără

(1910), titlu desprins din ultimele rânduri ale povestirii Chemarea sălbăticiei *(1903). Preluarea nu este incidentală, ambele texte fiind tributare credinţei autorului în atavism. După o perioadă petrecută în compania oamenilor, câinele Buck răspunde chemării ancestrale şi se întoarce la sălbăticie. Iar James G. Ward, prosper om de afaceri californian, se transformă, la căderea nopţii, într-un barbar teutonic stăpânit de instincte şi înzestrat cu forţa şi agerimea necesare supravieţuirii în acel timp revolut. „În el trăiau doi oameni – spune autorul – şi, cronologic vorbind, aceşti oameni erau despărţiţi prin câteva mii de ani. Studiase chestiunea dublei personalităţi probabil mai în profunzime decât oricare dintre cei mai buni şase specialişti din acest domeniu psihologic, încâlcit şi plin de mistere. În sine, era un caz deosebit faţă de orice alt caz înregistrat vreodată. Nici cele mai avântate fantezii ale scriitorilor de ficţiune nu şi l-au putut imagina. El nu era ca doctorul Jekyll şi domnul Hyde şi nu semăna nici cu tânărul nefericit din* Cea mai grozavă poveste din lume *a lui Kipling. Cele două personalităţi ale sale erau atât de amestecate, încât practic erau conştiente de sine şi fiecare de cealaltă tot timpul."*

„Prădătorul nocturn" ucide iepuri, devorează prepeliţe şi urmăreşte în goană coioţii pe dealurile din

împrejurimile bungalow-ului său din Mill Valley. Şocul unei ultime ciocniri victorioase cu un urs grizzly scăpat de la un circ, ciocnire desfăşurată sub ochii oaspeţilor şi mai ales ai logodnicei sale, determină dispariţia bruscă a trăsăturilor fizice şi psihice atavice, James G. Ward devenind un individ care se teme şi de propria lui umbră. Tâlcul ar putea fi acela că, potrivit zicalei, iubirea transformă o fiară într-un mieluşel.

Sursa de inspiraţie a Ciumei stacojii *(1912) ar fi fost, potrivit unor comentatori,* Ultimul om, *romanul din 1826 al autoarei celebrului* Frankenstein *sau* Prometeul modern, *Mary Shelley. E adevărat că în ambele texte o pandemie nimiceşte omenirea, chiar dacă la London rămân mai mulţi supravieţuitori. Titlul nuvelei şi simptomele bolii fatale mărturisesc o înrudire şi mai directă cu povestirea lui Edgar Allan Poe,* Masca morţii roşii *(1842).*

Monologul fostului profesor de literatură engleză de la Universitatea din Berkeley, întrerupt de apostrofările nepoţilor săi, născuţi în epoca de semi-barbarie de după cataclismul biologic, schiţează o istorie a evenimentelor care au dus la extincţia aproape totală. Descrierea de un patetism implicit a efectelor pandemiei şi a încercărilor disperate de a evada din metropola transformată într-un vast cimitir

se conjugă cu viziunea reînceperii ciclului evolutiv, „eterna reîntoarcere" împrumutată şi ea de la Nietzsche. Şi profesorul îşi exprimă convingerea amară că lumea care se va naşte din ruinele trecutului nu va fi mai înţeleaptă decât aceea dinaintea ciumei stacojii: „Praful de puşcă va apărea. Nimic nu-l poate opri – aceeaşi veche poveste iarăşi şi iarăşi. Neamul omenesc se va înmulţi şi semenii se vor lupta între ei. Praful de puşcă îi va da omului posibilitatea să ucidă milioane de oameni şi numai în felul acesta, prin foc şi sânge, cândva, într-o zi îndepărtată, se va dezvolta o nouă civilizaţie. Şi la ce va folosi asta? Exact aşa cum a dispărut vechea civilizaţie, va dispărea şi cea nouă. Va fi poate nevoie de patruzeci de mii de ani ca să fie clădită, dar va trece şi ea."

Nuvela care încheie selecţia noastră, Cel Roşu, *a fost scrisă în 1916 şi a apărut postum, în 1918. Ea reprezintă nu doar summum-ul atins de Jack London pe tărâmul anticipaţiei, ci şi una dintre cele mai mari izbânzi artistice ale întregii sale opere. Poate pentru că eroul ei este un fel de autoportret al autorului în acel ultim an al vieţii sale, când sănătatea, relaţiile familiale şi situaţia lui financiară mergeau din rău în mai rău.*

Bolnav şi hăituit în jungla din Guadalcanal, Bassett ajunge în cele din urmă într-o aşezare a

boşimanilor vânători de capete, cu care stabileşte o relaţie de toleranţă reciprocă. Intrigat de un sunet venind de departe, care nu seamănă cu nici unul dintre cele cunoscute, află că el este emis de Cel Roşu, numit de bătrânii uitaţi şi Cel Născut din Stele. Un zeu însetat de sângele oamenilor sacrificaţi la porunca lui. Nedându-se în lături de la nimic pentru a descifra această taină, Bassett o convinge pe femeia cu care conviețuieşte - în pofida urâţeniei ei respingătoare, să-l conducă la locul interzis unde sălăşluieşte zeul. Şi acolo constată că este vorba despre o uriaşă sferă dintr-un metal roşu necunoscut, purtând semnele coroziunii datorate unei călduri intense şi fiind înconjurată de rămăşiţele celor jertfiţi cu ferocitatea amorală a populaţiilor primitive. O sferă care prinde viaţă sub atingerea uşoară a degetelor lui Bassett, înfiorându-se „în vibraţii ritmice care deveneau şoapte şi foşnete şi murmure ale unui sunet – dar ale unui sunet atât de diferit, atât de slab, încât era un şuier abia pâlpâind; atât de suav, încât era înnebunitor de dulce, sunând precum un corn vrăjit al zânelor, în cele din urmă neputând fi asemuit de Bassett decât cu zvonul vreunui clopot al zeilor, ajuns pe pământ din spaţiul cosmic."

Putem presupune că superba imagine a sferei născătoare de sunet se datorează unei reminiscenţe

livreşti. În epoca lecturilor sale febrile la biblioteca publică din Oakland, London ar fi putut afla de la filozofii greci că Universul vibrează şi cântă ca un nemăsurat instrument de origine divină, dăruind celor care ştiu să audă „muzica sferelor", idee întâlnită şi la astronomii Evului Mediu şi ai Renaşterii.

Ajuns la deplina maturitate artistică, autorul a evitat capcana soluţiilor facile. Sfera nu se întredeschide, din ea nu coboară trimisul angelic sau demonic al unei alte civilizaţii, aşa cum avea să se întâmple în operele-spaţiale de mai târziu. Misterul rămâne întreg. Şi poate că Arthur C. Clarke citise Cel Roşu *când a scris* Santinela, *povestirea despre artefactul extraterestru găsit pe Lună, punct de plecare al celebrului film 2001* – Odiseea spaţială.

Luptând cu boala care-l macină, vrând să trăiască pentru a face cunoscută lumii civilizate existenţa sferei căzute într-un loc atât de neprielnic, Bassett se întreabă: „Cine erau ele, ce erau ele, acele fiinţe depărtate şi superioare, care au aruncat o punte peste cer prin mesajul lor gigantic, irizând în roşu şi scoţând sunete cereşti? Cu siguranţă, şi cu mult timp în urmă, au bătut şi ele cărarea pe care omul de-abia a pus piciorul, după calendarul cosmic. Iar pentru a fi în stare să trimită un asemenea mesaj peste prăpastia cosmică, desigur că vor fi atins acele înălţimi de care

omul, cu lacrimi şi osteneală şi asudând sânge, în întuneric şi buimăcit de atâtea îndemnuri, se apropie aşa de încet. Şi ce erau ele, pe culmile lor? Ajunseseră la Fraternitate? Sau învăţaseră că legea iubirii impunea pedeapsa slăbiciunii şi a decăderii? Viaţa era oare o luptă? Legea întregului univers era cumva legea nemiloasă a selecţiei naturale? Şi, lucru imperativ şi dureros, concluziile lor, îndelung cântăritele lor judecăţi, erau închise chiar atunci în uriaşa inimă metalică a Celui Roşu, aşteptând doar ca primul pământean să le citească?"

London se opreşte aici, dar textul ne îngăduie să fabulăm: limbajul constructorilor sferei putea fi tocmai cel al „sunetelor cereşti", iar truda şi sclipirea de geniu ale unui cercetător terestru ar fi adus la lumină „cuvintele şi înţelepciunea stelelor". Dar Bassett moare, ascultând pentru ultima oară sunetul „învestit cu inteligenţa supraoamenilor de pe planetele altor sori". Şi mesajul pe care-l poartă Cel Roşu rămâne pierdut în pustietăţile insulei Guadalcanal. Un final reflectând starea de spirit a autorului, care avea să se confrunte curând cu ultimul mister, acela al trecerii hotarului spre Marele Dincolo.

Ion Hobana

SĂ MORI ÎNTR-O MIE DE FELURI

Mă aflam în apă de vreo oră şi, îngheţat, istovit, cu o crampă îngrozitoare în pulpa piciorului drept, se părea că-mi sosise ceasul. Luptând zadarnic împotriva puternicului curent al refluxului, privisem cum îmi alunecă prin faţa ochilor procesiunea înnebunitoare a luminilor de pe ţărm; după un timp, însă, am renunţat la încercarea de a mai ţine piept curentului şi m-am limitat la gândurile amare despre cariera mea irosită, care îşi afla acum sfârşitul.

Avusesem norocul să provin dintr-o familie engleză bună, însă din părinţi ale căror conturi în bănci depăşeau cu mult cunoştinţele lor despre natura copilului şi despre creşterea copiilor. Deşi născut într-un mediu de oameni cu dare de mână, atmosfera binecuvântată a unui cămin părintesc îmi era străină. Tatăl meu, un om foarte învăţat şi faimos amator de antichităţi, nu acorda nici o atenţie familiei, fiind veşnic adâncit în abstracţiunile studiului său; în timp ce mama, care se făcea remarcată mult mai mult prin aspectul ei atrăgător decât prin înţelepciune, se simţea pe deplin satisfăcută de adulaţia societăţii în care se cufunda necontenit. Am urmat şcoala generală şi

colegiul ca orice băiat din burghezia engleză şi, deoarece anii îmi adăugau tot mai multă forţă şi pasiuni puternice, părinţii mei au devenit brusc conştienţi că posedam şi eu un suflet nemuritor şi s-au străduit să mă ţină-n frâu. Era însă prea târziu; am comis nebuniile cele mai nestăpânite şi mai impertinente şi am fost renegat de familia mea, ostracizat de societatea pe care o ultragiasem atâta vreme şi, cu cele o mie de lire pe care tata mi le dăduse odată cu declaraţia fermă că nu dorea nici să mă mai vadă vreodată şi nici să-mi mai dea vreun bănuţ în plus, am cumpărat un bilet la clasa întâi pentru vaporul spre Australia.

De atunci viaţa mea a fost o lungă peregrinare – din Orient în Occident, din Arctica până-n Antarctica – şi iată-mă în cele din urmă, marinar experimentat, la treizeci de ani, în plină putere a bărbăţiei, înecându-mă în Golful San Francisco, în urma unei dezastruos de reuşite tentative de a fugi de pe vas.

Piciorul drept mi-era înţepenit de durere şi înduram cea mai chinuitoare agonie. O briză uşoară agita marea cuprinsă de hulă, apa îmi intra în gură şi-n gâtlej şi nu mai aveam putere s-o opresc. Deşi izbuteam încă să mă menţin la suprafaţă, era un gest pur mecanic, fiindcă îmi pierdeam rapid cunoştinţa. Îmi amintesc vag că am fost purtat dincolo de un dig şi că am zărit fugitiv lumina de tribord a unui vapor

răzbătând împotriva curentului prin valuri; apoi n-am mai văzut nimic.

* *
*

Auzeam zumzetul slab al vieţii gâzelor şi simţeam pe obraji adierea îmbălsămată a unei dimineţi de primăvară. Treptat adierea căpătă o curgere ritmică, la ale cărei pulsaţii trupul meu părea să răspundă. Pluteam pe sânul blând al unei mări văratice, înălţându-mă şi coborând într-o desfătare de vis pe fiece val ce îngâna o melodie. Pulsaţia deveni însă mai puternică; zumzetul se auzi mai tare; valurile, mai uriaşe, mai fioroase – eram azvârlit dintr-o parte în alta pe o mare zbuciumată. O suferinţă imensă puse stăpânire pe mine. Scăpărări de lumină intermitente şi strălucitoare îmi străbăteau haotic conştiinţa; am perceput în zgomotul mai multor valuri, apoi trosnetul a ceva impalpabil şi m-am trezit.

Eram protagonistul unei scene ciudate. O privire a fost de-ajuns pentru a mă lămuri că zăceam pe podeaua unei cabine de pe iahtul cuiva din lumea bună, într-o poziţie extrem de inconfortabilă. De ambele părţi, ţinându-mă strâns de braţe şi mişcându-le în sus şi-n jos ca pe levierele unei pompe, se aflau două creaturi cu pielea întunecată la culoare şi purtând o îmbrăcăminte aparte. Deşi eram familiarizat cu cele mai

multe din tipurile aborigene, nu-mi puteam da seama de ce naţionalitate erau. În jurul capului purtam un fel de legătură, prin care organele mele respiratorii fuseseră conectate la maşina pe care o voi descrie mai jos. Nările îmi fuseseră strânse, fiind obligat să respir pe gură. Mai scurte decât în realitate, datorită poziţiei oblice a punctului din care le vedeam, am remarcat două tuburi, asemănătoare cu nişte furtunuri subţiri, dar având o altă structură, care-mi ieşeau din gură formând un unghi ascuţit între ele. Primul se termina brusc şi zăcea pe podea alături de mine; al doilea se întindea peste duşumea făcând numeroase bucle şi era conectat la aparatul pe care am promis să-l descriu.

Înainte ca viaţa mea s-o fi apucat pe căi lăturalnice, nu eram deloc străin de ştiinţă şi, fiind familiarizat cu aparatura şi cu instalaţiile specifice unui laborator, puteam să apreciez maşinăria pe care o observam. Aceasta era alcătuită în general din sticlă, instalaţia fiind din categoria celor nefinisate la exterior, care se utilizează de obicei în vederea unor experimente. Un vas cu apă era înconjurat de o cameră de aer, de care fusese fixat un tub vertical, surmontat de un glob. În centrul acestuia se afla o joj pentru vacuum. Apa din tub se mişca în sus şi în jos, creând inhalări şi exhalări alternative, care mi se transmiteau prin tubul flexibil. Datorită acestui aparat şi cu ajutorul

bărbaţilor care-mi mişcau braţele cu multă vigoare, procesul respiraţiei fusese realizat în mod artificial, pieptul meu ridicându-se şi coborând şi plămânii mei dilatându-se şi contractându-se, până când natura a putut fi convinsă să-şi reia truda obişnuită.

De cum am deschis ochii, dispozitivul din jurul capului, de la nas şi gură, a fost îndepărtat. Dând pe gât o duşcă zdravănă de coniac, m-am ridicat clătinându-mă pe picioare spre a-i mulţumi celui ce-mi redase viaţa şi m-am trezit faţă în faţă cu... tatăl meu. Dar anii îndelungaţi de vieţuire în tovărăşia primejdiei mă învăţaseră să mă stăpânesc şi am aşteptat să văd dacă şi el avea să mă recunoască. Nu a fost aşa; el nu a văzut în mine decât un marinar evadat şi s-a purtat ca atare.

Lăsându-mă în grija negrilor, s-a cufundat în revizuirea însemnărilor pe care le făcuse privitoare la resuscitarea mea. Pe când luam masa copioasă ce mi se servise, s-a pornit forfota la bord şi, după strigătele ritmice ale marinarilor, după zgomotul macaralelor şi al scripeţilor, am presupus că vasul se pregătea să iasă în larg. Ce renghi mi se juca! Să mă aflu în croazieră împreună cu tatăl meu cel necomunicativ pe nesfârşitul Pacific! Pe când râdeam în sinea mea, prea puţin realizam de care parte avea să fie gluma. Ah, de-aş fi ştiut, aş fi sărit peste bord şi aş fi blagoslovit teuga murdară de pe care evadasem.

Nu mi s-a permis să ies pe punte până nu au dispărut din vedere Farallones şi ultimul vas pilot. Am apreciat această măsură de prevedere din partea tatălui meu şi mi-am propus să-i mulţumesc din inimă, în felul meu marinăresc, necioplit. Nu aveam cum să bănuiesc că avusese în vedere propriile sale ţeluri şi că de aceea tăinuise prezenţa mea faţă de toţi, cu excepţia echipajului. Mi-a vorbit pe scurt despre salvarea mea de către marinarii săi, asigurându-mă că el era cel ce-mi rămânea îndatorat, deoarece apariţia mea fusese mai mult decât oportună. El construise aparatul pentru a demonstra o teorie privind anumite fenomene biologice şi aşteptase un prilej pentru a-l folosi.

– Ai demonstrat-o dincolo de orice îndoială, a spus, apoi a adăugat oftând: Dar numai în domeniul restrâns al înecului.

Să nu mai lungesc povestea – mi-a oferit două lire în plus faţă de fostul meu salariu ca să rămân pe vasul lui, lucru frumos, am socotit eu, fiindcă nu avea cu adevărat nevoie de mine. Contrar aşteptărilor mele, nu am fost trimis la sala de mese a marinarilor, din momentul acela fiindu-mi repartizată o cabină confortabilă şi luând masa împreună cu căpitanul. Tata pricepuse că eu nu eram un marinar de rând şi m-am hotărât să profit de această şansă pentru a reintra în graţiile lui. Am ticluit un trecut imaginar pentru a explica

educaţia mea, precum şi situaţia mea actuală şi făceam tot ce-mi stătea în putinţă ca să fiu mereu în contact cu el. Nu mi-a trebuit mult timp pentru a-mi manifesta interesul faţă de cercetările ştiinţifice şi nici lui ca să-mi aprecizce această înclinaţie. Am devenit asistentul său, cu un spor de salariu corespunzător şi în scurtă vreme, pe măsură ce devenea mai încrezător şi-mi expunea teoriile sale, am ajuns să fiu la fel de entuziast ca şi el.

Zilele treceau în zbor, deoarece eram profund interesat de noile mele studii, petrecându-mi ceasurile de veghe în biblioteca lui bine garnisită, ori ascultându-l când îşi expunea planurile şi ajutându-l în munca sa de laborator. Eram însă obligaţi să trecem peste multe experimente ispititoare, o navă aflată în balans nefiind chiar locul cel mai potrivit pentru lucrări delicate şi complexe. Mi-a făgăduit, totuşi, multe ceasuri pline de satisfacţii în laboratorul fabulos către care ne îndreptam. După cum spunea, intrase în posesia unei insule, nemenţionată pe hărţi, din Mările Sudului, şi făcuse din ea un paradis al ştiinţei.

Nu ne aflam de multă vreme pe insulă, când am descoperit în ce capcană picasem. Dar, înainte de a descrie lucrurile stranii ce aveau să se petreacă, trebuie să explic pe scurt cauzele care au culminat cu o experienţă atât de înfiorătoare cum nu i-a mai fost dat omului să trăiască.

În ultima parte a vieții, tata abandonase farmecele mucegăite ale antichității și cedase în fața unora mai fascinante, cuprinse sub denumirea generală de biologie. După ce în cursul tinereții își însușise cunoștințe temeinice în materiile fundamentale, a explorat rapid toate ramurile de vârf la care ajunsese lumea științifică și s-a trezit în teritoriul nimănui al necunoscutului. Intenția lui a fost aceea de a lua înaintea altora în stăpânire o parte din acest teritoriu nerevendicat de nimeni și în acest stadiu al investigațiilor s-a întâmplat să ne întâlnim. Având o minte ascuțită, chiar dacă par a mă lăuda singur, am ajuns curând să stăpânesc speculațiile și metodele sale de deducție, ajungând aproape la fel de nebun ca și el. Dar n-ar trebui să spun asta. Rezultatele minunate pe care le-am obținut împreună ulterior pot constitui o dovadă certă în favoarea sănătății lui mintale. Nu pot să spun decât că era cel mai anormal exemplu de cruzime și sânge rece pe care l-am întâlnit vreodată.

După ce pătrunsese dublul mister al fiziologiei și psihologiei, ideile sale l-au condus la botarele unui mare domeniu, drept pentru care, pentru a-l explora mai bine, s-a apucat de niște studii în chimia organică superioară, în patologie, în toxicologie și în alte științe și sub-științe înrudite, folosite ca accesorii pentru

ipotezele sale speculative. Pornind de la presupunerea că o cauză directă a opririi temporare şi permanente a vitalităţii se datora coagulării anumitor elemente şi compuşi din protoplasmă, el izolase aceste diferite substanţe şi le supusese la numeroase experienţe. De vreme ce oprirea temporară a vitalităţii într-un organism antrena coma, iar oprirea permanentă – moartea, el susţinea că, prin mijloace artificiale, această coagulare a protoplasmei putea fi întârziată, prevenită şi chiar împiedicată cu totul, în stările extreme de solidificare. Adică, renunţând la vocabularul tehnic, el argumenta că moartea, atunci când ea nu fusese violentă şi când nici unul dintre organe nu suferise leziuni, însemna doar o suspendare a vitalităţii şi că, în astfel de cazuri, viaţa putea fi determinată să-şi reia funcţiile, prin folosirea unor metode potrivite. Aşadar, ideea sa era aceasta: Să descopere metoda – şi prin experimentarea practică să demonstreze această posibilitate – de a restaura vitalitatea într-o structură din care viaţa, aparent, dispăruse. Desigur, el recunoştea inutilitatea unei astfel de strădanii după instalarea descompunerii; trebuia să dispună de organisme care doar cu o clipă, cu o oră sau cu o zi înainte fuseseră pline de viaţă. Cu mine, şi-a demonstrat teoria prin practică. Mă înecasem cu adevărat, eram într-adevăr mort atunci când am fost scos din apă în Golful San Francisco –

dar scânteia vitală fusese reaprinsă cu ajutorul aparatului său aeroterapeutic, cum îl numea el.

Acum, despre intenţiile sale întunecate în privinţa mea. Mai întâi mi-a arătat cât de total mă aflam în puterea sa. Îşi trimisese iahtul de acolo pentru un an de zile, reţinându-i doar pe cei doi negri, care-i erau devotaţi trup şi suflet. Apoi a operat o trecere în revistă exhaustivă a teoriei sale şi a schiţat metodele de testare pe care le adoptase, încheind cu declaraţia înspăimântătoare că eu aveam să fiu subiectul său.

Înfruntasem moartea şi îmi riscasem pielea în nu puţine aventuri disperate, dar niciodată în una de felul acesta. Pot jura că nu sunt un laş, totuşi propunerea de a trece înainte şi înapoi peste zona de graniţă a morţii m-a aruncat în ghearele unei spaime laşe. Am cerut timp de gândire, lucru cu care a fost de acord, asigurându-mă totodată că aveam o singură cale – trebuia să mă supun. Să fug de pe insulă nici nu putea fi vorba; să scap prin sinucidere nu era o idee salutară, deşi era într-adevăr preferabilă experienţelor prin care se părea că va trebui să trec; singura mea speranţă era să-i distrug pe cei ce mă ţineau în captivitate. Această speranţă era spulberată, însă, de precauţiile pe care le luase tata. Eram supus unei permanente supravegheri, chiar şi în somn fiind păzit de unul sau altul dintre negri.

Văzând că pledez în zadar, i-am adus la cunoştinţă şi i-am oferit dovezi că eram fiul lui. Era ultima mea carte şi îmi pusesem toate speranţele în ea. Dar el a rămas neînduplecat; nu era un tată, ci o maşină ştiinţifică. Încă mă întreb cum de s-a putut întâmpla să se însoare cu mama şi să mă procreeze, fiindcă nu exista nici un dram de emoţie în tot ce punea la cale. Raţiunea însemna totul pentru el şi nici nu înţelegea astfel de lucruri cum ar fi iubirea ori simpatia faţă de ceilalţi, decât ca pe nişte slăbiciuni mărunte peste care se putea trece. Aşadar, m-a informat că el îmi dăduse viaţă şi cine oare era mai îndreptăţit să mi-o ia dacă nu el? Mi-a spus că, totuşi, nu asta era dorinţa lui; el vroia doar s-o împrumute din când în când, promiţând s-o înapoieze cu punctualitate la termenul convenit. Desigur, exista posibilitatea unor accidente, dar eu nu puteam decât să-mi asum riscurile, de vreme ce treburile bărbăteşti erau oricum pline de pericole de tot felul.

Ca garanţie a succesului, dorea ca eu să fiu în bună condiţie fizică, aşa că eram supus unui regim alimentar şi unui antrenament, ca un mare atlet înaintea unei întreceri decisive. Ce puteam face? Dacă tot trebuia să trec printr-un pericol, era bine să fiu în formă. În pauzele mele de relaxare, mi-a permis să-l ajut la pregătirea aparatului pentru diferite experienţe

subsidiare. Oricine își poate imagina interesul pe care-l arătam față de asemenea operațiuni. Stăpâneam lucrarea în toate amănuntele, întocmai ca și el, și deseori aveam plăcerea de a vedea unele din sugestiile sau modificările mele puse în practică. După astfel de momente, zâmbeam cu amărăciune, conștient că oficiam la propria mea înmormântare.

Tata a început prin inițierea unei serii de experiențe în domeniul toxicologiei. Când totul a fost pregătit, am fost ucis cu o doză zdravănă de stricnină și am fost lăsat să zac mort timp de circa douăzeci de ore. În tot acest răstimp, trupul meu era mort, mort cu desăvârșire. Respirația și circulația încetaseră; însă partea înspăimântătoare era că în timp ce coagularea protoplasmei începea să se producă, eu rămâneam conștient și eram capabil s-o studiez în toate detaliile sale oribile.

Aparatul destinat să mă readucă la viață era o cameră de presiune, construită pe măsura trupului meu. Mecanismul era simplu – câteva valve, un suport turnant, un levier și un motor electric. În timpul funcționării, atmosfera interioară era în mod alternativ comprimată și rarefiată, producând în felul acesta respirația artificială a plămânilor mei, fără intermediul tubulaturii folosite mai înainte. Cu toate că trupul meu era inert și, după câte știam, se afla în primele stadii de

descompunere, eram conştient de tot ce se întâmpla. Am ştiut când m-au plasat în camera etanşă şi, deşi toate simţurile mele se aflau în repaus, am realizat că mi se făceau injecţii hipodermice cu o compoziţie destinată să acţioneze asupra procesului de coagulare. Apoi camera a fost închisă şi maşina a intrat în funcţiune. Anxietatea mea era îngrozitoare, dar circulaţia a început treptat să fie reluată, diversele organe au început să-şi îndeplinească funcţiile respective şi după un ceas mă aflam la masă, în faţa unui prânz bogat.

Nu se poate spune că am participat cu mult entuziasm la această serie şi nici la următoarele, dar după două încercări zadarnice de a scăpa, am început să fiu interesat de-a binelea. Pe lângă asta, începeam să mă obişnuiesc. Tata prinsese aripi în urma succesului său şi, pe măsură ce lunile treceau, speculaţiile sale căpătau un avânt din ce în ce mai nesăbuit. Ne mişcam printre cele trei mari clase de otrăvuri, cele neurotice, cele gazoase şi cele iritante, dar ocoleam cu grijă unele dintre iritantele minerale şi lăsam deoparte întregul grup al celor corozive. Pe durata experimentelor cu otrăvuri, mă obişnuisem binişor cu moartea şi nu am avut parte decât de un singur incident de natură să-mi zdruncine încrederea crescândă. Scarificând un număr de vase sanguine

neînsemnate din brațul meu, tata a introdus o cantitate infimă din una din cele mai înspăimântătoare otrăvuri, otrava săgeții sau curara. Mi-am pierdut cunoștința de la bun început, fapt urmat rapid de oprirea respirației și a circulației, iar solidificarea protoplasmei avansase atât de mult, încât a renunțat la orice speranță. Dar, în ultima clipă, el a aplicat o descoperire la care încă lucra, reacția încurajându-l în asemenea măsură, încât și-a dublat eforturile.

Într-un tub de sticlă cu vid, asemănător dar nu identic cu tubul lui Crookes, era plasat un câmp magnetic. Atunci când era străbătut de lumină polarizată, el nu prezenta fenomenul de fosforescență și nici de proiecție rectilinie a unor atomi, ci emitea niște raze non-luminoase, asemănătoare razelor X. În timp ce razele X puteau să dezvăluie obiecte opace ascunse în medii dense, acestea posedau o putere de penetrație cu mult mai subtilă. Cu ajutorul lor, el mi-a fotografiat trupul și a descoperit pe clișeu un număr infinit de umbre neclare, datorate mișcărilor chimice și electrice care încă se produceau. Aceasta era o dovadă infailibilă că rigor mortis în care zăceam nu era absolută; cu alte cuvinte, acele forțe misterioase, acele fire delicate care-mi țineau sufletul legat de trup, se aflau încă în acțiune. Urmările tuturor celorlalte otrăvuri nu erau aparente, cu excepția celor ale

compuşilor mercurului, care de obicei mă lăsau stors de orice vlagă timp de mai multe zile.

O altă serie de experienţe încântătoare erau cele cu electricitatea. Noi verificam afirmaţia lui Tesla potrivit căreia curenţii de înaltă tensiune erau cu totul inofensivi pentru om, trecându-mi un curent de 100.000 de volţi prin trup. Întrucât acesta nu m-a afectat, curentul a fost redus la 2.500 volţi şi am fost pe loc electrocutat. De data asta a mers atât de departe, încât m-a lăsat să rămân mort, sau într-o stare de vitalitate suspendată, timp de trei zile. Au fost necesare patru ore pentru a mă readuce la viaţă.

Odată mi-a supra-indus o formă de tetanos, care-mi încleşta fălcile, dar agonia morţii a fost atât de îngrozitoare, încât am refuzat să mai fiu supus unor astfel de experienţe. Cele mai uşoare morţi erau cele prin asfixie, cum ar fi înecul, strangularea şi sufocarea cu gaze; nici cele prin morfină, opium, cocaină şi cloroform nu erau deloc grele.

Altădată, după ce am fost sufocat, m-a ţinut la păstrare la rece timp de trei luni, nepermiţând să îngheţ ori să putrezesc. Asta s-a întâmplat fără ştirea mea şi am fost îngrozit când am descoperit răstimpul scurs. A început să-mi fie teamă de ce-ar fi putut face cu mine în timp ce aş fi zăcut mort, neliniştea mea crescând din cauza interesului pe care începea să-l manifeste faţă de

vivisecție. La ultima reînviere, am descoperit că îmi deschisese pieptul. Deși îmi curățase și-mi suturase cu grijă inciziile, acestea erau atât de grave, încât am fost nevoit să rămân la pat o vreme. În timpul convalescenței, am pus la punct planul datorită căruia am reușit în cele din urmă să evadez.

În timp ce simulam un entuziasm nelimitat față de lucrare, am cerut și am primit o pauză de refacere în profesia mea de muribund. În această perioadă m-am dedicat muncii de laborator, pe când el era prea adâncit în vivisecția multelor animale capturate de negri pentru a acorda vreo atenție activității mele.

Mi-am construit teoria pornind de la următoarele două premise: prima, electroliza sau descompunerea apei în elementele ei componente gazoase cu ajutorul electricității; a doua, existența ipotetică a unei forțe, reversul gravitației, pe care Astor a numit-o „apergie". Atracția terestră, de pildă, doar apropie obiectele între ele, dar nu le combină; așadar, apergia înseamnă pur și simplu respingere. Or, atracția atomică sau moleculară nu numai că apropie obiectele între ele, ci le și integrează; reversul acestui lucru, sau forța dezintegrantă, era ceea ce doream eu nu numai să descopăr și să produc, ci să și direcționez după voință. Astfel moleculele de hidrogen și de oxigen reacțio-nând între ele, se separă și se combină în noi molecule, conținând

ambele elemente şi formând apă. Electroliza provoacă scindarea acestor molecule şi readucerea lor la starea iniţială, producând cele două gaze în mod separat. Forţa pe care doream s-o găsesc trebuia să facă acest lucru nu numai cu două, ci cu toate elementele, indiferent în ce compuşi ar exista ele. Aşadar, dacă l-aş putea ademeni pe tatăl meu în interiorul razei ei de acţiune, el ar fi instantaneu dezintegrat şi spulberat în toate direcţiile, o masă de elemente izolate.

Nu trebuie să înţelegeţi că această forţă, pe care în cele din urmă am ajuns s-o controlez, anihila materia; ea anihila doar forma. Şi, după cum aveam să descopăr curând, nici nu avea vreun efect asupra structurilor anorganice, dar era absolut fatală pentru orice formă organică. Acest lucru m-a nedumerit oarecum la început, deşi, dacă aş fi stat să gândesc mai profund, mi-aş fi dat seama despre ce era vorba. Deoarece numărul atomilor din moleculele organice este cu mult mai mare decât în cele mai complexe molecule minerale, compuşii organici se caracterizează prin instabilitatea lor şi prin uşurinţa cu care se descompun prin intermediul unor forţe fizice şi al unor reactivi chimici.

Cu ajutorul a două baterii puternice, conectate la nişte magneţi construiţi special în acest scop, erau lansate două forţe înspăimântătoare. Luate separat una

faţă de cealaltă, erau absolut inofensive; îşi atingeau însă scopul prin concentrarea într-un punct invizibil din aer. După ce am demonstrat în mod practic faptul că funcţiona – şi după ce abia am scăpat să nu fiu eu însumi spulberat în neant –, mi-am pregătit capcana. Dispunând magneţii, astfel încât forţa lor să preschimbe întregul spaţiu al intrării în camera mea într-un câmp al morţii, şi plasând lângă culcuşul meu un întrerupător prin intermediul căruia să dau drumul la curentul din baterii, m-am urcat în pat.

Negrii încă păzeau odaia în care dormeam, schimbându-se între ei la miezul nopţii. Am dat drumul la curent imediat ce a sosit primul dintre ei. De-abia aţipisem, când am fost deşteptat de un clinchet subţire, metalic. Acolo, chiar în prag, se afla zgarda lui Dan, Saint Bernard-ul tatălui meu. Supraveghetorul meu s-a repezit s-o ridice de jos. A dispărut ca un vârtej de vânt, hainele lui căzând grămadă pe podea. S-a simţit un uşor iz de ozon în aer, dar, întrucât principalii componenţi gazoşi ai trupului său erau hidrogenul, oxigenul şi azotul, care sunt toate lipsite de culoare şi de miros, nu a mai fost nici o altă manifestare a dispariţiei lui. Totuşi, atunci când am oprit curentul şi am ridicat de-acolo veşmintele, am găsit o depunere de carbon sub formă de cărbune animal şi alte pulberi, elementele solide, izolate, ale

organismului său, ca sulful, potasiul şi fierul. Aranjând din nou capcana, m-am întors înapoi în pat. La miezul nopţii m-am sculat şi am ridicat resturile celui de-al doilea negru şi apoi am dormit liniştit până dimineaţa.

Am fost trezit de glasul strident al tatălui meu, care mă striga din laborator. Am râs în sinea mea. Nu venise nimeni să-l trezească şi dormise peste program. Îl auzeam cum se apropia de camera mea, cu intenţia de a mă trezi, aşa că m-am aşezat în capul oaselor pe pat, ca să-i urmăresc înălţarea – poate că apoteoza ar fi un termen mai potrivit. El s-a oprit o clipă în prag, apoi a făcut pasul fatal. Puf! A fost ca vântul suspinând printre pini. A dispărut. Hainele lui au căzut într-o grămadă fantastică pe podea. În afară de ozon, am simţit mirosul slab, ca de usturoi, al fosforului. O grămăjoară de materie elementară solidă se găsea printre veşmintele lui. Asta a fost tot. Lumea largă se aşternea în faţa mea. Temnicerii mei nu mai existau.

UMBRA ŞI LICĂRIREA

Când privesc înapoi, îmi dau seama cât de ciudată era prietenia aceea. Mai întâi, era vorba de Lloyd Inwood, înalt, suplu şi perfect legat, musculos şi brunet. Şi apoi de Paul Tichlorne, înalt, suplu şi perfect legat, musculos şi blond. Fiecare era replica celuilalt în toate cele, cu excepţia culorii. Lloyd avea ochii negri; Paul – albaştri. În momente de stres şi de emoţie, sângele colora obrajii lui Lloyd în măsliniu, obrajii lui Paul – în purpuriu. În afară de problema culorii, semănau ca două picături. Ambii erau extrem de irascibili, peste măsură de tensionaţi, înzestraţi cu o mare rezistenţă şi trăiau la unison.

Dar această prietenie neobişnuită era un trio, iar al treilea personaj era scund de statură, gras şi îndesat şi leneş şi, o spun fără tragere de inimă, acela eram eu. Paul şi Lloyd păreau născuţi să fie rivali, iar eu să-i împac. Am crescut împreună şi cel mai adesea eu încasam loviturile pe care la furie şi le destinau unul altuia. Se aflau într-o permanentă întrecere, căutând să se depăşească unul pe celălalt şi, când se ambalau într-o astfel de luptă, nici eforturile depuse, nici patima lor nu mai cunoşteau vreo limită.

Acest puternic spirit de rivalitate era valabil în studiile ca şi în jocurile lor. Dacă Paul învăţa pe dinafară un cânt din *Marmion**, Lloyd memora două cânturi, Paul venea cu trei, iar Lloyd iarăşi cu patru, până când fiecare ştia întregul poem pe de rost. Îmi amintesc de un incident care s-a petrecut la iazul unde ne scăldam – un incident tragic de semnificativ în privinţa luptei de-o viaţă dintre ei. Băieţii îşi făcuseră o joacă din a se scufunda până la fundul iazului, aflat la vreo trei metri, apucându-se de nişte rădăcini de sub apă spre a vedea cine putea să rămână mai mult timp acolo. Paul şi Lloyd au permis să se facă haz pe seama lor, scufundându-se împreună. Când le-am văzut feţele, ferme şi hotărâte, dispărând sub apă în timp ce se scufundau rapid, am presimţit că avea să se întâmple ceva îngrozitor. Clipele treceau în goană, undele stârnite se potoliră, suprafaţa iazului deveni placidă şi netulburată şi nici capul brun nici cel bălai nu agită oglinda apei pentru a lua o gură de aer. Noi, cei de deasupra, începeam să fim neliniştiţi. Recordul băiatului ce-şi ţinuse cel mai mult timp respiraţia fusese depăşit şi nu se vedea încă nici un semn. Bule de aer se ridicau încet prin apă, arătând că aerul fusese expulzat din plămânii lor, apoi bulele încetară să se

*Sir Walter Scott (1771-1832).

mai ridice. Ficcare secundă deveni interminabilă şi, nemaiputând suporta suspansul, m-am aruncat în apă.

I-am găsit pe fundul iazului, cu mâinile încleştate de rădăcini, cu capetele la o şchioapă depărtare unul de celălalt, cu ochii larg deschişi, fiecare privind fix la celălalt. Îndurau o suferinţă înfiorătoare, chircindu-se şi răsucindu-se în chinurile sufocării voluntare, fiindcă nici unul nu vroia să cedeze şi să se recunoască învins. Am încercat să-i descleştez lui Paul mâinile de pe rădăcină, dar el s-a opus cu înverşunare. Apoi, nemaiavând aer, am urcat la suprafaţă, speriat rău de tot. Am explicat rapid situaţia şi şase dintre noi am coborât şi, unindu-ne forţele, i-am smuls de acolo. În momentul când i-am scos din apă, amândoi erau în stare de inconştienţă şi numai după ce i-am rostogolit şi i-am frecat şi le-am făcut respiraţie artificială multă vreme şi-au revenit în simţiri. S-ar fi înecat acolo, dacă nimeni n-ar fi sărit să-i salveze.

Când Paul Tichlorne a intrat la colegiu, a lăsat să se înţeleagă că avea să urmeze ştiinţele sociale. Lloyd Inwood, intrând în acelaşi timp, a ales să urmeze aceleaşi cursuri. Însă Paul avusese tot timpul de gând, în taină, să studieze ştiinţele naturii, specializându-se în chimie şi în ultimul moment a schimbat macazul. Deşi Lloyd îşi alesese deja lucrarea de an şi frecventa primele cursuri, s-a luat imediat după Paul şi a intrat la

ştiinţele naturii, cu specialitatea chimie. Rivalitatea lor deveni curând notoric în toată universitatea. Fiecare era un stimulent pentru celălalt şi ei au studiat chimia mai în profunzime decât au făcut-o vreodată alţi studenţi – atât de în profunzime, de fapt, încât, înainte de a-şi lua patalamalele, puteau pune în încurcătură orice profesor de chimie sau „de colegiu rural" din instituţie, în afară de „bătrânul" Moss, şeful catedrei, şi chiar şi pe el l-au încuiat şi l-au pus în încurcătură nu o dată. Descoperirea de către Lloyd a „bacilului morţii" la peştele broască şi experienţele lui pe acesta cu cianură de potasiu au făcut ca numele lui şi al universităţii să facă înconjurul lumii; Paul nu a rămas nici el mai prejos atunci când a reuşit să producă în laborator coloizi ce manifestau activităţi asemănătoare cu ale amoebei şi când a aruncat o nouă lumină asupra proceselor de fertilizare, graţie experimentelor sale senzaţionale cu cloruri de sodiu şi cu soluţii de magneziu pe forme inferioare de viaţă marină.

Oricum, pe când erau încă studenţi, în toiul profundelor lor incursiuni în misterele chimiei organice, Doris Van Benschoten a intrat în vieţile lor. Lloyd a cunoscut-o primul, dar în douăzeci şi patru de ore Paul s-a zbătut s-o cunoască şi el. Bineînţeles, s-au îndrăgostit amândoi de ea şi ea a ajuns să fie singura fiinţă de pe pământ pentru care merita să trăieşti. I-au

făcut curte cu aceeaşi ardoare şi patimă, iar lupta lor pentru cucerirea ei a devenit atât de aprigă, încât jumătate din corpul studenţesc s-a apucat să parieze cu frenezie în legătură cu rezultatul. Până şi „bătrânul" Moss, într-o zi, după o demonstraţie uluitoare făcută de Paul în laboratorul său privat, a mărturisit că a pus la bătaie salariul său pe o lună ca să-l sprijine să ajungă mirele lui Doris Van Benschoten.

În cele din urmă, ea a rezolvat problema în felul ei, spre satisfacţia tuturor, cu excepţia lui Paul şi a lui Lloyd. Chemându-i pe amândoi, le-a spus că de fapt nu putea să aleagă între ei, din cauză că îi iubea pe amândoi la fel de mult; din păcate, poliandria fiind interzisă în Statele Unite, era obligată să renunţe la onoarea şi la fericirea de a se mărita cu vreunul dintre ei. Fiecare a dat vina pe celălalt pentru acest rezultat lamentabil şi animozitatea dintre ei a devenit şi mai aprigă.

Dar lucrurile ajunseră la capăt destul de curând. Chiar la mine acasă, după ce îşi luaseră licenţele şi se strecuraseră nevăzuţi din mulţimea celorlalţi, s-a întâmplat să aibă loc începutul sfârşitului. Amândoi erau oameni cu stare, prea puţin atraşi şi neavând nevoie de o carieră profesională. Prietenia mea şi animozitatea lor reciprocă erau cele două lucruri care îi legau cumva între ei. În perioada când veneau destul

de des la mine acasă, aveau pretenţia greu de satisfăcut de a nu se întâlni unul cu celălalt în astfel de vizite, deşi era inevitabil, având în vedere împrejurările, să dea unul peste celălalt din când în când.

În ziua de care-mi amintesc, Paul Tichlorne îşi petrecuse toată dimineaţa în biroul meu citind o revistă ştiinţifică. Asta mi-a permis să-mi văd de treburile mele şi mă aflam afară printre trandafirii mei când a apărut Lloyd Inwood. Tunzând tufele, îndepărtând uscăturile şi fixând pe terasă suporţi pentru plantele cătărătoare, cu gura plină de cuie şi cu Lloyd după mine, dând o mână de ajutor din când în când, am ajuns să discutăm despre neamul mitic al oamenilor invizibili, acei oameni stranii şi rătăcitori, a căror tradiţie a ajuns până la noi. Lloyd se aprinse în timpul discuţiei în felul său smucit şi nervos şi curând ajunse să-şi pună întrebări legate de proprietăţile fizice şi de posibilitatea existenţei invizibilităţii. Un obiect cu desăvârşire negru, susţinea el, ar eluda şi ar desfide vederea cea mai ageră.

– Culoarea este senzaţie, spuse el. Ea nu are o realitate obiectivă. Fără lumină, noi nu putem vedea nici culorile, nici obiectele. Toate obiectele sunt negre în întuneric şi în întuneric ne este imposibil să le vedem. Dacă nici o rază de lumină nu cade asupra lor, nici o rază de lumină nu e aruncată înapoi de la ele

către ochi şi astfel nu avem nici o dovadă vizibilă a existenţei lor.

– Dar noi vedem obiectele negre în lumina zilei, am obiectat eu.

– Foarte adevărat, continuă el cu aprindere. Dar asta se întâmplă din cauză că ele nu sunt perfect negre. Dacă ar fi perfect negre, absolut negre, atunci nu le-am putea vedea – ah, nici măcar în lumina orbitoare a o mie de sori nu le-am putea vedea! Prin urmare afirm că, utilizând pigmenţii potriviţi, combinaţi cum se cuvine, s-ar putea produce o vopsea absolut neagră, care ar face invizibil orice corp pe care ar fi aplicată.

– Ar fi o descoperire remarcabilă, am spus eu pe un ton neutru, căci întreaga chestiune părea prea fantastică pentru a fi dezbătută în alte scopuri decât în unele pur speculative.

– Remarcabilă! Lloyd mă bătu pe umăr. Te cred şi eu. Păi cum, bătrâne, să am o astfel de vopsea cu care să mă acopăr, ar însemna să am întreaga lume la picioare. Aş afla imediat secretele regilor şi ale curţilor, ca şi jocul agenţilor de bursă, planurile trusturilor şi corporaţiilor. Aş cunoaşte în permanenţă pulsul interior al lucrurilor şi aş deveni cea mai mare putere din lume. Iar eu... Se întrerupse brusc, apoi adăugă: Ei bine, mi-am început experienţele şi pot să-ţi spun că sunt pe calea cea bună.

Un hohot de râs venind dinspre intrarea casei ne-a făcut să tresărim. Paul Tichlorne stătea acolo în prag, cu un zâmbet batjocoritor pe buze.

– Uiţi ceva, dragul meu Lloyd, zise el.

– Uit ce anume?

– Uiţi, continuă Paul, ah, uiţi umbra.

Am văzut cum trăsăturile feţei lui Lloyd se lăsară în jos, dar el răspunse rânjind batjocoritor:

– Ştii, pot să duc o umbră lăsată de soare. Apoi se întoarse brusc şi plin de furie către el. Ascultă, Paul, nu te amesteca în chestia asta dacă vrei să-ţi fie bine.

O ceartă părea iminentă, dar Paul râse împăciuitor.

– Nu mi-aş vârî degetele în pigmenţii tăi murdari. Chiar de-ai reuşi dincolo de cele mai nesăbuite aşteptări, tot ai să te loveşti de umbră. Nu poţi să scapi de ea. Eu însă am s-o iau în direcţia opusă. Prin însăşi natura ipotezei mele, umbra va fi eliminată...

– Transparenţa! exclamă Lloyd pe loc. Dar ea nu poate fi obţinută.

– O, nu; bineînţeles că nu.

Şi Paul ridică uşor din umeri şi se îndepărtă pe poteca mărginită de trandafiri sălbatici.

Acesta a fost începutul. Amândoi bărbaţii atacară problema cu toată energia lor impresionantă pentru care erau cunoscuţi şi cu o ranchiună şi o înverşunare care mă făceau să tremur pentru fiecare succes al unuia

sau al celuilalt. Fiecare avea o încredere deplină în mine şi, în lungile săptămâni de experimente care au urmat, eu am fost prezent în ambele tabere, ascultându-le teoriile şi fiind martor la demonstrarea lor. Niciodată, printr-un cuvânt sau printr-un gest, nu am făcut nici cea mai slabă aluzie la progresele celuilalt, iar ei mă respectau pentru că aveam buzele pecetluite.

Lloyd Inwood, după un efort prelungit şi neîntrerupt, când tensiunea asupra minţii şi trupului său devenea prea puternică pentru a mai fi suportată, avea un mod straniu de a obţine o destindere. Asista la meciurile de box cu premii. La una din acele manifestări brutale, unde mă târâse ca să-mi vorbească despre ultimele sale rezultate, teoria lui a primit o confirmare uluitoare.

– Îl vezi pe bărbatul acela cu favoriţi roşcaţi? întrebă el, arătând dincolo de ring către al cincilea rând de scaune din partea opusă. Şi îl vezi pe bărbatul de după el, pe cel cu pălăria albă? Ei bine, pare să existe un spaţiu gol între ei, nu-i aşa?

– Categoric, am răspuns eu. E o distanţă de un scaun între ei. Spaţiul gol este scaunul neocupat.

S-a aplecat spre mine şi mi-a spus pe un ton serios:

– Între bărbatul cu favoriţi roşcaţi şi bărbatul cu pălăria albă şade Ben Wasson. M-ai auzit vorbind

despre el. E cel mai inteligent pugilist din țară din categoria sa. El este de asemenea un negru din Caraibe, pur-sânge și cel mai negru din Statele Unite. Poartă un trenci negru încheiat până sus. L-am văzut când a intrat și a ocupat locul acela. De îndată ce s-a așezat pe scaun, a dispărut. Privește cu atenție; e posibil să zâmbească.

Mă pregăteam să mă duc până acolo ca să verific afirmația lui Lloyd, dar el m-a oprit.

– Așteaptă, mi-a zis.

Am așteptat și am privit atent, până când bărbatul cu favoriți roșcați își întoarse capul ca și cum s-ar fi adresat locului neocupat; și atunci, în acel loc gol, am văzut decupajele albului rostogolit al ochilor, precum și dubla semilună albă a celor două șiruri de dinți; pentru o clipă am putut să recunosc fața unui negru. Dar, odată cu zâmbetul, pieri și vizibilitatea lui și scaunul păru a fi gol ca mai înainte.

– Dacă ar fi cu desăvârșire negru, ai putea să șezi alături de el și să nu-l vezi, spuse Lloyd și mărturisesc că ilustrarea era destul de convingătoare.

L-am vizitat pe Lloyd în laboratorul lui de mai multe ori după aceea și l-am găsit mereu adâncit în căutarea negrului absolut. Experiențele sale cuprindeau tot felul de pigmenți, cum ar fi negrul de fum, gudroanele, materiile vegetale carbonizate, funinginile

de uleiuri şi grăsimi şi diferitele substanţe animale carbonizate.

– Lumina albă este compusă din cele şapte culori de bază, mi-a argumentat el. Dar ea însăşi este, prin sine, invizibilă. Numai fiind reflectată de obiecte, ea şi obiectele devin vizibile. Dar numai acea porţiune din ea care e reflectată devine vizibilă. De pildă, iată o tabacheră albastră. Lumina albă se loveşte de ea şi, cu o singură excepţie, toate culorile ei componente – violet, indigo, verde, galben, oranj şi roşu – sunt absorbite. Singura excepţie este albastrul. Nu este absorbit, ci reflectat. De aceea, tabachera ne dă impresia de albăstreală. Nu vedem celelalte culori pentru că sunt absorbite. Noi vedem doar albastrul. Din acelaşi motiv iarba este verde. Undele verzi din lumina albă sunt retrimise către ochii noştri.

– Atunci când ne zugrăvim casele, nu le aplicăm o culoare, a spus el altădată. Ceea ce facem este să aplicăm anumite substanţe care au proprietatea de a absorbi din lumina albă toate culorile, cu excepţia acelora în care am dori să apară casele noastre. Când o substanţă reflectă toate culorile către ochi, ea ne apare ca fiind albă. Când absoarbe toate culorile, ea este neagră. Dar, aşa cum am mai spus, noi nu avem încă un negru perfect. Nu toate culorile sunt absorbite.

Negrul perfect, dacă nu îl privim într-o lumină foarte puternică, va fi total şi absolut invizibil. Priveşte, de pildă, la asta.

El arătă către o paletă aflată pe masa lui de lucru. Pe ea erau aplicate cu pensula diferite nuanţe de pigmenţi negri. Una, în special, abia de o puteam vedea. Producea vederii o senzaţie de înceţoşare, aşa că m-am frecat la ochi şi am privit din nou.

– Acesta, zise el cu emoţie, este negrul cel mai negru pe care tu sau orice alt muritor l-aţi văzut vreodată. Dar mai aşteaptă puţin şi voi dispune de un negru atât de negru, încât nici un muritor nu va putea să-l privească – şi să-l şi vadă!

Pe de altă parte, pe Paul Tichlorne îl găseam de obicei cufundat la fel de adânc în studierea polarizării luminii, a difracţiei şi interferenţei, a simplei sau dublei refracţii, precum şi a tot felul de compuşi organici stranii.

– Transparenţa: o stare sau o calitate a unui corp, care permite tuturor razelor de lumină să treacă prin el, a definit el pentru mine. Asta caut eu. Lloyd, căutând opacitatea desăvârşită, are de furcă cu umbra. Eu însă am scăpat de ea. Un corp transparent nu are umbră şi nici nu reflectă undele luminoase – cel perfect transparent nu o face. Aşadar, evitând lumina foarte puternică, un astfel de corp nu numai că nu va avea

nici un fel de umbră, dar, de vreme ce nu reflectă deloc lumina, va fi și invizibil.

Altădată, ne aflam în picioare lângă fereastră. Paul era ocupat cu șlefuirea mai multor lentile, aranjate pe pervaz. Deodată, după o pauză în conversație, îmi zise:

– O! Am scăpat o lentilă. Apleacă-te pe fereastră, bătrâne, și vezi unde o fi căzut.

Am dat să scot capul, dar o lovitură puternică în frunte m-a făcut să mă retrag brusc. Mi-am frecat arcada învinețită și am privit cu nedumerire și reproș la Paul, care râdea ca un puștan pus pe șotii.

– Ei bine? a zis el.

– Ei bine? am repetat eu ca un ecou.

– De ce nu cercetezi? a întrebat el.

Și am cercetat. Înainte de a scoate capul, simțurile mele, în mod automat active, îmi spuseseră că acolo nu era nimic, că nimic nu se interpunea între mine și spațiul din afară, că în cadrul ferestrei deschise nu se afla absolut nimic. Am întins mâna în față și am simțit un obiect dur, neted, rece și plan, despre care pipăitul meu, din experiență, mi-a spus că era sticlă. Am privit din nou, dar nu am văzut absolut nimic.

– Nisip alb de cuarț, a turuit Paul, carbonat de sodiu, var stins, cioburi de sticlă, peroxid de mangan – și iată rezultatul, cea mai fină sticlă trasă în foi marii

Companii St. Gobain, care produce cea mai bună sticlă trasă în foi din lume, iar aceasta este cea mai fină bucată pe care au fabricat-o vreodată. Costă o avere. Dar uită-te la ea! Nici nu o poţi vedea. Nu-ţi dai seama că e acolo până nu dai cu capul de ea.

– Ei, bătrâne! Este pur şi simplu o lecţie demonstrativă – anumite elemente, în ele însele opace, totuşi în aşa fel combinate încât să rezulte un corp transparent. Dar asta e de domeniul chimiei anorganice, îmi vei spune. Foarte adevărat. Însă îndrăznesc să afirm, stând aici bine înfipt pe picioare, că în domeniul organic eu pot copia orice se petrece în cel anorganic.

– Priveşte aici! ţinea o eprubetă între mine şi lumină şi am remarcat lichidul tulbure sau noroios pe care îl conţinea. Goli conţinutul altei eprubete în el şi aproape instantaneu acesta deveni limpede şi strălucitor.

– Sau aici! Cu mişcări iuţi, nervoase, printre stativele sale cu eprubete, el preschimbă o soluţie albă în una de culoarea vinului roşu şi o soluţie galben deschis în una cafeniu închis. Introduse o bucăţică de hârtie de turnesol într-un acid, unde aceasta se coloră instantaneu în roşu şi, aruncând-o într-o soluţie alcalină, hârtia deveni la fel de rapid albastră.

– Hârtia de turnesol e tot hârtie de turnesol, enunţă el în maniera formală a unui conferenţiar. Nu am transformat-o în altceva. Atunci ce am făcut? Pur

şi simplu am schimbat aranjamentul moleculelor ei. De unde, la început, ea absorbea toate culorile din lumină cu excepţia roşului, structura sa moleculară a fost schimbată astfel încât să absoarbă roşul şi toate culorile în afară de albastru. Şi aşa mai departe ad infinitum. Acum, ceea ce intenţionez eu să fac este următorul lucru. Făcu o mică pauză. Intenţionez să caut – ah, şi să găsesc – reactivii adecvaţi, care, acţionând asupra organismului viu, vor determina schimbări moleculare analoge cu cele la care tocmai ai asistat. Dar aceşti reactivi, pe care am să-i găsesc şi cărora, de altfel, le-am şi dat deja de cap, nu vor colora trupul viu în albastru sau roşu sau negru, ci îl vor face transparent. Toată lumina va trece prin el. Va fi invizibil. Nu va avea deloc umbră.

La câteva săptămâni după aceea, m-am dus cu Paul la vânătoare. Îmi promisese de câtva timp că voi avea plăcerea să vânez cu un câine minunat – de fapt, cel mai minunat câine cu care omul a vânat vreodată, aşa susţinea el şi a continuat să susţină asta până ce mi-a stârnit curiozitatea. Însă în dimineaţa respectivă am fost dezamăgit, fiindcă nu vedeam nici ţipenie de câine.

– Nu îl prea vezi prin preajmă, a remarcat el în treacăt şi am pornit-o peste câmpuri.

Nu-mi dădeam seama, în momentele acelea, ce anume mă indispunea, dar aveam senzaţia unui rău

iminent şi mortal. Eram cu nervii la pământ şi, după farsele nemaipomenite pe care mi le jucau, simţurile mele păreau că o luaseră razna. Mi se părea că aud tot felul de sunete ciudate. Uneori auzeam foşnetul ierbii dată la o parte şi o dată zgomot de paşi mărunţi peste o porţiune de teren pietros.

– Ai auzit şi tu ceva, Paul? am întrebat o dată.

El însă a scuturat din cap şi a continuat să meargă înainte, cu paşi fermi.

Trecând peste un pârleaz, am auzit scâncetul uşor şi plin de nerăbdare al unui câine, aparent aflat la circa un metru de mine, dar privind în jur nu am văzut nimic.

M-am lăsat pe pământ, stors de vlagă şi tremurând.

– Paul, i-am spus, mai bine ne-am întoarce acasă. Mi-e teamă că mi se face rău.

– Prostii, bătrâne, a răspuns el. Te-a ameţit soarele, ca vinul. Ai să te simţi foarte bine. E o vreme grozavă.

Însă, trecând pe o cărare îngustă printr-un crâng de plopi canadieni, un obiect mi-a atins în trecere picioarele şi m-am împiedicat, fiind cât pe ce să cad. M-am uitat brusc neliniştit la Paul.

– Ce s-a întâmplat? m-a întrebat. Te împiedici singur?

Mi-am înghiţit limba şi am păşit greoi mai departe, deşi eram total nedumerit şi pe deplin convins

că vreo boală gravă şi misterioasă îmi atinsese nervii. Până în momentul acela, ochii mei scăpaseră, dar, când am ajuns din nou în câmp deschis, până şi vederea m-a lăsat. Licăriri stranii de lumină multicoloră, ca de curcubeu, au început să apară şi să dispară pe cărarea din faţa mea. Totuşi, am reuşit să mă stăpânesc, până când luminile multicolore au început să persiste timp de douăzeci de secunde bune, dansând şi licărind în permanentă mişcare. Atunci m-am aşezat, sleit de puteri şi tremurând.

– S-a terminat cu mine, am gâfâit eu, acoperindu-mi ochii cu mâinile. Mi-a afectat vederea. Paul, du-mă acasă.

Paul însă a hohotit îndelung.

– Ce ţi-am spus eu? – cel mai minunat câine, nu? Ei bine, ce părere ai?

S-a răsucit puţin şi a început să fluiere. Am auzit zgomotul uşor de paşi, gâfâitul unui animal înfierbântat şi scheunatul inconfundabil al unui câine. Apoi Paul s-a aplecat şi aparent a mângâiat aerul.

– Aici! Dă-mi încheietura mâinii.

Şi mi-a frecat mâna de trufa rece şi de fălcile unui câine. Era în mod cert un câine, având forma şi blana netedă, scurtă, a unui pointer.

E suficient să spunem că foarte repede mi-am revenit în fire şi mi-am redobândit cumpătul. Paul a pus

o zgardă la gâtul animalului şi şi-a legat batista de coada acestuia. Şi atunci ni s-a oferit spectacolul remarcabil al unei zgarde goale şi al unei batiste fluturânde, zburdând peste câmpuri. Era ceva să vezi acea zgardă şi acea batistă iţindu-se în mijlocul unui cârd de prepeliţe dintr-un crâng de salcâmi şi rămânând încremenite şi nemişcate până când speriam noi păsările.

Din când în când, câinele emitea licăririle de lumină multicoloră pe care le-am amintit. Singurul lucru, mi-a explicat Paul, pe care nu-l anticipase şi căruia se îndoia că avea să-i dea de cap.

– Alcătuiesc o familie numeroasă, spuse el, aceşti câini ai soarelui, aceşti câini ai vântului, ai curcubeului, ai haloului şi ai parheliilor. Ei sunt produşi de refracţia luminii care întâlneşte cristale minerale sau de gheaţă, ceaţă, ploaie, lichide pulverizate şi nenumărate alte lucruri; teamă mi-e că ei sunt preţul pe care trebuie să-l plătesc pentru transparenţă. Am scăpat de umbra lui Lloyd doar ca să dau peste pâlpâirea curcubeului.

Peste vreo două zile, înainte de a intra în laboratorul lui Paul, m-a izbit o duhoare cumplită. Atât de puternică era, încât a fost uşor să-i descopăr sursa – o masă de materie în putrefacţie, zăcând în prag, care prin conturul ei semăna vag cu un câine.

Paul se înfioră când cercetă ceea ce descoperisem. Era câincle său invizibil, sau mai degrabă ceea ce fusese câinele său invizibil, fiindcă acum era pe deplin vizibil. El se jucase nu mai departe decât cu câteva minute mai înainte, teafăr şi sănătos. La o examinare mai atentă, ieşi la iveală faptul că ţeasta îi fusese zdrobită cu o lovitură puternică. Era oricum straniu că animalul părea să fi fost ucis, dar totodată inexplicabil era că putrezea atât de rapid.

– Reactivii pe care i-am injectat în vine erau inofensivi, explică Paul. Totuşi erau puternici şi se pare că, atunci când survine moartea, provoacă practic dezintegrarea instantanee. Interesant! Extrem de interesant! Bun, singura condiţie este să nu mori. Ei nu sunt nocivi atât timp cât eşti în viaţă. Mă întreb însă cine a zdrobit capul câinelui.

Lucrurile s-au lămurit, atunci când o slujnică înspăimântată aduse vestea că Gaffer Bedshaw, chiar în dimineaţa aceea, doar cu o oră în urmă, înnebunise devenind violent şi zăcea legat cu curele acasă, în căsuţa vânătorului, unde bătea câmpii despre o luptă cu o fiară uriaşă şi fioroasă pe care o întâlnise pe păşunea lui Tichlorne. Pretindea că fiinţa, ori ce va fi fost ea, era invizibilă, că doar văzuse cu ochii lui că era invizibilă; nevasta înlăcrimată şi fiicele clătinau cu jale din cap şi atunci el nu făcea decât să se zbată cu şi

mai multă furie, iar grădinarul şi vizitiul mai strângeau curelele cu încă o gaură.

În timp ce Paul Tichlorne rezolva astfel cu succes problema invizibilităţii, nici Lloyd Inwood nu rămânea mai prejos. M-am dus la el în urma unui mesaj prin care mă invita să vin să văd cum îi mai mergea. Laboratorul său ocupa o poziţie izolată în mijlocul vastelor sale terenuri. Era clădit într-o poieniţă încântătoare, înconjurată din toate părţile de un crâng des, şi se ajungea la el urmând o cărare ce şerpuia neregulat. Bătusem acea cărare atât de des, încât o cunoşteam pe de rost pas cu pas şi oricine îşi poate închipui surpriza mea când am ajuns în poieniţă şi nu am văzut nici urmă de laborator. Structura lui învechită, ca de magazie, cu coşul de fum din gresie roşie, nu mai exista. Nici măcar nu lăsa să se vadă că ar fi existat vreodată. Nu exista nici o urmă de ruine, de moloz, nimic.

Tocmai vroiam să traversez locul în care se aflase. „Aici", mi-am zis, „ar trebui să fie treapta din faţa intrării". De-abia rostisem acele cuvinte, când m-am lovit cu piciorul de un obstacol, aflat înaintea mea şi am dat cu capul în ceva care, la pipăit, dădea foarte mult senzaţia că ar fi o uşă. Am întins mâna. Era o uşă. Am găsit clanţa şi am apăsat-o. Şi, în timp ce uşa se rotea spre înăuntru pe balamalele ei, întregul interior al laboratorului mi-a izbit vederea. Salutându-l pe Lloyd,

m-am întors, am închis uşa şi am făcut câţiva paşi de-a-ndărătelea pe cărare. Nu vedeam nimic din clădire. Revenind şi deschizând uşa, pe dată tot mobilierul şi fiecare detaliu al interiorului au devenit iar vizibile. Într-adevăr, era şocantă trecerea bruscă de la gol la lumină şi formă şi culoare.

– Ei, ce părere ai? întrebă Lloyd, strângându-mi mâna. Ieri după-amiază am dat două straturi de negru absolut pe zidurile exterioare, ca să văd efectul. Ce-ţi mai face capul? Te-ai lovit destul de zdravăn, îmi închipui.

– Să nu mai vorbim despre asta, mă întrerupse el pe când îl felicitam. Am să-ţi dau ceva mai bun de făcut.

În timp ce vorbea, începu să se dezbrace şi, când rămase gol puşcă în faţa mea, îmi puse un vas şi o pensulă în mână şi zise:

– Uite, pune pe mine un strat din asta.

Era o substanţă uleioasă, ca un şerlac, care se întindea rapid şi uşor pe piele şi se usca imediat.

– Doar ca pregătire şi ca măsură de precauţie, explică el după ce am terminat; abia acum vine chestia adevărată.

Am ridicat un alt recipient pe care mi l-a arătat, m-am uitat înăuntru, dar nu am văzut nimic.

– E gol, am spus.

– Vâră-ţi degetul în el.

I-am dat ascultare şi am avut o senzaţie de umezeală răcoroasă. Retrăgându-mi mâna, m-am uitat la degetul arătător, cel pe care-l introdusesem în vas, dar dispăruse. Mi-am dat seama după tensionarea şi relaxarea alternative ale muşchilor că îl mişcam, dar îmi era sfidat simţul văzului. S-ar fi zis că mi se retezase un deget; nu am putut avea nici o impresie vizuală despre el, până nu l-am întins în lumina soarelui şi nu i-am văzut umbra clară pătând podeaua.

Lloyd râdea pe înfundate.

– Acum întinde substanţa cu pensula şi deschide bine ochii.

Am vârât pensula în vasul aparent gol şi i-am tras o dâră peste piept. Odată cu trecerea pensulei, carnea dispărea de dedesubt. I-am acoperit piciorul drept şi acum era un om ciung de un picior, sfidând toate legile gravitaţiei. Şi tot aşa, dâră lângă dâră, membru cu membru, l-am vopsit pe Lloyd Inwood în culoarea neantului. Era o experienţă care îţi dădea fiori şi am fost bucuros când n-au mai rămas vizibili decât ochii lui negri aprinşi, plutind aparent fără nici un sprijin prin aer.

– Am o soluţie purificată şi nevătămătoare pentru ei, spuse. O pulverizare fină cu un aerograf şi hocus-pocus! Nu mai sunt.

Odată făcut şi acest lucru cu îndemânare, spuse:

– Acum am să mă mişc prin încăpere, iar tu ai să-mi spui ce senzaţii încerci.

– În primul rând, nu te văd, am zis şi l-am auzit râzând voios din mijlocul vidului. Desigur, am continuat eu, nu poţi scăpa de umbră, dar era de aşteptat. Atunci când treci între ochiul meu şi un obiect, acel obiect dispare, dar dispariţia lui e atât de neobişnuită şi de neînţeles, încât îmi apare ca şi cum mi s-ar fi înceţoşat ochii. Când te mişti rapid, simt o zăpăcitoare succesiune de înceţoşări. Senzaţia de ceaţă îmi dă dureri de ochi şi oboseală în creier.

– Ai şi alte indicii ale prezenţei mele? întrebă el.

– Şi nu şi da, am răspuns. Când te afli lângă mine, încerc nişte senzaţii asemănătoare cu cele produse de depozitele igrasioase, de criptele întunecoase şi de minele adânci. Şi întocmai cum marinarii simt apropierea uscatului în nopţile întunecate, tot aşa simt şi eu apropierea trupului tău. Însă totul e foarte vag şi insesizabil.

Am stat mult de vorbă în acea ultimă dimineaţă în laboratorul său, iar când m-am ridicat să plec, mi-a apucat mâna cu mâna lui nevăzută, strângând-o nervos şi a spus:

– Acum voi cuceri lumea!

Şi nu am îndrăznit să-i spun că Paul Tichlorne reuşise şi el.

Acasă am găsit un bilet de la Paul, rugându-mă să vin imediat, şi se făcuse ora prânzului când am ajuns pe bicicletă, cotind pe serpentine. Paul m-a strigat de pe terenul de tenis, aşa că am descălecat şi m-am îndreptat într-acolo. Terenul era însă gol. În timp ce stăteam acolo căscând gura, o minge de tenis m-a lovit în braţ şi, pe când mă răsuceam să văd de unde venea, un alt vâjâit îmi trecu pe lângă ureche. Din câte-mi puteam vedea atacatorul, mingile veneau vâjâind spre mine din spaţiu şi eram de-a dreptul împroşcat cu ele. Dar când mingile deja azvârlite către mine începură să se întoarcă pentru o nouă lovitură, am realizat situaţia. Apucând o rachetă şi ţinându-mi ochii deschişi, am văzut o licărire ca de curcubeu apărând şi dispărând şi mişcându-se încoace şi încolo deasupra solului. M-am luat după ea şi tocmai îi administram cu racheta câteva lovituri zdravene, când a răsunat glasul lui Paul:

– Gata! Ajunge! O! Au! Încetează! Mă loveşti peste pielea goală, ştii doar! Au! Auu! Nu mai fac! Am să fiu cuminte! Am vrut doar să-mi vezi metamorfoza, se tângui el, iar eu mi-l imaginam cum îşi freacă vânătăile.

După câteva minute, jucam împreună tenis – un handicap din partea mea, fiindcă eu nu-mi dădeam seama de poziţia lui decât atunci când unghiurile dintre el, soare şi mine se aflau într-o conjuncţie potrivită. Atunci şi doar atunci licărea. Dar licăririle erau mult

mai strălucitoare decât curcubeul – cel mai pur albastru, violetul cel mai delicat, galbenul cel mai strălucitor şi toate nuanţele intermediare, având strălucirea sclipitoare a diamantului, uluitoare, orbitoare, irizate.

Dar în toiul partidei noastre am simţit brusc un frig jilav, care-mi amintea de mincle adânci şi de criptele întunecoase, un frig asemănător cu cel simţit chiar în dimineaţa aceea. În secunda următoare, aproape de fileu, am văzut o minge ricoşând în aer într-un spaţiu gol şi, în aceeaşi clipă, la câţiva paşi distanţă, Paul Tichlorne emise o licărire de curcubeu. Nu putea fi el cel din care ricoşase mingea şi, cu o groază care-mi provocă greaţă, am realizat faptul că Lloyd Inwood intrase în scenă. Ca să fiu sigur, m-am uitat să-i văd umbra şi ea era acolo, o pată informă având circumferinţa trupului său (soarele se afla deasupra capului), mişcându-se pe teren. Mi-am amintit de ameninţarea lui şi am fost sigur că toţi acei ani îndelungaţi de rivalitate erau pe punctul de a culmina într-o luptă supraomenească.

Am strigat pentru a-l avertiza pe Paul şi am auzit un mârâit ca de fiară sălbatică şi un alt mârâit drept răspuns. Am văzut pata întunecată traversând cu iuţeală terenul şi o izbucnire de lumină multicoloră venind cu iuţeală în întâmpinarea ei; apoi umbra şi licărirea s-au făcut una şi s-au auzit bufniturile unor lovituri

nevăzute. Fileul a căzut la pământ în faţa ochilor mei înspăimântaţi. Am ţâşnit către combatanţi strigând:

– Pentru numele lui Dumnezeu!

Dar trupurile lor încleştate se izbiră de genunchii mei şi am fost răsturnat.

– Nu te băga, bătrâne! am auzit glasul lui Lloyd Inwood venind din spaţiul gol.

Şi apoi glasul lui Paul strigând:

– Da, ne-am săturat de împăcări!

După sunctul glasurilor lor, mi-am dat seama că se despărţiseră. Nu reuşeam să-l localizez pe Paul, aşa că m-am apropiat de umbra care-l reprezenta pe Lloyd. Dar din partea cealaltă am primit o lovitură năucitoare în bărbie şi l-am auzit pe Paul răcnind furios:

– Acum o să stai deoparte?

Apoi s-au încleştat din nou unul de altul, impactul loviturilor lor, gemetele şi gâfâielile, precum şi licăririle iuţi şi mişcările umbrei vorbind limpede despre înverşunarea luptei lor.

Am strigat după ajutor şi Gaffer Bedshaw intră în goană pe teren. Puteam vedea, în timp ce se apropia, că mă privea într-un fel ciudat, dar se ciocni de combatanţi şi fu azvârlit de îndată la pământ. Răcnind ca un disperat şi ţipând „O, Doamne, i-am prins!", el sări în picioare şi o luă la sănătoasa ca un nebun, părăsind terenul.

Nu puteam face nimic, aşa că m-am ridicat, fascinat

şi stors de puteri, şi am asistat la luptă. Soarele aflat la amiază strălucea orbitor pe terenul de tenis gol. Şi chiar era gol. Tot ce puteam să văd erau pata de umbră şi licăririle de curcubeu, praful ridicându-se de sub picioarele nevăzute, ţărâna smulgându-se de sub tălpile proptite cu încordare şi firul bombându-se o dată sau de două ori când trupurile lor se izbeau de el. Asta era tot, iar după un timp până şi asta a încetat. Nu mai apăreau licăriri, iar umbra se lungise şi devenise staţionară; atunci mi-am amintit de feţele băieţeşti încordate în timp ce se ţineau încleştaţi de rădăcini, în răcoarea din adâncul iazului.

M-au găsit după un ceas. Vreo aluzie despre ceea ce se întâmplase ajunsese, se pare, la urechile servitorilor şi aceştia părăsiseră serviciul de pe proprietatea Tichlorne in corpore. Gaffer Bedshaw nu şi-a mai revenit niciodată din al doilea şoc pe care l-a primit şi se află internat într-un ospiciu, fără speranţă de vindecare. Secretele descoperirilor lor miraculoase au murit odată cu Paul şi Lloyd, ambele laboratoare fiind distruse de rudele îndurerate. Cât despre mine, nu-mi mai pasă de cercetările din domeniul chimiei, iar ştiinţa este un cuvânt tabu la mine în casă. M-am întors la trandafirii mei. Culorile naturii îmi sunt prea de-ajuns.

CÂND LUMEA ERA TÂNĂRĂ

I

Un bărbat din soiul celor foarte liniştiţi şi stăpâni pe sine se aşezase pentru o clipă pe culmea zidului, pentru a detecta în întunericul jilav semnele primejdiilor pe care acesta le putea ascunde. Dar sonda auzului său nu îi semnală nimic, în afară de tânguirea vântului printre arborii nevăzuţi şi de freamătul frunzelor de pe crengile ce se clătinau. O ceaţă grea se risipea alungată de vânt şi, deşi el nu vedea ceaţa, umezeala ei îl plesnea peste faţă, iar zidul pe care şedea era umed.

Se căţărase fără zgomot pe culmea zidului venind din afară şi fără zgomot îşi dădu drumul pe pământ înăuntru. Scoase din buzunar o mică lanternă electrică, dar nu se folosi de ea. Deşi drumul era întunecat, nu dorea lumină. Cu lanterna în mână, cu degetul pe buton, înainta în beznă. Pământul era moale şi elastic sub paşii săi, fiind acoperit de un covor din ace de pin, din frunze uscate şi din humus, care în mod evident nu mai fusese tulburat de ani de zile. Frunzele şi crengile se loveau în tăcere de trupul său, dar era atât de întuneric încât nu avea cum să se ferească de ele.

Curând înainta pe dibuite, cu mâna întinsă în față, și nu o dată mâna dădea de trunchiurile puternice ale arborilor uriași. Știa că tot ce-l înconjura erau acești arbori; simțea prezența lor pretutindeni și încerca o senzație stranie de micime microscopică în mijlocul acelor trupuri imense, ce se aplecau spre el pentru a-l strivi. Dincolo, știa asta, se afla casa și se aștepta să găsească vreo potecă sau vreo cărare șerpuită, care l-ar fi condus lesne până la ea.

La un moment dat, se simți prins în capcană. În toate părțile dădea numai de copaci și de crengi sau bâjbâia prin lăstărișuri dese, fiind convins că nu va mai ieși de acolo. Atunci aprinse lanterna cu precauție, îndreptând fasciculul către pământul de sub picioarele sale. Încet și cu grijă o plimbă în jurul său, raza strălucitoare arătându-i în amănunte precise toate obstacolele din cale. Văzu o deschidere între niște copaci cu trunchiuri uriașe și înaintă prin ea, stingând lanterna și călcând pe teren uscat, apărat de picăturile ceții grație frunzișului des de deasupra. Avea un simț al orientării bun și știa că mergea către casă.

Și atunci se petrecu lucrul acela – lucrul inimaginabil și neașteptat. Piciorul său în coborâre călcă pe ceva care era moale și viu și care se ridică respirând zgomotos sub greutatea trupului său. Sări într-o parte și se ghemui gata să sară din nou, în orice direcție,

într-o aşteptare încordată, pregătit să facă faţă asaltului fioros al necunoscutului. Aşteptă un moment, întrebându-se ce soi de animal era acela care se ridicase de sub picioarele lui şi care acum nu făcea nici un zgomot şi nici o mişcare şi care probabil stătea ghemuit şi aştepta la fel de încordat şi pregătit pentru orice, ca şi el. Tensiunea deveni de nesuportat. Ţinând lanterna în faţă, apăsă pe buton, văzu şi scoase un urlet de groază. Era pregătit pentru orice, de la un viţel sau un căprior înspăimântat până la un leu gata de atac, dar nu şi pentru ceea ce văzuse. În clipa aceea, mica rază de lumină a lanternei, tăioasă şi albă, îi arătase ceea ce n-ar mai fi putut uita nici într-o mie de ani – un bărbat, uriaş şi blond, cu părul şi barba bălaie, în pielea goală, purtând doar nişte mocasini uşor argăsiţi şi ceea ce părea o blană de capră peste mijloc. Braţele şi gambele îi erau goale, ca şi umerii şi cea mai mare parte a pieptului. Pielea lui era netedă şi lipsită de păr, dar bronzată de soare şi vânt, în timp ce sub ea muşchii voluminoşi ieşeau în relief ca nişte şerpi groşi.

Totuşi, doar acest lucru, oricât era de neaşteptat, nu ar fi fost de-ajuns pentru a-l face pe bărbat să urle. Ceea ce îi provocase groaza era ferocitatea de nedescris a feţei, privirea de animal sălbatic a ochilor albaştri aparent neafectaţi de lumină, acele de pin încâlcite şi agăţate în barbă şi în păr şi întreg acel trup formidabil,

ghemuit şi gata să sară asupra lui. Chiar în clipa când văzuse toate acestea şi, în timp ce urletul lui încă răsuna, fiinţa făcu un salt, el azvârli cu toată forţa lanterna drept în ea şi se aruncă la pământ. Simţi cum labele şi fluierele picioarelor ei îl loveau în coaste şi sări în picioare şi într-o parte, în timp ce fiinţa se năpustea drept înainte şi se prăbuşea greoi în lăstăriş.

Când zgomotul căderii încetă, omul se opri şi, de-a buşilea, aşteptă. Auzea cum fiinţa se mişca de colo-colo, căutându-l, şi îi era teamă să nu-şi trădeze poziţia printr-o nouă încercare de a scăpa cu fuga. Ştia că în mod inevitabil ar fi făcut să trosnească lăstărişul şi ar fi fost urmărit. La un moment dat îşi scoase revolverul, apoi se răzgândi. Îşi recăpătase stăpânirea de sine şi spera că va putea pleca fără zgomot. De mai multe ori auzi cum fiinţa scotocea prin desiş după el şi erau momente când şi ea rămânea nemişcată şi asculta. Asta îi dădu bărbatului o idee. O mână i se odihnea pe o bucată de lemn uscat. Cu grijă, mai întâi pipăind în jurul său prin întuneric spre a vedea dacă întreaga mişcare a braţului nu se împiedica de ceva, el ridică bucata de lemn şi o azvârli. Nu era o bucată mare şi zbură departe, aterizând cu zgomot într-un tufiş, şi în acelaşi timp el însuşi se târî fără ezitare de acolo. Şi, de-a buşilea, încet şi cu precauţie, se târî mai departe, până când genunchii i se udară pe

humusul îmbibat cu apă. Când ascultă, el nu auzi decât tânguirea vântului şi umezeala ceţii picurând de pe ramuri. Fără să-şi slăbească atenţia, se ridică în picioare şi se îndreptă spre zidul de piatră, pe care îl escaladă şi sări în drum.

Croindu-şi drum pe bâjbâite într-un pâlc de boscheţi, scoase de acolo o bicicletă şi se pregăti s-o încalece. Tocmai rotea pinionul cu piciorul pentru a aduce pedala din partea opusă în poziţia potrivită, când auzi bufnitura unui trup greu, care ateriza uşor şi evident în picioare. Nu mai aşteptă următoarea mişcare, ci o luă la fugă cu mâinile pe ghidonul bicicletei, până când fu în stare să sară călare pe şa, să nimerească pedalele şi să ia viteză. În spate auzea zdupăitul rapid al paşilor în pulberea drumului, dar el se depărtă şi îl pierdu în urmă.

Din nenorocire, o pornise în direcţia opusă oraşului şi înainta în sus printre dealuri. Ştia că pe drumul respectiv nu existau încrucişări cu alte drumuri. Singura cale înapoi era cea care ar fi trecut prin teroarea aceea şi nu-şi putea face curaj s-o înfrunte. După o jumătate de ceas, văzând că drumul era tot mai înclinat, descălecă. Pentru a se pune mai la adăpost, lăsându-şi bicicleta pe marginea drumului, trecu peste un gard în ceea ce el socoti a fi o păşune pe o coastă de deal, întinse un ziar pe pământ şi se aşeză.

„Doamne!“, zise cu glas tare, ştergându-şi faţa de sudoare şi de umezeala ceţii.

Şi „Doamne!“, zise încă o dată, în timp ce-şi răsucea o ţigară şi chibzuia dacă să se întoarcă.

Dar nu făcu nici o încercare de a se întoarce. Era hotărât să nu rişte acel drum pe întuneric şi, cu capul rezemat pe genunchi, aţipi, aşteptând să se lumineze de ziuă.

La cât timp după aceea nu a ştiut, a fost trezit de lătratul scurt al unui pui de coiot. Pe când îl căuta cu privirea şi îl localiza pe coama dealului din spatele său, observă schimbarea la chip a nopţii. Ceaţa dispăruse, stelele şi luna păliseră, până şi vântul încetase cu totul. Se preschimbase într-o îmbălsămată noapte de vară californiană. Încercă să aţipească la loc, dar chefnitul coiotului îl deranja. Pe jumătate adormit, auzi un cântec sălbatic şi sinistru. Privind în jur, îşi dădu seama că acel coiot încetase să mai latre şi fugea pe creasta dealului, iar în urma lui, în plină goană, fără a mai cânta, alerga creatura dezbrăcată pe care o întâlnise în grădină. Era un coiot tânăr şi era ajuns din urmă când urmărirea dispăru din vedere. Bărbatul tremura de parcă îl luase cu frig în timp ce sărea în picioare, escalada gardul şi încăleca pe bicicletă. Dar era şansa lui şi el ştia asta. Teroarea nu se mai afla între el şi Mill Valley.

Gonea la vale riscând să-şi frângă gâtul, dar, la curba de la poalele dealului, în bezna adâncă, dădu într-o groapă şi fu azvârlit cât era de lung peste bara ghidonului.

„Sigur nu e noaptea mea norocoasă", mormăi el în timp ce examina furca ruptă a vehiculului.

Ridicând pe umăr bicicleta nefolositoare, o porni greoi din loc. După o vreme ajunse la zidul de piatră şi, aproape nevenindu-i să creadă prin ce trecuse, căută în praful drumului urme şi le găsi – urme de mocasini, urme uriaşe, adânc imprimate în pulbere la degete. Tocmai când stătea aplecat peste ele, examinându-le, auzi din nou cântecul cel sinistru. Văzuse fiinţa urmărind coiotul şi ştia că nu avea nici o şansă într-o fugă cinstită. Nici nu încercă acest lucru, mulţumindu-se să se ascundă în umbra deasă din afara drumului.

Şi din nou văzu fiinţa, ce părea un bărbat despuiat, alergând cu iuţeală şi cu paşi uşori şi cântând în timp ce alerga. În dreptul lui se opri şi bărbatului îi stătu inima în loc. Dar, în loc să se îndrepte spre ascunzătoarea lui, ea făcu un salt, se prinse de o creangă a copacului de pe marginea drumului şi se căţără rapid către vârf, sărind din creangă în creangă ca o maimuţă. Se avântă peste zid şi la vreo patru metri mai sus de coama acestuia, în crengile altui copac şi, nevăzut de-acum, îşi dădu

drumul pe pământ. Omul aşteptă câteva minute ca vrăjit, apoi o porni din loc.

II

Pus pe harţă, Dave Slotter stătea rezemat de masa de lucru ce bara calea către cabinetul particular al lui James Ward, asociat principal al firmei Ward, Knowles & Co. Dave era furios. Toţi cei din primul birou îl priviseră cu multă suspiciune, iar bărbatul care-l înfrunta era cum nu se poate mai suspicios.

– Spune-i domnului Ward că e vorba de ceva important, insistă el.

– Eu îţi spun că tocmai dictează ceva şi nu poate fi deranjat, fu răspunsul. Vino mâine.

– Mâine va fi prea târziu. Dă fuga şi spune-i domnului Ward că e o chestiune de viaţă şi de moarte.

Secretarul şovăia şi Dave exploată avantajul.

– Îi spui doar că mă aflam dincolo de golf în Mill Valley noaptea trecută şi că doresc să-l informez în legătură cu ceva.

– Numele? veni întrebarea.

– Nu contează numele. Nu mă cunoaşte.

Când Dave fu introdus în cabinetul particular, era încă într-o dispoziţie sufletească arţăgoasă, dar, când se trezi în faţa unui uriaş bărbat blond, care se răsuci

într-un fotoliu turnant de la dactilografa cărcia îi dicta, întorcându-se cu faţa spre el, atitudinea lui se schimbă brusc. Nu ştia motivul acestei schimbări şi în taină era furios pe sine însuşi.

– Dumneavoastră sunteţi domnul Ward? întrebă Dave cu o stupiditate care îl irită şi mai mult. Nu intenţionase deloc să se poarte astfel.

– Da, veni răspunsul. Dar dumneata cine eşti?

– Harry Bankroft, minţi Dave. Nu mă cunoaşteţi, iar numele meu nu are importanţă.

– Ai trimis vorbă că te aflai în Mill Valley noaptea trecută?

– Locuiţi acolo, nu-i aşa? replică Dave, privind cu suspiciune la stenografă.

– Da. În legătură cu ce anume aveai de gând să stăm de vorbă? Sunt foarte ocupat.

– Aş dori să stăm de vorbă singuri, domnule.

Domnul Ward îi aruncă o privire rapidă, pătrunzătoare, ezită o clipă, apoi se decise.

– Ne va lua doar câteva minute, domnişoară Potter.

Fata se ridică, îşi strânse notiţele şi ieşi din birou. Dave privi la domnul James Ward cu surprindere, până ce gentlemanul îi întrerupse şirul de idei care încă nu se legau între ele.

– Ei bine?

– Am fost în Mill Valley noaptea trecută, începu Dave confuz.

– Am mai auzit asta. Ce dorești?

Și Dave își începu relatarea având tot mai mult convingerea că totul era incredibil.

– Am fost la casa dumneavoastră, vreau să zic pe proprietate.

– Ce căutai dumneata acolo?

– Mă dusesem să dau o spargere, răspunse Dave cu toată francheța. Am auzit că locuiți singur, cu un chinez pe post de bucătar, și mi s-a părut tentant. Numai că n-am dat spargerea. S-a întâmplat ceva care m-a împiedicat. De aceea mă aflu aici. Am venit ca să vă pun în gardă. Am dat peste un om sălbatic, umblând liber pe domeniul dumneavoastră – un adevărat diavol. Ar fi putut să facă bucăți un tip ca mine. M-a făcut să alerg cum n-am mai alergat în viața mea. Nu poartă nici un fel de haine care ar putea fi menționate, se cațără în copaci ca o maimuță și aleargă ca o căprioară. L-am văzut urmărind un coiot și, după ultimele secvențe pe care le-am văzut, pe Dumnezeul meu, îl ajungea din urmă.

Dave făcu o pauză așteptând efectul care trebuia să urmeze vorbelor sale. Dar nu urmă nici un efect. James Ward îl urmărea curios în tăcere și atâta tot.

– Foarte interesant, foarte interesant, murmură el.

Un om sălbatic, spui. De ce ai venit să-mi spui?

– Ca să vă previn că sunteţi în pericol. Nici cu mine nu e bine să se aibă de-a face, dar eu nu sunt pentru uciderea oamenilor... adică, dacă nu e necesar. Mi-am dat seama că sunteţi în primejdie şi m-am gândit că trebuia să vă avertizez. Pe cinstite, asta e treaba. Bineînţeles, dacă aţi dori să-mi daţi ceva pentru osteneala mea, n-aş refuza. Mi-a trecut şi asta prin minte. Dar mi-e perfect egal fie că-mi daţi, fie că nu-mi daţi nimic. Oricum, eu mi-am făcut datoria şi v-am pus în gardă.

Domnul Ward medita şi bătea darabana pe birou. Dave observă că avea mâini uriaşe, puternice, pe deasupra îngrijite, chiar dacă erau arse de soare. Remarcă, de asemenea, ceva ce îi sărise deja în ochi – o mică fâşie de plasture de culoarea pielii, aplicată pe frunte, deasupra unui ochi. Şi totuşi, gândul care îşi croia drum prin mintea lui era de necrezut.

Domnul Ward scoase un portofel din buzunarul interior al hainei, extrase o bancnotă şi i-o întinse lui Dave, care observă, în timp ce o vâra în buzunar, că era de douăzeci de dolari.

– Îţi mulţumesc, spuse domnul Ward, arătând că întrevederea se terminase. Voi avea grijă ca această chestiune să fie investigată. Un om sălbatic alergând în libertate *este* primejdios.

Dar domnul Ward era un om atât de liniştit, încât Dave prinse din nou curaj. În afară de asta, o nouă teorie se ivise de la sine. Omul sălbatic era în mod evident fratele domnului Ward, un nebun ţinut în secret. Dave auzise vorbindu-se despre astfel de lucruri. Poate că domnul Ward dorea să se păstreze tăcerea asupra faptului. De aceea îi dăduse cei douăzeci de dolari.

– Auziţi, începu Dave, dacă stau să mă gândesc, omul sălbatic semăna foarte mult cu dumneavoastră...

Atâta reuşi Dave să rostească, fiindcă în clipa aceea fu martorul unei transformări şi se trezi privind uluit în acciaşi ochi albaştri nespus de feroci din noaptea precedentă, la aceleaşi mâini ca nişte ghiare apucătoare şi la acclaşi trup formidabil, gata să sară asupra lui. Dar de data asta Dave nu avea nici o lanternă ca s-o azvârle şi era prins de bicepşii ambelor braţe într-o strânsoare atât de cumplită, încât scoase un geamăt de durere. Văzu dinţii uriaşi şi albi dezveliţi, întru totul asemănători cu ai unui câine gata să muşte. Barba domnului Ward i se freca de faţă, în timp ce dinţii se apropiau ca să i se înfigă în gâtlej. Dar muşcătura nu veni. În schimb, Dave simţi cum trupul celuilalt încremeneşte, reţinut parcă de o strânsoare de fier, apoi fu azvârlit la o parte, fără efort, dar cu o asemenea forţă, încât numai zidul îi opri traiectoria, făcându-l să cadă icnind pe podea.

– Ce îţi închipuiai, că poţi veni aici să mă şantajezi? mârâi Domnul Ward la el. Ia dă-mi banii aceia înapoi.

Dave îi întinse bancnota fără un cuvânt.

– Am crezut că ai venit aici cu intenţii bune. Acum am aflat ce-ţi poate pielea. Să nu te mai văd şi să nu mai aud de tine, că, de nu, te bag la puşcărie, unde ţi-e locul. Ai înţeles?

– Da, domnule, gâfâi Dave.

– Atunci pleacă.

Şi Dave plecă, fără vreun cuvânt, simţind în bicepşi o durere insuportabilă de la vânătăile lăsate de strânsoarea aceea îngrozitoare. În timp ce mâna i se odihnea pe clanţa uşii, el fu oprit.

– Ai avut noroc, îi spuse domnul Ward şi Dave observă că chipul şi ochii lui erau plini de cruzime şi de desfătare şi de trufie. Ai avut noroc. Dacă vroiam, îţi puteam smulge muşchii de pe braţe ca să-i arunc în coşul de gunoi de colo.

– Da, domnule, zise Dave şi o convingere absolută îi vibră în glas. Deschise uşa şi ieşi. Secretarul îi aruncă o privire întrebătoare.

– Dumnezeule! se învrednici Dave să spună şi, rostind acest cuvânt, ieşi din birouri şi din povestire.

III

James G. Ward, în vârstă de patruzeci de ani, era un om de afaceri prosper şi foarte nefericit. De patruzeci de ani încercase zadarnic să rezolve o problemă care era de fapt el însuşi şi care cu trecerea anilor devenea din ce în ce mai mult o nenorocire vrednică de plâns. În el trăiau doi oameni şi, cronologic vorbind, aceşti oameni erau despărţiţi prin câteva mii de ani. Studiase chestiunea dublei personalităţi probabil mai în profunzime decât oricare dintre cei mai buni şase specialişti din acest domeniu psihologic, încâlcit şi plin de mistere. În sine, era un caz deosebit faţă de oricare alt caz înregistrat vreodată. Nici cele mai avântate fantezii ale scriitorilor de ficţiune nu şi l-au putut imagina. El nu era ca doctorul Jekyll şi domnul Hyde şi nu semăna nici cu tânărul nefericit din *Cea mai grozavă poveste din lume** a lui Kipling. Cele două personalităţi ale sale erau atât de amestecate, încât practic erau conştiente de sine şi fiecare de cealaltă tot timpul.

Un sine al său era acela al unui bărbat ale cărui educaţie şi instruire erau moderne şi care trăise în

---

Rudyard Kipling (1865-1936) – *Greatest Story in the World.*

ultimii ani ai secolului al XIX-lea, precum şi în prima decadă a secolului al XX-lea. Celălalt sine fusese reperat ca fiind sălbatic şi barbar, trăind în condiţiile primitive de acum câteva mii de ani. Dar care sine era el şi care era celălalt, habar nu avea. Întrucât el era ambele fiinţe şi ambele fiinţe tot timpul. Într-adevăr, foarte rar s-a întâmplat ca un sine să nu ştie ce făcea celălalt. Un alt aspect al problemei era că el nu avea nici un fel de viziuni sau de amintiri din trecutul în care trăise acel sine din altă epocă. Acel sine din altă epocă trăia în prezent, dar, deşi trăia în prezent, era silit să ducă modul de viaţă care trebuie să fi existat în trecutul îndepărtat.

În copilărie, fusese o problemă pentru tatăl şi mama lui, ca şi pentru doctorii familiei, deşi aceştia erau la o mie de kilometri depărtare de a le trece prin minte cheia comportamentului său straniu. Astfel, ei nu puteau înţelege somnolenţa lui excesivă din cursul dimineţilor, nici excesiva lui activitate din timpul nopţii. Când l-au găsit bântuind pe coridoare în timpul nopţii sau căţărându-se pe acoperişuri ameţitoare sau alergând peste dealuri, au hotărât că era somnambul. În realitate, era treaz şi cu ochii deschişi şi se afla sub impulsul hoinărelii nocturne al sinelui său din alte vremuri. Chestionat de un doctoraş obtuz, el a spus

odată adevărul şi a suportat infamia de a vedea cum dezvăluirea sa era etichetată cu dispreţ şi scoasă din discuţie ca fiind „vise".

Problema era că de îndată ce veneau amurgul şi înserarea, el se trezea la viaţă. Cei patru pereţi ai camerei deveneau o plictiseală şi o constrângere. Auzea o mic de voci şoptindu-i prin întuneric. Noaptea îl chema, deoarece, în acest interval din cele douăzeci şi patru de ore, el era în esenţă un prădător nocturn. Dar nimeni dintre cei din jur nu a înţeles, iar el nu a mai încercat niciodată să dea vreo explicaţie. L-au clasificat drept somnambul şi au luat măsuri de precauţie în consecinţă – măsuri de precauţie care foarte adesea erau inutile. Cu cât treceau anii copilăriei, el devenea din ce în ce mai ciudat, astfel încât cea mai mare parte a nopţilor o petrecea pe afară dând frâu liber celuilalt sine al său. Ca urmare, dormea până la ora prânzului. Studiul şi şcoala în cursul dimineţii erau imposibile şi s-a descoperit că numai în cursul după-amiezelor, cu profesori particulari, putea să înveţe câte ceva. În felul acesta a fost educat şi format sinele său modern.

Dar, copil fiind, a constituit tot timpul o problemă. Era cunoscut ca fiind un mic demon, de o cruzime şi o răutate neînchipuite. Doctoraşii familiei îl considerau în sinea lor o monstruozitate mentală şi un degenerat.

Puținii tovarăși de joacă pe care îi avea îl aclamau ca pe o minune, dar tuturor le era frică de el. Îi întrecea pe oricare dintre ei la cățărat, la înot, la alergat, la torturat; de aceea nimeni nu îndrăznea să-l înfrunte. Era prea teribil de puternic, prea nestăpânit la furie.

La vârsta de nouă ani a fugit pe dealuri, unde s-a descurcat de minune ca prădător nocturn timp de șapte săptămâni, înainte de a fi descoperit și adus acasă. Cu toții s-au mirat cum de a reușit să supraviețuiască și să se mențină în formă pe toată durata aceea. Nu au aflat, iar el nu le-a spus niciodată despre iepurii pe care i-a ucis, despre prepelițele, tinere sau bătrâne, pe care le-a prins și le-a devorat, despre cotețele de găini de la fermele prin care a dat iama, nici despre bârlogul de sub pământ, pe care și l-a făcut și pe care l-a căptușit cu frunze uscate și cu buruieni și în care a dormit la căldură și confortabil în cursul dimineților, multe zile la rând.

La colegiu era faimos pentru somnolența și pentru stupiditatea lui din cursul dimineții și pentru rezultatele sale strălucite după-amiaza. Grație lecturilor suplimentare și faptului că lua cu împrumut caietele de notițe de la colegii de clasă, el a reușit să se târâie cu chiu cu vai prin cursurile de dimineață, în timp ce cursurile lui de după-amiază erau adevărate triumfuri. La fotbal s-a dovedit a fi un gigant și o teroare și, la aproape toate formele de atletism de

câmp, cu excepţia straniilor sale crize de furie pe care le manifesta uneori, ceilalţi se puteau bizui pe el pentru a învinge. Dar colegilor săi le era frică să boxeze cu el, întrucât se făcuse remarcat la ultimul său meci – îşi înfipsese dinţii în umărul adversarului.

După colegiu, tatăl său, în disperare de cauză, îl trimise printre văcarii de la un ranch din Wyoming. După trei luni, vajnicii văcari declarară că se săturaseră de el şi îi telegrafiară tatălui său să vină şi să-l ia pe sălbatic. De asemenea, atunci când tatăl veni să-l ia, văcarii mărturisiră că ar fi preferat de o mie de ori să locuiască laolaltă cu nişte canibali urlând, cu nişte nebuni scoţând sunete nearticulate, cu nişte gorile ţopăitoare, cu nişte urşi grizzly sau cu nişte tigri mâncători de oameni, decât cu acel tânăr produs al colegiului, cu părul aranjat cu cărare pe mijloc.

Exista o excepţie la lipsa de amintiri din viaţa sinelui său din alte vremuri, şi anume limbajul. Dintr-o ciudăţenie atavică, o anumită parte din acel limbaj al sinelui de demult ajunsese până la el ca o memorie a rasei. În momentele de fericire, de exaltare sau de luptă, era predispus să intoneze cântece sau cântări barbare. Graţie acestui lucru, a fost în stare să localizeze în timp şi spaţiu acea jumătate răzleţită a sa, care ar fi trebuit să fie oale şi ulcele de mii de ani. A

cântat odată, în mod deliberat, câteva din străvechile cântări în prezența profesorului Wertz, care preda cursuri de saxonă veche și care era un filolog reputat și plin de pasiune. La prima, profesorul ciuli urechile și dori să afle ce corcitură de limbă sau ce stâlceală de germană era. Când interpretă a doua cântare, profesorul fu extrem de tulburat. James Ward își încheie apoi reprezentația cu un cânt care îi ajungea în mod irezistibil pe buze de fiecare dată când era angajat într-o confruntare sau încăierare înverșunată. Acela fu momentul în care profesorul Wertz declară că limba nu era o germană stâlcită, ci germana străveche sau teutona primitivă, datând dintr-o perioadă care trebuie că preceda de departe orice se descoperise vreodată și se transmisese posterității de către vechii învățați. Atât de străveche era, încât îl depășea; totuși era plină de reminiscențe des întâlnite ale unor forme lexicale pe care el le cunoștea și despre care intuiția lui îndelung exersată îi spunea că erau autentice și reale. El se interesă în legătură cu sursa cântecelor și ceru să i se împrumute prețioasa carte care le conținea. De asemenea, dori să știe de ce tânărul Ward fusese întotdeauna considerat ca fiind deosebit de ignorant în materie de limbă germană. Iar Ward nu putu nici să-și explice ignoranța, nici să dea cu împrumut cartea. Mai târziu, după rugăminți și implorări fierbinți care au

durat câteva săptămâni, profesorul Wertz prinse pică pe tânăr, convins fiind că era un mincinos, şi îl catalogă drept un egoist monstruos, deoarece nu-i îngăduise nici măcar să arunce o privire asupra minunatului manuscris care era mai vechi decât cel mai vechi text pe care-l cunoscuse sau îl visase vreodată un filolog.

Dar acestui tânăr atât de amestecat prea puţin îi folosi să afle că pe jumătate era american de dată recentă, iar pe cealaltă jumătate – teuton primitiv. Cu toate acestea, americanul recent din el nu era deloc o făptură plăpândă şi el (dacă ar fi fost un el şi ar fi avut o fărâmă de existenţă în afara acestor doi) impuse o înţelegere sau un compromis între sinele lui sălbatic – prădătorul nocturn care-l ţinea pe celălalt sine al lui adormit dimineţile – şi celălalt sine, cultivat şi rafinat, care vroia să fie normal şi să trăiască şi să iubească şi să-şi conducă afacerile ca toţi oamenii. După-amiezile şi serile devreme le dăruia unuia, nopţile celuilalt; orele dinaintea prânzului şi parţial nopţile erau dedicate somnului pentru amândoi. Doar dimineţile dormea în pat ca un om civilizat. În timpul nopţii, dormea ca un animal sălbatic, aşa cum dormise în noaptea când Dave Slotter călcase pe el în pădure.

Convingându-şi tatăl să-i avanseze capital, intră în afaceri şi făcu unele grozave şi profitabile,

dedicându-şi lor după-amiezile şi punând tot sufletul în ele, în timp ce partenerul său le consacra dimineţile. Serile devreme şi le petrecea în societate, dar, când se făcea ora nouă sau zece, o agitaţie irezistibilă punea stăpânire pe el şi atunci dispărea din locurile frecventate de oameni până în după-amiaza următoare. Prietenii şi cunoştinţele credeau că el îşi petrece mare parte din timp făcând sport. Şi aveau dreptate, cu toate că nici în visele lor n-ar fi bănuit natura acelui sport, chiar dacă l-ar fi văzut nopţile urmărind în goană coioţi pe dealurile din Mill Valley. Nici căpitanii de schoonere nu ar fi crezut, atunci când relatau că văzuseră, în dimineţi reci de iarnă, un bărbat înotând prin valurile înspumate din Strâmtoarea Raccoon sau în curenţii iuţi dintre Goat Island şi Angel Island, la kilometri depărtare de ţărm.

Locuia singur în bungalow-ul din Mill Valley, dacă nu-l punem la socoteală pe Lee Sing, chinezul bucătar şi om la toate, care ştia multe despre comportamentul straniu al stăpânului său, care era plătit bine ca să nu spună nimic şi care nu a spus niciodată nimic. După compensarea din timpul nopţilor, după un somn de dimineaţă şi după un mic dejun servit de Lee Sing, James Ward traversa golful până la San Francisco pe feribotul de prânz şi se ducea la club şi apoi la biroul său, ca orice om de afaceri cât

se poate de normal şi de convenţional din acest oraş. Dar cu cât avansa seara, noaptea îl chema. Survenea o înviorare a tuturor simţurilor sale şi o agitaţie. Auzul său se ascuţea deodată; o puzderie de sunete îi spuncau o poveste ademenitoare şi familiară şi, dacă era singur, începea să măsoare în lung şi-n lat camera îngustă, ca orice animal sălbatic închis în cuşcă.

Odată, îşi permisese să se îndrăgostească. Nu şi-a mai îngăduit niciodată această abatere. Îi era frică. Şi, timp de mai multe zile, tânăra domnişoară, speriată cel puţin într-o parte a fiinţei ei de tânără domnişoară, a purtat pe braţe, pe umeri şi pe încheieturile mâinilor urme negre-vineţii – dovezi ale mângâierilor pe care el i le-a dat cu toată blândeţea şi dragostea, dar la o oră prea târzie din noapte. Aici era greşeala. Dacă ar fi încercat să facă dragoste în timpul după-amiezii, totul ar fi fost bine, întrucât gentlemanul cel liniştit ar fi fost cel care ar fi făcut dragoste – dar noaptea era barbarul grosolan, care fură neveste, din codrii întunecaţi ai Germaniei. În înţelepciunea sa, el decise că dragostea în timpul după-amiezelor putea fi practicată cu succes; dar, tot în înţelepciunea sa, era convins că o căsătorie s-ar fi dovedit a fi un eşec îngrozitor. Era oribil să-şi imagineze că era căsătorit şi că se întâlnea cu soţia după căderea întunericului.

Aşadar, a evitat cu totul să mai facă dragoste, şi-a reglementat viaţa dublă, a strâns un milion de dolari din afaceri, s-a ferit cu grijă de peţitoare şi de tinere domnişoare de diferite vârste cu ochi strălucitori şi avizi, a întâlnit-o pe Lilian Gersdale şi a stabilit regula strictă de a nu se vedea cu ea mai târziu de ora opt seara, de a alerga nopţile după coioţi şi de a dormi prin vizuini în pădure – şi, astfel, a reuşit să-şi păstreze taina faţă de toată lumea, cu excepţia lui Lee Sing... şi acum, a lui Dave Slotter. Descoperirea de către acesta din urmă a celor două fiinţe din el era ceea ce-l înspăimânta. În ciuda faptului că îl băgase în sperieţi pe spărgător, acesta putea să vorbească. Şi chiar dacă nu o făcea, mai devreme sau mai târziu taina avea să fie descoperită de altcineva.

Astfel că James Ward făcu un nou efort eroic de a-l controla pe barbarul teuton care era jumătate din el. Atât de mult se strădui s-o vadă pe Lilian în cursul după-amiezelor şi seara devreme, încât veni şi timpul când ea îl acceptă la bine şi la rău şi când el se rugă pe furiş şi cu ardoare să nu fie la rău. În perioada aceasta, nici un boxer profesionist nu s-a antrenat mai dur şi mai conştiincios pentru o competiţie decât s-a antrenat el pentru a-l supune pe sălbaticul primejdios din interior. Printre alte lucruri, se străduia să se istovească în timpul zilei, astfel încât somnul să-l facă surd la

chemarea nopții. Își lua zile libere de la birou și pleca în lungi excursii de vânătoare, urmărind căprioarele prin zonele cele mai accidentate și mai inaccesibile pe care le putea găsi – și mereu în timpul zilei. Noaptea îl găsea strâns de pe drumuri și obosit. Acasă își instalase câteva aparate de exerciții fizice și, acolo unde alți bărbați puteau să execute o anumită mișcare de zece ori, el o făcea de sute de ori. De asemeni, ca un compromis, a construit la etajul al doilea o verandă pentru dormit. Aici cel puțin respira aerul binecuvântat al nopții. Două rânduri de zăbrele îl împiedicau să fugă în pădure și în fiecare noapte Lee Sing îl încuia,ca apoi să-i dea drumul în fiecare dimineață.

Veni și timpul, în luna august, când își angajă servitori suplimentari pentru a-l ajuta pe Lee Sing și îndrăzni să dea o petrecere acasă, în bungalow-ul său din Mill Valley. Invitații erau Lilian, mama și fratele ei, împreună cu șase prieteni comuni. Timp de două zile și două nopți totul merse bine. În a treia noapte, jucând bridge până la orele unsprezece, avu de ce să fie mândru de sine. Reușise să-și ascundă agitația, dar, ca un făcut, Lilian Gersdale era adversara lui din partea dreaptă. Era o femeie delicată și gingașă ca o floare și, în starea lui sufletească nocturnă, tocmai gingășia ei îl înfuria. Nu fiindcă ar fi iubit-o mai puțin,

ci fiindcă simţea în mod irezistibil imboldul de a întinde mâna ca s-o pipăie şi s-o maltrateze. Acest lucru era valabil îndeosebi atunci când ea tocmai juca o mână câştigătoare împotriva lui.

Avea unul dintre ogarii scoţieni în casă şi, atunci când se părea că era gata să explodeze de atâta tensiune, o mână mângâietoare pusă pe animal îi readucea calmul. Aceste contacte cu blana îi produceau o uşurare bruscă şi îi dădeau tăria de a-şi juca rolul de gazdă până la capăt. Şi nimeni nu bănuia ce luptă teribilă ducea gazda lor, de vreme ce aceasta râdea cu atâta dezinvoltură şi era atât de atentă şi de implicată în joc.

Când îşi spuseră noapte bună ca să meargă la culcare, el avu grijă să se separe de Lilian în prezenţa celorlalţi. Odată ajuns pe veranda unde urma să doarmă şi fiind încuiat acolo pentru siguranţă, îşi dublă, îşi triplă şi chiar îşi cuadruplă exerciţiile, până ce, extenuat, se întinse pe canapea aşteptând să-l ia somnul şi meditând la două probleme care îl frământau cu osebire. Una era legată de exerciţiile sale fizice. Era paradoxal. Cu cât exersa mai mult în maniera aceea excesivă, cu atât devenea mai puternic. Cu toate că era adevărat că aşa îşi istovea sinele teutonic noctambul, se părea că doar amâna ziua fatală în care puterea lui avea să fie prea mare pentru el şi

avea să-l coplcşească, iar atunci avea să fie o forţă mai teribilă decât cunoscuse el până atunci. Cealaltă problemă era cea a căsătoriei sale şi a stratagemei de care urma să se folosească pentru a-şi evita soţia după lăsarea întunericului. Şi meditând astfel, fără să ajungă la vreo concluzie, adormi.

Acum, de unde o fi apărut uriaşul urs grizzly în noaptea aceea a rămas multă vreme un mister, timp în care oamenii de la Circul Springs Brothers, care dădeau spectacole la Sausalito, l-au căutat îndelung şi zadarnic pe „Big Ben, cel mai Mare Grizzly aflat în Captivitate". Dar Big Ben a reuşit să scape şi, din labirinturile a cinci sute dc bungalow-uri şi proprietăţi de la ţară, a ales să viziteze tocmai pământurile lui James J. Ward. Prima dată când domnul Ward şi-a dat seama de asta a fost atunci când s-a trezit stând în picioare, fremătând şi plin de încordare, cu o pornire războinică în piept, iar pe buze cu străvechea cântare de luptă. De afară se auzeau lătrăturile şi chelălăielile înverşunate ale ogarilor. Şi, pătrunzătoare ca o împunsătură de cuţit, prin tot acel vacarm îngrozitor ajungea până la el agonia unui câine rănit – al său, îl recunoştea.

Fără să mai piardă timpul căutându-şi papucii, doar în pijama, ţâşni prin uşa pe care Lee Sing o încuiase atât de grijuliu şi se năpusti în jos pe scări şi

afară în noapte. În clipa când picioarele lui goale călcară pe aleea acoperită cu pietriş, se opri brusc, se îndreptă spre o ascunzătoare de sub scară, pe care o cunoştea bine, şi scoase de acolo o măciucă uriaşă şi noduroasă – vechiul său tovarăş din nebuneştile aventuri nocturne pe dealuri. Vacarmul infernal al câinilor se auzea tot mai aproape şi, agitând măciuca, el sări direct în hăţişuri ca să-i iasă în întâmpinare.

Oamenii din casă, treziţi de hărmălaie, se adunau pe veranda largă. Cineva aprinse luminile electrice, dar nu-şi puteau vedea decât chipurile înspăimântate. Dincolo de aleea scăldată într-o lumină strălucitoare, copacii formau un zid de întuneric de nepătruns. Dar undeva în beznă aceea se desfăşura o luptă teribilă. Era o larmă infernală de animale, urlete şi mârâieli fioroase, zgomotele unor lovituri, trosnetul lăstărişului şi bufniturile produse de nişte trupuri grele.

Centrul luptei se deplasă dintre copaci, luând-o pe alee şi ajungând chiar sub ochii privitorilor. Şi atunci văzură. Doamna Gersdale scoase un ţipăt şi se agăţă, leşinată, de fiul ei. Lilian, încleştându-se de balustradă atât de spasmodic, încât vânătăi dureroase îi rămaseră la buricele degetelor timp de zile întregi, privea paralizată de groază la un uriaş cu părul blond ca paiul şi cu priviri sălbatice, în care îl recunoscuse pe

bărbatul care urma să-i fie soţ. El agita o măciucă fioroasă, luptându-se furios şi metodic cu un monstru păros, mai mare decât oricare alt urs pe care îl văzuse ea vreodată. O rană produsă de ghiarele fiarei îi smulsese bluza pijamalei şi îi lăsase în carne dâre de sânge.

În timp ce marea spaimă a lui Lilian Gersdale era ca nu cumva să i se întâmple ceva bărbatului iubit, o parte din această spaimă se datora bărbatului însuşi. Nici prin vis nu-i trecuse vreodată că sub cămaşa scrobită şi sub costumul convenţional ale logodnicului ei se ascundea un sălbatic atât de formidabil şi de magnific. Şi nu avusese niciodată idee despre felul cum se lupta un bărbat. Desigur, o astfel de luptă nu era modernă, iar ea nu contempla un bărbat modern, chiar dacă nu ştia asta. Fiindcă acela nu era domnul James J. Ward, omul de afaceri din San Francisco, ci un altul, fără nume şi necunoscut, o făptură sălbatică, rudimentară şi plină de cruzime care, printr-o anomalie a întâmplării, trăia din nou după trei mii de ani.

Ogarii, făcând în continuare o hărmălaie de nedescris, încercuiau lupta, de unde ţâşneau înainte şi înapoi, hărţuindu-l pe urs. Când fiara se întorcea pentru a se apăra de atacurile din flancuri, bărbatul se năpustea şi izbea cu măciuca. Tot mai înfuriat după fiecare

lovitură, ursul se repezea, dar bărbatul, sărind şi ţopăind, evitând câinii, se retrăgea sau se ferea într-o parte sau alta a cercului. La care câinii, profitând de deschidere, se repezeau din nou şi atrăgeau furia animalului asupra lor.

Sfârşitul veni pe neaşteptate. Răsucindu-se pe loc, ursul surprinse un câine cu o lovitură de labă care trimise animalul, cu coastele rupte şi cu spinarea frântă, prin aer la vreo şapte metri. Atunci bruta umană parcă turbă. Spumegând de furie, gura i se deschise într-un urlet nearticulat, în timp ce el se năpusti, ridică bâta cu toată forţa ambelor mâini şi izbi cu ea drept în capul ursului grizzly ridicat în două labe. Nici măcar ţeasta unui grizzly nu putea să reziste la forţa zdrobitoare a unei asemenea lovituri şi fiara se prăbuşi ajungând sub colţii ogarilor. Şi prin năvala de câini, omul făcu un salt, aterizând chiar pe trupul bestiei, unde, în lumina electrică strălucitoare, rezemat în bâta sa, intonă un cânt de biruinţă într-o limbă necunoscută – un cântec atât de străvechi, încât profesorul Wertz şi-ar fi dat zece ani din viaţă ca să-l aibă.

Oaspeţii săi dădură năvală pentru a-l lua pe sus şi a-l aclama, dar James Ward, privind brusc cu ochii teutonului din vechime, o văzu pe gingaşa fată blondă din secolul douăzeci pe care o iubea şi simţi cum ceva i se frânge în creier. Se îndreptă clătinându-se spre ea,

dădu drumul bâtei şi aproape că se prăbuşi. Ceva nu era în ordine cu el. În mintea lui avea loc o agonie de nesuportat. Era ca şi cum sufletul lui şi-ar fi luat zborul, despărţindu-se de el. Urmărind privirile emoţionate ale celorlalţi, se uită înapoi şi văzu leşul ursului. Priveliştea îl umplu de spaimă. Scoase un ţipăt şi ar fi luat-o la fugă, dacă oamenii nu l-ar fi reţinut şi nu l-ar fi condus în bungalow.

* *
*

James J. Ward se află încă la conducerea firmei Ward, Knowles & Co. Dar nu mai locuieşte la ţară şi nu mai aleargă noaptea după coioţi la lumina lunii. Străvechiul teuton din el a murit în noaptea luptei cu ursul din Mill Valley. James J. Ward este acum în întregime James J. Ward şi nu-şi mai împarte nimic din fiinţa sa cu vreun anacronism vagabond dintr-o lume mai tânără. Şi atât de pe de-a întregul modern este James J. Ward, încât el cunoaşte în toată dureroasa lui dimensiune blestemul fricii omului civilizat. Îi este frică acum de întuneric, iar a petrece noaptea în pădure constituie pentru el o teroare abisală. Casa lui din oraş este dichisită şi pusă la punct, iar el manifestă un mare interes pentru dispozitivele anti-furt. Apartamentul său

este o încâlceală de fire electrice şi, după ora de culcare, un musafir abia de poate respira fără să stârnească o alarmă. El a şi inventat o încuietoare de uşă cu cifru, fără cheie, pe care cei aflaţi în călătorie o pot purta în buzunarul hainei şi o pot aplica imediat şi cu succes în toate împrejurările. Soţia sa însă nu îl consideră un laş. Ea ştie mai bine. Şi, ca orice erou, el se mulţumeşte să doarmă pe lauri. Bărbăţia lui nu este niciodată pusă la îndoială de aceia dintre prietenii săi care cunosc episodul din Mill Valley.

CIUMA STACOJIE

I

Drumul mergea pe ceea ce cândva fusese taluzul unei căi ferate. Dar nici un tren nu mai circulase pe aici de mulţi ani. Pădurea se înălţa pe ambele pante ale taluzului şi, asemenea unui val, se spărgea peste el într-o creastă verde de arbori şi tufişuri. Cărarea era îngustă cât trupul unui bărbat şi nu era mai mult decât o potecă folosită de animalele sălbatice. Din loc în loc, câte o bucată de fier ruginită, ieşind la vedere din hăţişul pădurii, stătea mărturie că şina şi traversele încă existau. Într-un loc, un copăcel de o şchioapă, răsărit prin fanta unei îmbinări, ridicase în mod vădit capătul unei şine. Traversa urmase în mod evident şina, legată de aceasta cu un crampon destul de lung pentru a permite ca locaşul ei să fie umplut cu pietriş şi cu frunze, astfel că acum bârna putrezită şi sfărâmicioasă ieşise în afară, căpătând o înclinaţie ciudată. Oricât de veche era calea ferată, era vădit că fusese de tip monorail.

Un moşneag şi un băieţandru călătoreau pe această pistă. Se mişcau încet, deoarece moşneagul

era foarte bătrân, un început de paralizie făcea ca mişcările lui să fie tremurătoare, şi se sprijinea greoi într-un toiag. O bonetă grosolană din blană de capră îi apăra capul de soare. De sub ea atârnau nişte şuviţe rare de păr plin de pete, de un alb murdar. Un cozoroc, confecţionat cu ingeniozitate dintr-o frunză mare, îi proteja ochii şi de sub acesta el cerceta cu atenţie locul unde-i călcau picioarele pe cărare. Barba, care ar fi trebuit să fie albă ca zăpada, dar care purta aceleaşi urme ale intemperiilor şi ale nopţilor petrecute în bivuacuri ca şi părul, îi ajungea până aproape de brâu, într-o masă încâlcită şi impunătoare. Peste umeri şi piept purta un simplu acoperământ jerpelit din blană de capră. Braţele şi picioarele, ofilite şi slabe, trădau o vârstă foarte înaintată, tot aşa după cum arsurile de soare şi cicatricile şi zgârieturile de pe ele trădau ani îndelungaţi de confruntare cu vitregiile naturii.

Băiatul, care mergea în faţă, înfrânându-şi nerăbdarea muşchilor pentru a se potrivi cu mersul încet al bătrânului, purta şi el un singur veşmânt – o blană de urs cu marginile zdrenţuite, cu o gaură în mijloc, prin care îşi vârâse capul. Nu părea să aibă mai mult de doisprezece ani. Purta prinsă în păr, înclinată cochet pe-o ureche, o coadă de porc proaspăt retezată. Într-o mână ţinea un arc de mărime mijlocie şi o

săgeată. În spate avea o tolbă plină cu săgeți. Dintr-o teacă atârnată de gât cu o chingă, ieșea mânerul tocit al unui cuțit de vânătoare. Băiatul avea pielea închisă la culoare ca o boabă de cafea și călca ușurel, aproape ca o felină. Ochii lui contrastau puternic cu pielea arsă de soare – albaștri, de un albastru profund, dar ageri și pătrunzători ca două sfredele. Ei păreau să străpungă toate cele aflate împrejur într-un fel ce devenise obișnuință. În timp ce înainta, el adulmeca lucrurile, nările lui dilatate trimițând spre creier o serie nesfârșită de mesaje din lumea din afară. Tot astfel, auzul său era foarte ascuțit și atât de exersat, încât funcționa în mod automat. Fără vreun efort conștient, el auzea cel mai mic sunet în liniștea aparentă – auzea și diferența și clasifica aceste sunete – fie că era vorba de vântul care făcea să foșnească frunzele, de zumzetul albinelor și țânțarilor, de murmurul depărtat al mării ce ajungea până la el doar în unele clipe de liniște, fie de popândăul aflat chiar la picioarele lui, împingând o grămăjoară de pământ peste intrarea micii lui vizuine.

Brusc, atenția i se încordă. Auzul, văzul și mirosul îl alertaseră în același timp. Brațul i se întinse înapoi spre moșneag, atingându-l, și perechea se opri nemișcată. În față, dintr-o latură a coamei taluzului, se auzi un trosnet și privirea atentă a băiatului era fixată pe vârfurile tufișurilor agitate. Imediat, un urs imens,

un grizzly, își făcu brusc apariția și la fel de brusc se opri, la vederea oamenilor. Aceștia nu fură pe placul lui și de aceea mormăi nemulțumit. Cu mișcări încete, băiatul potrivi o săgeată în arc și întinse încet coarda arcului. Dar nu-și dezlipi nici măcar o clipă ochii de la urs. Moșneagul privea de sub frunza lui verde, atent la primejdie, și stătea la fel de tăcut ca și băiatul. Preț de câteva secunde se priviră astfel ochi în ochi; apoi, deoarece ursul trăda o nervozitate crescândă, băiatul, printr-o mișcare a capului, îi făcu semn bătrânului să se dea la o parte din cărare și să coboare pe panta taluzului. Băiatul îl urmă, mergând de-a-ndărătelea, ținând în tot acest timp arcul încordat și pregătit. Ei așteptară până când trosnetele din tufișurile din partea cealaltă a taluzului le dădură de înțeles că ursul plecase. Băiatul zâmbea în timp ce reveneau pe potecă.

– Da' mare mai era, Bunule, chicoti el.

Moșneagul scutură din cap.

– Se înmulțesc pe zi ce trece, se plânse el cu o voce în falsetto, subțire și nesigură. Cine-ar fi crezut că voi trăi să apuc vremea când omul se va teme pentru viața sa pe drumul către Cliff House? Pe vremea când eram un băiețandru, Edwin, bărbați și femei însoțiți de copii mici obișnuiau să iasă aici la iarbă verde din San Francisco, cu zecile de mii în

zilele frumoasc. Şi nu era nici urmă de urşi pe atunci. Nu, domnule. Oamenii plăteau bani ca să se uite la ei în cuşti, atât erau de rari.

– Cc-s ăia bani, Bunule?

Înainte ca moşneagul să fi putut răspunde, băiatul îşi aminti de ceva, îşi vârî mâna într-o pungă aflată sub blana de urs şi scoase de acolo triumfător un dolar de argint uzat şi lipsit de strălucirc. Bătrânului îi luceau ochii în timp ce privea moneda de foarte aproape.

– Nu o pot vedea, mormăi el. Vezi dacă poţi deslușî data, Edwin.

Băiatul râse.

– Eşti un bunic grozav, exclamă el încântat, mereu vrei să mă faci să cred că semnele alea mititele înseamnă ceva.

Moşneagul avea pe chip obişnuita lui amărăciune când îşi apropie din nou moneda de ochi.

– 2012, ţipă el cu glas ascuţit şi se apucă să pălăvrăgească în mod grotesc. Asta a fost în anul când Morgan Al Cincilea a fost desemnat Preşedinte al Statelor Unite de către Colegiul Magnaţilor. Trebuie să fi fost una din ultimele monede bătute, fiindcă Moartea Stacojie a apărut în 2013. Doamne! Doamne! Ia gândeşte-te! Sunt şaizeci de ani de atunci, iar eu sunt singura persoană încă în viaţă care a trăit pe vremea aceea. Unde-ai găsit-o, Edwin?

Băiatul, care îl privise în tot acel timp cu acea curiozitate plină de îngăduință pe care o arătăm față de vorbele fără șir ale celor slabi de minte, răspunse imediat.

– O am de la Hoo-Hoo. A găsit-o în primăvara trecută, pe când mâna caprele la pășune înspre San José. Hoo-Hoo a zis că sunt bani. Nu ți-e foame, Bunule?

Bunicul își apucă mai strâns toiagul și grăbi pasul pe potecă, în timp ce ochii bătrâni îi străluceau.

– Sper că Buză-de-Iepure a găsit un crab... sau doi, mormăi el. Sunt o mâncare bună crabii, strașnic de bună mâncare atunci când nu mai ai dinți și când ai nepoți care-l iubesc pe bunicul lor bătrân și care se îngrijesc să prindă crabi pentru el. Pe vremea când eram eu un băiețandru...

Dar Edwin, oprindu-se brusc fiindcă văzuse ceva, își încorda deja arcul cu săgeata gata pregătită. Șovăise preț de-o clipă pe buza unei crevase din taluz. Un vechi tub de drenaj fusese cândva luat de apă, iar torentul, nemaifiind ținut în frâu, își tăiase o trecere prin rambleu. Din partea opusă, se avânta și atârna amenințător capătul unei șine. Se ivea plină de rugină din hățișul de viță cățărătoare care o năpădea. Aflat ceva mai departe, ghemuit lângă o tufă, un iepure îl privea șovăitor și tremurând. Distanța era de cel puțin cincisprezece metri, dar săgeata țâșni fără greș și iepurele străpuns, scoțând brusc un țipăt de groază și de

durere, se târî cu greu spre tufişuri. Băiatul însuşi era o ţâşnire de piele măslinie şi de blană fâlfâitoare în timp ce cobora dintr-un salt peretele abrupt al şanţului şi apoi ajungea sus pe partea cealaltă. Muşchii lui subţiri erau adevărate arcuri de oţel care se destindeau într-o mişcare graţioasă şi eficientă. La treizeci de metri mai departe, el ridică animalul rănit din încâlceala de tufişuri, îl izbi cu capul de trunchiul unui copac aflat la îndemână, apoi se întoarse şi i-l dădu Bunicului să-l care.

– Carnea de iepure e bună, foarte bună, zise moşneagul cu voce tremurătoare, dar dacă e să vorbim de savoare fragedă, eu prefer carnea de crab. Când eram eu un băieţandru...

– De ce spui atâtea lucruri care n-au nici o noimă? întrerupse Edwin nerăbdător limbuţia gata să se reverse a celuilalt.

Băiatul nu rostise exact aceste cuvinte, ci ceva ce aducea de departe cu ele şi care suna mai gutural şi mai exploziv şi mai economic în chip de propoziţii calificative. Felul lui de a vorbi arăta o înrudire de departe cu acela al bătrânului, iar spusele ce aveau să urmeze erau aproximativ într-o engleză folosită multă vreme în forme corupte.

– Ceea ce vreau eu să ştiu, continuă Edwin, este de ce numeşti tu crabul „savoare fragedă"? Crabul e

crab, nu-i aşa? N-am auzit niciodată pe nimeni numindu-l cu vorbe atât de caraghioase.

Moşneagul oftă, dar nu răspunse şi continuară să meargă în tăcere. Zgomotul valurilor ce se spărgeau la ţărm deveni deodată mai puternic, atunci când ieşiră din pădure şi se treziră în faţa unei întinderi presărate cu dune de nisip de la marginea mării. Câteva capre păşteau printre dâmburile nisipoase, păzite de un băietan îmbrăcat în piei de animale, ajutat de un câine cu înfăţişare de lup, având doar slabe reminiscenţe dintr-un collie*. Amestecate cu zgomotul valurilor din apropierea ţărmului se auzeau nişte lătrături sau mugete groase, venind dinspre un mănunchi de stânci crestate aflate la vreo sută de metri de ţărm. Aici leii de mare uriaşi se căţărau din valuri ca să zacă la soare sau ca să se lupte între ei. Chiar în dreptul acestora se ridica fumul unui foc, vegheat de un al treilea băietan cu aspect sălbatic. Ghemuiţi lângă el, se aflau câţiva câini cu înfăţişare de lupi, asemănători cu cel care păzea caprele.

Bătrânul grăbi pasul, adulmecând nerăbdător aerul în timp ce se apropia de foc.

– Midii! mormăi el în extaz. Midii! Şi nu e nici un crab, Hoo-Hoo? Nici un crab? Doamne, Doamne, ce buni sunteţi, măi băieţi, cu bătrânul vostru bunic.

---

*Collie – rasă de câine de talie mare, cu părul lung şi roşcat, botul ascuţit, foarte inteligent şi blând (ciobănesc scoţian).

Hoo-Hoo, care după toate aparenţele era de aceeaşi vârstă cu Edwin, zâmbi.

– Sunt câţi vrei, Bunule. Am prins patru.

Tremurul nerăbdător al bătrânului îţi făcea milă. Aşezându-se pe nisip cât de repede îi îngăduiau membrele înţepenite, el apucă o midie uriaşă de stâncă de lângă cărbunii încinşi. Din cauza căldurii, cele două cochilii se deschiseseră şi carnea, de culoarea somonului, era rumenită pe toate părţile. Cu o grabă tremurătoare, el apucă între degetul arătător şi cel mare îmbucătura şi o duse la gură. Dar aceasta era prea fierbinte şi în clipa următoare fu expulzată cu violenţă. Bătrânul bolborosi de durere şi lacrimile îi ţâşniră din ochi prelingându-i-se pe obraji.

Băieţandrii erau nişte sălbatici adevăraţi, posedând doar umorul crud al sălbaticilor. Pentru ei incidentul era extraordinar de amuzant şi începură să râdă în gura mare. Hoo-Hoo ţopăia în toate părţile, în timp ce Edwin se tăvălea pe jos de-atâta haz. Băiatul cu caprele veni în goană să ia şi el parte la veselie.

– Pune-le deoparte la răcit, Edwin, pune-le la răcit, implora stăruitor bătrânul, din adâncul durerii lui, neîncercând nici măcar să-şi şteargă lacrimile care continuau să-i curgă din ochi. Şi pune să se răcească şi un crab, Edwin. Ştii că bunicului tău îi plac crabii.

Dinspre cărbuni se auzi un şuierat puternic, care

venea de la mulțimea de midii care-și deschideau brusc cochiliile eliminând lichidul. Erau scoici mari, având între șapte și cincisprezece centimetri lungime. Băieții le apucau și le scoteau din foc cu ajutorul unor bețe și le așezau pe un buștean mare să se răcească.

– Pe vremea când eram eu un băietan, noi nu râdeam de cei vârstnici; îi respectam.

Băieții nici nu-l luară în seamă și Bunicul continuă să emită o năvală incocrentă de lamentări și de critici. Dar de data aceasta fu mai atent și nu-și mai fripse gura. Începură cu toții să mănânce, fără a se folosi de altceva decât de mâini, clefăind și plescăind zgomotos din buze. Al treilea băiat, care se numea Buză-de-Iepure, presără pe ascuns un pic de nisip pe o midie pe care moșneagul tocmai o ducea la gură; atunci când nisipul începu să zgârie membrana mucoasă și gingiile bătrânului, se iscă din nou un vacarm de râsete. El nu-și dădu seama că se făcuse o glumă pe socoteala lui și împroșcă scuipând până când Edwin, înduioșându-se, îi întinse o tigvă cu apă proaspătă cu care să-și clătească gura.

– Unde-s crabii ăia, Hoo-Hoo? întrebă Edwin. Bunul are chef de-o gustărică mai de soi.

Din nou ochii Bunului se aprinseră de lăcomie când i se oferi un crab uriaș. Era o carapace cu picioare și cu toate cele, dar carnea fusese scoasă cu mult

înainte. Cu degete tremurânde şi bolborosind dinainte de plăcere, bătrânul detaşă un cleşte şi descoperi că era gol pe dinăuntru.

– Crabii, Hoo-Hoo? se tângui el. Crabii?

– A fost o glumă, Bunule. Nu avem crabi. Nu am mai găsit nici unul.

Băieţii erau înnebuniţi de plăcere văzând lacrimile de dezamăgire scnilă care se prelingeau pe obrajii bătrânului. Apoi, pe neobservate, Hoo-Hoo înlocui carapacea golită cu un crab proaspăt scos de la foc. Gata dezmembrat, din cleştii plezniţi carnea albă scotea un nouraş de abur plin de savoare. Aburul atrase nările bătrânului şi acesta privi în jos plin de uluire. Schimbarea stării lui sufleteşti în una de bucurie fu imediată. Fornăia şi mormăia şi bolborosea, aproape îngânând o arie a desfătării, în timp ce începea să mănânce. Băieţii nu prea dădură atenţie acestui lucru, fiind obişnuiţi cu un astfel de spectacol. După cum nu dădură atenţie nici exclamaţiilor ocazionale sau frazelor rostite, care nu aveau nici un înţeles pentru ei, ca, de pildă, atunci când plescăia din buze şi molfăia cu zgomot din gingii în timp ce mormăia: „Maioneză! Ia închipuie-ţi – maioneză! Şi sunt şaizeci de ani de când a fost preparată pentru ultima oară! Două generaţii şi nici măcar de mirosul ei nu s-a pomenit! Păi cum, în vremurile acelea era servită la crab în orice restaurant".

Când nu mai putu să mănânce, bătrânul oftă, își șterse mâinile de genunchii goi și-și aruncă privirea spre mare. Cu sentimentul de mulțumire dat de stomacul plin, se lăsă în voia aducerilor-aminte.

– Când stai să te gândești! Eu am văzut plaja asta însuflețită de bărbați, de femei și de copii într-o zi plăcută de duminică. Și nu exista nici urmă de urși care să-i mănânce. Și chiar acolo sus, pe stâncă, era un restaurant mare unde puteai comanda tot ce-ți poftea inima să mănânci. Patru milioane de oameni trăiau în San Francisco pe atunci. Iar acum, în oraș și în întregul comitat se spune că nu sunt nici patruzeci cu totul. Iar acolo, pe mare, vedeai necontenit nave și iarăși nave, îndreptându-se către Golden Gate sau ieșind în larg. Și nave aeriene în văzduh – dirijabile și mașini zburătoare. Puteau să zboare cu peste trei sute de kilometri pe oră. Contractele pentru poștă cu New York and San Francisco Limited pretindeau această viteză ca minimă. A existat un tip, un francez, i-am uitat numele, care a reușit să zboare cu peste patru sute cincizeci; dar era ceva riscant, prea riscant pentru persoanele conservatoare. El se afla însă pe calea cea bună și ar fi reușit dacă n-ar fi survenit Marea Ciumă. Pe vremea când eram eu un băietan, existau oameni în viață care-și aminteau de apariția primelor aeroplane, iar eu am trăit apoi să le văd pe ultimele și asta cu șaizeci de ani în urmă.

Bătrânul sporovăia înainte, neluat în seamă de băieţi, care se obişnuiseră de multă vreme cu flecăreala lui şi vocabularul lor, pe deasupra, era lipsit de cea mai mare parte din cuvintele pe care le folosea el. Era de remarcat că în aceste monologuri dezlânate engleza lui părea să revină la o construcţie şi la o frazare mai îngrijite. Însă atunci când discuta direct cu băieţii, ea cobora, în general, la formele grosolane şi simplificate folosite de aceştia.

– Dar nu erau foarte mulţi crabi pe vremea aceea, divaga mai departe bătrânul. Ei erau pescuiţi şi constituiau o mare delicatesă. Sezonul permis ţinea şi el doar o lună. Iar acum crabii sunt accesibili tot anul. Închipuie-ţi, să prinzi câţi crabi doreşti, oricând doreşti, în valurile din faţa plajei de la Cliff House!

O agitaţie bruscă printre capre îi făcu pe băieţi să sară în picioare. Câinii de lângă foc se repeziră să se alăture semenului lor care păzea caprele şi care acum mârâia, în timp ce caprele se buluceau în direcţia protectorilor lor umani. Vreo cinci-şase forme, slăbănoage şi cenuşii, se mişcau prin apropiere pe dâmburile de nisip ori stăteau să se încaiere cu câinii întărâtaţi. Edwin lansă o săgeată care căzu prea aproape. Însă Buză-de-Iepure, cu o praştie asemănătoare cu cea purtată de David în lupta sa cu

Goliat, azvârli o piatră prin aer, care vâjâi datorită vitezei cu care zbura. Ea căzu exact în mijlocul lupilor şi îi sili să se facă nevăzuţi spre adâncurile întunecate ale pădurii de eucalipţi.

Băieţii făcură haz şi se tolăniră din nou pe nisip, în timp ce Bunul scotea un oftat de plictiseală. Mâncase prea mult şi, cu mâinile pe pântece, cu degetele împletite, îşi relua vorbăria fără şir.

– *Sistemele vremelnice dispar precum o spumă**, mormăi el ceea ce în mod evident era un citat. Asta e – spumă şi vremelnicie. Toată truda omului pe planetă nu a fost decât o spumă imensă. El a domesticit animalele folositoare, le-a nimicit pe cele dăunătoare şi a curăţat pământul de vegetaţia sălbatică. Apoi el s-a dus, iar fluxul vieţii primordiale a năvălit la loc, măturând în calc tot ce fusese creat de mâna lui – buruienile şi pădurile i-au năpădit ogoarele, animalele de pradă i-au risipit turmele şi acum sunt lupi pe plaja de la Cliff House. Se îngrozi la gândul acesta. Acolo unde se distrau patru milioane de oameni, astăzi bântuie lupii fioroşi, iar propriile noastre progenituri sălbatice se apără, cu arme preistorice, de prădătorii cu colţi. Închipuie-ţi! Şi toate astea din cauza Morţii Stacojii...

---

* George Sterling (1869-1926) – *The Testimony of the Suns.*

Adjectivul rămase în urechea lui Buză-de-Iepure.

– Mereu spune asta, zise el către Edwin. Ce-i aia stacojiu?

– *Tresar la stacojiul din arțari ca la chemarea cornului ce trece**, cită bătrânul.

– Înseamnă roșu, răspunse Edwin la întrebare. Iar tu nu știi pentru că vii din Tribul șoferilor. Ei n-au știut niciodată nimic, nici unul din ei. Stacojiu este roșu – cu știu asta.

– Roșu înseamnă roșu, nu? bombăni Buză-de-Iepure. Și atunci la ce bun să te fandosești și să-i zici stacojiu?

– Bunule, pentru ce zici mereu o grămadă de lucruri pe care nu le știe nimeni? întrebă el. Stacojiu nu înseamnă nimic, dar roșu înseamnă roșu. Atunci de ce nu spui roșu?

– Roșu nu este cuvântul potrivit, veni răspunsul. Ciuma era stacojie. Toată fața și întregul trup deveneau stacojii în răstimp de-o oră. Adică nu știu eu? Nu am văzut eu destule cazuri? Și vă spun că era stacojie pentru că – păi, pentru că era stacojie. Nu există nici un alt cuvânt pentru asta.

– Roșie mi se pare un cuvânt de-ajuns de bun, bodogăni Buză-de-Iepure cu încăpățânare. Tata numește

---

* Bliss Carman (1861-1929) – *A Vagabond Song.*

roşul roşu şi el ar trebui să ştie. El zice că toţi au murit de Moartea Roşie.

– Tatăl tău este un om de rând, descinde dintr-un om de rând, răspunse Bunul aprinzându-se. Nu ştiu eu începuturile şoferilor? Bunicul tău a fost un şofer, un servitor, şi era lipsit de educaţie. El muncea pentru alte persoane. Bunica ta însă era de neam bun, numai că odraslele nu au tras în partea ei. Ce, nu-mi amintesc eu când i-am întâlnit prima oară, pescuind din Lacul Temescal?

– Ce-i aia educaţie? întrebă Edwin.

– Să-i zici roşului stacojiu, râse în bătaie de joc Buză-de-Iepure, apoi îşi reluă atacul la adresa Bunului. Tata mi-a spus, şi ştia asta de la taică-su înainte să crape, că nevastă-ta a fost o Santa-Rosană şi că sigur nu avea cu ce se lăuda. El zicea că ea era chelneriţă înainte de Moartea Roşie, deşi eu nu ştiu ce înseamnă chelneriţă. Poate îmi spui tu, Edwin.

Dar Edwin scutură din cap în semn de ignoranţă.

– E adevărat, era chelneriţă, recunoscu Bunicul. Dar a fost o femeie bună, iar mama ta a fost fiica ei. Femeile erau foarte rare în anii de după Ciumă. Ea a fost singura nevastă pe care am putut-o găsi, chiar dacă era chelneriţă, cum zice tatăl tău. Dar nu e frumos să vorbim în felul ăsta despre cei care ne-au dat viaţă.

– Tata zice că nevasta primului şofer era o doamnă...

– Ce-i aia o doamnă? întrebă Hoo-Hoo.

– O doamnă este indianca unui şofer, veni răspunsul prompt al lui Buză-de-Iepure.

– Primul şofer a fost Bill, un om de rând, aşa cum am spus mai înainte, explică bătrânul, dar nevasta lui a fost o doamnă, o mare doamnă. Înainte de Moartea Stacojie, ea a fost soţia lui Van Warden. El era Preşedintele Colegiului Magnaţilor din Industrie şi era unul dintre cei doisprezece oameni care conduceau America. Averea lui era evaluată la un miliard şi opt sute de milioane de dolari – monede ca aceea aflată în punguţa ta, Edwin. Şi atunci a survenit Moartea Stacojie, iar soţia sa a ajuns soţia lui Bill, primul din tribul şoferilor. El obişnuia s-o şi bată. Am văzut asta cu ochii mei.

Hoo-Hoo, stând întins pe burtă şi înfigându-şi leneş degetele picioarelor în nisip, scoase un ţipăt şi-şi examină, mai întâi, unghia de la picior şi apoi gropiţa pe care o făcuse. Ceilalţi doi băieţi i se alăturară, săpând rapid în nisip cu mâinile, până ce scoaseră la iveală trei schelete culcate. Două erau de adulţi, al treilea fiind al unui copil în creştere. Bătrânul se aşează alături de-a buşilea şi cercetă cu privirea cele descoperite.

– Victime ale Ciumei, anunţă el. În felul ăsta au

murit pretutindeni în ultimele zile. Trebuie să fi fost o familie, care fugea de contagiune şi a pierit aici, pe plaja de la Cliff House. Hei... ce faci, Edwin?

Această întrebare fu pusă pe un ton brusc îngrozit, deoarece Edwin, folosindu-se de muchia cuţitului de vânătoare, începu să izbească dizlocând dinţii din falca unuia dintre cranii.

– Vreau să-i înşir pe-o aţă, veni răspunsul.

Cei trei băieţi se puseră serios pe treabă şi nu se mai auzea decât zgomotul loviturilor şi ciocăniturilor, în timp ce Bunul mormăia ceva nebăgat în seamă.

– Sunteţi nişte adevăraţi sălbatici. Deja s-a răspândit obiceiul de a purta la gât dinţi omeneşti. Peste o generaţie o să vă găuriţi nasurile şi urechile şi o să purtaţi podoabe din oase şi scoici. Eu ştiu. Neamul omenesc e condamnat să se cufunde tot mai mult şi mai mult în noaptea primitivă, înainte de a-şi începe din nou urcuşul sângeros către civilizaţie. Atunci când ne vom înmulţi şi vom simţi că nu mai avem spaţiu, vom începe să ne ucidem unii pe alţii. Şi atunci presupun că veţi purta legături de scalpuri la cingătoare, aşa cum tu, Edwin, care eşti cel mai blând dintre nepoţii mei, ai şi început cu coada aceea de porc abjectă. Arunc-o, Edwin, băiatule; arunc-o.

– Ce mai gâgâie şi moşul ăsta, zise Buză-de-Iepure,

atunci când, după ce toţi dinţii fură extraşi, se apucară să-i împartă în mod egal.

Erau foarte iuţi şi abrupţi în acţiunile lor, iar ţipetele lor, în momentele de discuţie aprinsă privind repartizarea dintelui celui mai râvnit, semănau într-adevăr cu larma făcută de un cârd de gâşte. Vorbeau în monosilabe şi în propoziţii scurte, sacadate, care aduceau mai degrabă cu o păsărească decât cu un limbaj omenesc. Şi totuşi, în ea erau sesizabile rudimente de construcţie gramaticală şi apăreau vestigii ale înrudirii cu o cultură superioară. Chiar şi vorbirea Bunului era atât de coruptă încât, dacă ar fi reprodusă ad litteram, ar constitui aproape un non-sens pentru cititor. Oricum, asta se întâmpla numai când discuta cu băieţii. Atunci când îşi dădea frâu liber şi vorbea de unul singur, discursul se purifica de la sine, ajungând la o engleză curată. Frazele deveneau mai lungi şi erau enunţate cu un ritm şi o uşurinţă care duceau cu gândul la o bază serioasă, formată prin lecturi.

– Vorbeşte-ne despre Moartea Roşie, Bunule, îl rugă Buză-de-Iepure atunci când povestea cu dinţii se încheie cu bine.

– Moartea Stacojie, îl corectă Edwin.

– Şi mai slăbeşte-ne cu păsărească aia caraghioasă, continuă Buză-de-Iepure. Vorbeşte ca un om cu

judecată, Bunule, așa cum trebuie să vorbească un Santa-Rosan. Alți Santa-Rosani nu vorbesc ca tine.

II

Bătrânul se arătă bucuros de a fi astfel poftit. Își drese glasul și începu.

– Cu douăzeci sau treizeci de ani în urmă, povestea mea avea mare căutare. Dar în zilele noastre nimeni nu mai pare interesat...

– Iar începi cu ale tale? strigă Buză-de-Iepure pornit. Încetează cu vorbele ciudate și vorbește cu judecată. Ce-i aia interesat? Ești ca un copilaș care nici nu știe să vorbească.

– Lasă-l în pace, sări Edwin, că odată se supără și nu mai vorbește deloc. Sari peste locurile ciudate. Tot o să pricepem câte ceva din ce ne spune.

– Dă-i drumul, Bunule, îl încurajă Hoo-Hoo, căci bătrânul începuse deja să bombăne despre lipsa de respect față de cei vârstnici și despre întoarcerea la cruzime a tuturor ființelor omenești, care au decăzut de la o cultură superioară la starea primitivă.

Povestirea începu.

– Erau foarte mulți oameni pe lume în vremea aceea. Numai San Francisco număra patru milioane...

– Ce-s alea milioane? îl întrerupse Edwin.

Bunicul îl privi cu bunătate.

– Eu știu că voi nu știți să numărați mai departe de zece, așa că am să vă arăt. Ridicați amândouă mâinile. La amândouă aveți cu totul zece degete. Foarte bine. Iau acum acest grăunte de nisip – ține-l tu, Hoo-Hoo. Dădu drumul grăuntelui de nisip în palma băiatului și continuă. Acum acest grăunte de nisip înseamnă cele zece degete ale lui Edwin. Mai adaug un grăunte. Asta înseamnă încă zece degete. Și mai adaug unul și încă unul și încă unul, până ce ce am adăugat atâtea grăunțe câte degete are Edwin. Asta face ceea ce eu numesc o sută. Țineți minte cuvântul ăsta – o sută. Acum pun pietricica asta în mâna lui Buză-de-Iepure. Ea înseamnă zece grăunțe de nisip sau zece zeci de degete, adică o sută de degete. Pun acum zece pietricele. Ele înseamnă o mie de degete. Iau o cochilie de midie și ea înseamnă zece pietricele, sau o sută de grăunțe de nisip, sau o mie de degete...

Și tot așa, cu migală și cu multe repetiții, el se străduia să construiască în mințile lor o reprezentare grosolană a numerelor. Pe măsură ce cantitățile creșteau, îi punea pe băieți să țină diferite mărimi în fiecare din mâinile lor. Pentru numere și mai mari, așeza simbolurile pe buștеanul de plută; cât despre simbolurile care-i dădeau bătaie de cap, era silit să se folosească de dinții scoși din cranii pentru

milioane şi de carapacele crabilor pentru miliarde. Aici se opri, fiindcă băieţii dădeau semne de oboseală.

– Existau patru milioane de oameni în San Francisco – patru dinţi.

Privirile băieţilor se perindară de la dinţi, apoi de la o mână la alta şi printre pietricele şi grăunţe de nisip, până la degetele lui Edwin. Şi apoi parcurseră îndărăt seria crescătoare în sforţarea de a cuprinde cu mintea nişte numere aproape imposibil de imaginat.

– Asta însemna o mulţime de lume, Bunule, se hazardă în cele din urmă Edwin.

– Cât nisip e pe plaja asta, cât nisipul de pe plajă, fiece grăunte de nisip fiind un bărbat, o femeie sau un copil. Da, băiete, toţi oamenii aceia trăiau chiar aici, în San Francisco. Şi din când în când toată omenirea aceea ieşea la aer chiar pe plaja asta – oameni mai mulţi decât firele de nisip. Mai mulţi... mai mulţi... mai mulţi. Iar San Francisco era un oraş falnic. Şi dincolo de golf, unde ne-am aşezat noi tabăra anul trecut, trăiau şi mai mulţi oameni, pornind chiar de la Point Richmond, pe şesuri ori pe dealuri, cât vedeai cu ochii până la San Leandro – un oraş imens cu şapte milioane de oameni. Şapte dinţi... acolo, aşa, şapte milioane.

Din nou privirile băieţilor se perindară în sus şi în

jos de la degetele lui Edwin până la dinţii de pe buştean.

– Pământul era plin de oameni. Recensământul din 2010 a stabilit cifra de opt miliarde pentru întregul glob – opt cochilii de crab, da, opt miliarde. Nu era nici pe departe ca în ziua de astăzi. Omenirea ştia să facă mult mai multe lucruri decât să-şi procure hrana. Şi cu cât exista mai multă hrană, cu atât exista mai multă lume. În anul 1800, existau o sută şi şaptezeci de milioane doar în Europa. O sută de ani mai târziu – o pietricică, Hoo-Hoo – o sută de ani mai târziu, la 1900, existau cinci sute de milioane în Europa – cinci pietricele, Hoo-Hoo, şi acest dinte unic. Asta arată cât de uşor se procura hrana şi cât s-au înmulţit oamenii. Iar în anul 2000 existau un miliard şi cinci sute de milioane în Europa. Şi acelaşi lucru se întâmpla pretutindeni în lume. Opt carapace de crab acolo, da, opt miliarde de oameni vieţuiau pe pământ atunci când a început Moartea Stacojie.

– Eram tânăr când a survenit Ciuma – aveam douăzeci şi şapte de ani şi locuiam de partea cealaltă a Golfului San Francisco, în Berkeley. Ţii minte casele acelea mari de piatră, Edwin, atunci când am coborât de pe dealurile din Contra Costa? Acolo locuiam eu, în casele acelea de piatră. Eram profesor de literatură engleză.

Multe din toate acestea îi depăşeau pe băieţi, dar ei se străduiau să înţelcagă chiar şi într-un fel nedesluşit această poveste a trecutului.

– La ce foloseau casele alea din piatră? întrebă Buză-de-Iepure.

– Îţi aduci aminte când te-a învăţat tatăl tău să înoţi? Băiatul dădu din cap că da. Ei bine, la Universitatea California – ăsta era numele pe care-l foloseam pentru acele case – noi îi învăţam pe tineri, bărbaţi şi femei, cum să gândească, exact aşa cum v-am învăţat eu pe voi acum, cu ajutorul firelor de nisip, al pietricelelor şi al cochiliilor, pentru a vă da seama cât de multă lume trăia pe vremea aceea. Erau foarte multe de învăţat. Tinerii, femei şi bărbaţi pe care-i învăţam, se numeau studenţi. Aveam nişte săli mari în care le predam. Eu vorbeam unor grupuri de patruzeci sau cincizeci, exact aşa cum vă vorbesc vouă acum. Le spuneam despre cărţi pe care le scriseseră alţi oameni ce trăiseră înaintea lor şi, în unele cazuri, chiar în vremea lor...

– Asta era tot ce făceai? – doar vorbeai şi vorbeai şi iarăşi vorbeai? întrebă Hoo-Hoo. Cine vâna hrana pentru tine? Şi cine mulgea caprele? Şi cine prindea peştele?

– O întrebare de bun simţ, Hoo-Hoo, o întrebare de bun simţ. Aşa cum vă spuneam, în vremea aceea era

uşor de procurat hrana. Noi eram foarte înţelepţi. Un mic număr de oameni procurau hrana pentru o mulţime de oameni. Ceilalţi oameni făceau altceva. Aşa cum spui, eu vorbeam. Vorbeam tot timpul şi pentru asta mi se dădea hrană – multă hrană, mâncare fină, mâncare aspectuoasă, mâncare pe care nu am mai gustat-o de şaizeci de ani şi pe care nu o voi mai gusta niciodată. Mă gândesc uneori că realizarea cea mai minunată a formidabilei noastre civilizaţii a fost hrana – abundenţa ei de neînchipuit, infinita ei varietate, uimitorul ei rafinament. O, nepoţeilor, viaţa era viaţă pe vremea aceea, când aveam lucruri atât de minunate la masă.

Asta depăşea puterea de înţelegere a băieţilor şi ei lăsară un moment să alunece totul pe alături, cuvinte şi idei, ca pe o simplă divagaţie senilă în cadrul naraţiunii.

– Cei ce ne procurau hrana erau numiţi oameni liberi. Asta era o glumă. Noi, cei din clasele conducătoare, aveam în proprietate toate terenurile, toate maşinile, totul. Aceşti producători de hrană erau sclavii noştri. Noi le luam aproape toată hrana pe care o procurau ei şi le lăsam doar un pic, atât cât să se hrănească pentru a munci ca să ne procure şi mai multă hrană...

– Eu m-aş fi dus în pădure şi mi-aş fi procurat

hrana pentru mine însumi, declară Buză-de-Iepure, iar dacă cineva ar fi încercat să mi-o ia, l-aş fi omorât.

Bătrânul râse.

– Păi nu v-am spus că noi, cei din clasele conducătoare, aveam în stăpânire toate terenurile, toate pădurile, totul? Pe oricare producător de hrană care n-ar fi produs hrană pentru noi, îl pedepseam sau îl lăsam să moară de foame. Şi numai foarte puţini îndrăzneau să facă asta. Ei preferau să producă hrană pentru noi, să facă haine pentru noi şi să ne pregătească şi să ne servească o mie – dă-mi o midie, Hoo-Hoo – o mie de răsfăţuri şi delicii. Iar eu eram Profesorul Smith pe vremea aceea – Domnul Profesor James Howard Smith. Şi cursurile mele sub formă de conferinţe se bucurau de mare trecere – adică foarte multor tineri şi tinere le plăcea să mă asculte vorbind despre cărţile pe care le scriseseră alţi oameni.

Iar eu eram foarte fericit şi aveam mâncăruri delicioase la masă. Iar mâinile mele erau catifelate, deoarece nu munceam cu ele şi trupul meu era curat peste tot şi era îmbrăcat în cele mai fine veşminte. Îşi examină din ochi cu scârbă blana de capră jerpelită. Noi nu purtam asemenea lucruri pe vremea aceea. Până şi sclavii aveau veşminte mai bune. Şi eram mai curaţi. Noi ne spălam pe feţe şi pe mâini de mai multe

ori pe zi. Voi, băieți, nu vă spălați decât atunci când cădeți în apă sau dacă trebuie să înotați.

– Dar nici tu nu te speli, Bunule, îi replică Hoo-Hoo.

– Știu, știu. Sunt un bătrân jegos. Dar vremurile s-au schimbat. Nimeni nu se mai spală în ziua de astăzi și nu mai există comodități. Sunt șaizeci de ani de când n-am mai văzut o bucată de săpun. Voi nici nu știți ce-i aia săpun, iar eu n-am să vă spun, pentru că eu spun acum povestea Morții Stacojii. Voi știți ce este boala. Noi îi ziceam pe atunci maladie. Foarte multe maladii erau provocate de ceea ce noi numeam microbi. Rețineți acest cuvânt – microbi. Un microb este o ființă foarte mică. E ca o căpușă, din cele pe care le găsiți pe câini primăvara, când ei aleargă prin pădure. Doar că microbul este foarte mic. Este atât de mic încât nici nu-l poți vedea...

Hoo-Hoo se porni să râdă.

– Ești un ciudat, Bunule, de vorbești despre lucruri pe care nu le poți vedea. Dacă nu le poți vedea, de unde știi că ele sunt? Aș vrea să știu și eu. Cum de cunoști ceva ce nu poți vedea?

– Bună întrebare, foarte bună întrebare, Hoo-Hoo. Dar noi le-am văzut – pe unele dintre ele. Noi aveam ceea ce numeam microscoape și ultramicroscoape și le puneam la ochi și ne uitam prin ele, așa încât vedeam lucrurile mai mari decât erau ele în realitate și multe

lucruri nu le puteam vedea deloc fără microscop. Cele mai bune ultramicroscoape ale noastre puteau face ca un microb să arate de patruzeci de mii de ori mai mare. O cochilie de midie înseamnă o mie de degete ca ale lui Edwin. Luaţi patruzeci de cochilii de midie, de atâtea ori mai mare era microbul atunci când îl priveam prin microscop. Şi apoi mai aveam şi alte mijloace, prin utilizarea a ceea ce noi numeam imagini în mişcare, de a face ca microbul de patruzeci de mii de ori mai mare să fie de multe, multe mii de ori şi mai mare. Şi în felul acesta vedeam toate acele fiinţe pe care ochii noştri de unii singuri nu le puteau vedea. Luaţi un grăunte de nisip. Fărâmaţi-l în zece bucăţele. Luaţi o bucăţică şi spargeţi-o în zece. Spargeţi una din aceste bucăţele în zece şi una din acestea iarăşi în zece şi una din acestea iarăşi în zece şi una din acestea iarăşi în zece şi faceţi treaba asta cât e ziua de lungă şi poate că, la apusul soarelui, veţi avea o bucăţică de micimea unuia dintre microbi.

Băieţii se arătau pe faţă neîncrezători. Buză-de-Iepure pufnea pe nas şi râdea batjocoritor iar Hoo-Hoo chicotea, până ce Edwin le dădu un ghiont ca să facă linişte.

– Căpuşa suge sângele câinelui, dar microbul, fiind nespus de mititel, intră de-a dreptul în sânge şi acolo face mulţi pui. Pe vremea aceea existau cam un

miliard – o carapace de crab, te rog – câţi înseamnă această carapace de crab, în trupul unui om. Noi numeam microbii micro-organisme. Atunci când câteva milioane sau un miliard din aceste fiinţe se aflau într-un om, în tot sângele omului, acesta era bolnav. Aceşti microbi erau o maladie. Existau multe feluri diferite de maladii – mai multe feluri diferite decât firele de nisip de pe plaja asta. Noi cunoşteam doar câteva dintre acele feluri. Lumea micro-organică era invizibilă, o lume pe care nu o puteam vedea şi ştiam foarte puţin despre ea. Totuşi, ştiam ceva. Exista bacillus anthracis; exista micrococcus; existau Bacterium termo şi Bacterium lactis – aceasta e cea care acreşte laptele de capră până şi în zilele noastre, Buză-de-Iepure; şi mai existau Schizomycetes fără număr. Şi mai existau multe altele...

Aici bătrânul se lansă într-o disertaţie despre microbi şi despre genurile lor, folosindu-se de cuvinte şi de fraze atât de extraordinar de lungi şi de lipsite de orice înţeles, încât băieţii îşi aruncau ochiade batjocoritoare şi-şi mutau privirea peste oceanul pustiu, ca să uite de bătrânul care trăncănea înainte.

– Dar Moartea Stacojie, Bunule, îi sugeră în cele din urmă Edwin.

Bunicul îşi veni în fire şi, cu o tresărire, se smulse de pe estrada sălii de conferinţe, unde, în faţa unui

auditoriu din altă lume, tocmai expunea cea mai recentă teorie, după trecerea a şaizeci de ani, despre microbi şi despre maladiile provocate de microbi.

– Da, da, Edwin; uitasem. Uneori amintirea trecutului mă copleşeşte şi uit că sunt doar un bătrân murdar, îmbrăcat într-o blană de capră, rătăcind împreună cu nepoţii mei sălbatici, care sunt păstori de capre, în pustietatea primitivă. *Sistemele vremelnice dispar precum o spumă,* şi chiar aşa a dispărut glorioasa şi colosala noastră civilizaţie. Eu sunt Bunicul, un bătrân obosit. Aparţin tribului Santa-Ro-sanilor. M-am însurat în acest trib. Fiii şi fiicele mele s-au căsătorit în triburile şoferilor, Sacramentos şi Palo-Altos. Tu, Buză-de-Iepure, eşti din şoferi. Tu, Edwin, eşti din Sacramentos. Iar tu, Hoo-Hoo, eşti din Palo-Altos. Tribul tău şi-a luat numele de la un oraş aflat în apropierea sediului unei alte mari instituţii de învăţământ. Ea se numea Universitatea Stanford. Da, acum îmi amintesc. Mi-e foarte limpede. Începusem să vă vorbesc despre Moartea Stacojie. Unde ajunsesem cu povestirea?

– Tocmai vorbeai despre microbi, fiinţele acelea pe care nu le poţi vedea dar care-i îmbolnăvesc pe oameni, îi aminti Edwin.

– Da, acolo ajunsesem. Omul nu-şi dădea seama la început, când doar puţini din aceşti microbi îi intrau

în trup. Însă fiecare microb se rupea în jumătate şi se ajungea la doi microbi şi ei continuau să facă asta foarte rapid astfel că în scurt timp existau milioane în trup. Atunci omul era bolnav. Avea o maladie, iar maladia era numită după felul microbului care se afla în el. Ea putea să fie rujeolă, putea să fie gripă, putea să fie friguri galbene; putea să fie oricare dintre miile şi miile de feluri de maladii.

Dar e ceva ciudat cu aceşti microbi. Apăreau mereu unii noi, care veneau să se cuibărească în trupurile oamenilor. Cu multă, cu foarte multă vreme în urmă, când existau foarte puţini oameni pe lume, existau puţine maladii. Dar pe măsură ce oamenii se înmulţeau şi trăiau îngrămădiţi laolaltă în mari oraşe şi civilizaţii, au apărut noi maladii, noi soiuri de microbi au intrat în trupurile lor. Astfel au fost ucişi nenumăraţi oameni, milioane şi miliarde. Şi cu cât oamenii se înghesuiau mai mulţi laolaltă, cu atât mai teribile erau noile maladii care apăreau. Cu mult înainte de epoca în care am trăit eu, în evul mediu, a existat Ciuma Neagră, care a făcut ravagii prin Europa. Ea a devastat Europa de mai multe ori. A existat tuberculoza, care intra în oameni ori de câte ori aceştia trăiau în mari aglomeraţii. Cu o sută de ani înainte de epoca mea, a bântuit ciuma bubonică. Iar în Africa exista boala somnului. Bacteriologii combăteau toate aceste boli şi

le distrugeau, întocmai aşa cum voi, băieţi, vă luptaţi să-i alungaţi pe lupi de lângă caprele voastre sau aşa cum îi striviţi pe ţânţarii care tăbăresc asupra voastră. Bacteriologii...

– Dar, Bunule, ce-i aia cum îi zici? îl întrerupse Edwin.

– Tu, Edwin, eşti păstor de capre. Sarcina ta e să păzeşti caprele. Tu ştii multe lucruri despre capre. Bacteriologul păzeşte microbii. Asta e sarcina lui şi el ştie multe lucruri despre ei. Aşadar, după cum spuneam, bacteriologii se luptau cu microbii şi îi distrugeau – uneori. Exista lepra, o maladie oribilă. Cu o sută de ani înainte să mă nasc eu, bacteriologii au descoperit microbul leprei. Ei ştiau totul despre acesta. L-au fotografiat. Eu am văzut fotografiile acelea. Ei însă nu au găsit niciodată o metodă de a-l ucide. Dar în 1984, a venit Ciuma Atotnimicitoare, o maladie care a izbucnit într-o ţară numită Brazilia şi care a ucis milioane de oameni. Dar bacteriologii i-au dat de capăt şi au găsit modalitatea de a o ucide, astfel încât Ciuma Atotnimicitoare nu s-a extins. Ei au realizat ceea ce se numea un ser, pe care-l introduceau în corpul omului şi care ucidea microbii atotnimicitori fără a-l ucide pe om. Iar în 1910 a fost Pelagra şi de asemenea anchilostomiaza. Acestea au fost ucise cu uşurinţă de bacteriologi. Dar în 1947 a apărut o nouă maladie care nu mai fusese văzută înainte. Ea intra

în corpul bebeluşilor în vârstă de numai zece luni sau mai puţin şi îi aducea în starea de a nu-şi mai putea mişca mâinile şi picioarele, de a nu mai putea mânca şi de a nu mai putea face nimic; unsprezece ani le-au trebuit bacteriologilor pentru a găsi metoda de a ucide acest microb specific şi de a-i salva pe bebeluşi.

În ciuda tuturor acestor maladii, precum şi a celor noi care continuau să apară mereu, existau tot mai mulţi şi mai mulţi oameni în lume. Asta deoarece hrana era uşor de procurat. Cu cât era mai uşur de procurat hrana, cu atât existau mai mulţi oameni; cu cât existau mai mulţi oameni, cu atât trăiau mai îngrămădiţi laolaltă pe pământ; şi cu cât trăiau mai îngrămădiţi, cu atât mai mult noi tipuri de microbi deveneau maladii. Au existat şi avertizări. Soldervetzsky, încă din 1929, le-a spus bacteriologilor că ei nu aveau nici un mijloc de luptă garantat împotriva vreunei noi maladii, de o mie de ori mai mortală decât oricare dintre cele cunoscute, care ar putea să apară ucigând vieţi omeneşti cu sutele de milioane şi chiar cu miliardele. Vedeţi voi, universul micro-organic rămânea un mister la urma urmei. Ei ştiau că exista un asemenea univers şi că din când în când armate întregi de noi microbi ieşeau la iveală din el ca să ucidă oameni. Şi asta era tot ce ştiau despre el. După ştiinţa lor, în această lume micro-organică invizibilă ar putea exista tot atâtea soiuri de microbi câte fire de nisip sunt pe plaja asta. Şi de

asemenea, în aceeaşi lume invizibilă, e foarte posibil ca noi feluri de microbi să apară pe viitor. E posibil ca viaţa acolo să-şi aibă originea – *fecunditatea fără margini* o numea Soldervetzsky, folosind cuvintele altui bărbat*, care scrisese înaintea lui...

Exact în acest moment, Buză-de-Iepure sări în picioare, cu o expresie de dispreţ nemărginit pe chip.

– Bunule, declară el, mă scârbeşti cu trăncăneala ta fără noimă. De ce nu povesteşti despre Moartea Roşie? Dacă nu ai de gând, spune şi ne pregătim să ne întoarcem la tabără.

Bătrânul se uită la el şi, în tăcere, începu să plângă. Lacrimi venind din slăbiciunea vârstei i se rostogoleau pe obraji şi toată neputinţa celor optzeci şi şapte de ani ai săi i se citea pe chipul îndurerat.

– Stai jos, îl îndemnă împăciuitor Edwin. Bunul are dreptate. Tocmai ajungea la Moartea Stacojie, nu-i aşa, Bunule? Tocmai începea să ne povestească despre ea, uite acum. Stai jos, Buză-de-Iepure. Zi mai departe, Bunule.

III

Bătrânul îşi şterse lacrimile cu dosul mâinilor murdare şi îşi reluă povestirea cu un glas tremurător şi

*William Ernest Henley (1849-1903) – *The Sword Singing.*

piţigăiat care curând se întări, pe măsură ce el îşi regăsea ritmul naraţiunii.

– Ciuma a venit în vara lui 2013. Aveam vârsta de douăzeci şi şapte de ani şi-mi aduc bine aminte. Comunicatele de la radio...

Buză-de-Iepure îşi exprimă zgomotos scârba, iar Bunicul se grăbi să dea explicaţiile necesare.

– Noi vorbeam prin aer în vremea aceea, la distanţe de mii şi mii de mile. Şi lumea a fost pusă la curent cu strania maladie care izbucnise la New York. Şaptesprezece milioane de oameni trăiau atunci în acel oraş, cel mai falnic din America. Nimeni nu a intrat la idei în legătură cu ştirea. Era vorba doar de un lucru fără însemnătate. Au fost numai câteva decese. Se părea, totuşi, că oamenii muriseră foarte rapid şi că unul din primele semne ale maladiei era înroşirea feţei şi a întregului corp. La nici douăzeci şi patru de ore, s-a raportat primul caz în Chicago. Şi, în aceeaşi zi, a fost făcut public faptul că Londra, cel mai mare oraş din lume, după Chicago, se luptase în taină cu ciuma timp de două săptămâni, cenzurând transmiterea ştirilor – adică nu permisese să se întindă vorba în restul lumii că la Londra era ciumă.

Părea să fie ceva grav, dar noi, cei din California, ca şi cei din alte părţi, nu eram alarmaţi. Eram siguri că bacteriologii aveau să găsească un mijloc de a învinge

acest nou microb, exact aşa cum învinseseră şi alţi germeni în trecut. Problema era însă rapiditatea uluitoare cu care acest microb distrugea fiinţele omeneşti, precum şi faptul că el ucidea în mod inevitabil orice trup omenesc în care intra. Nimeni nu s-a vindecat niciodată. Exista vechea holeră asiatică, când puteai să cinezi seara cu un om sănătos, iar dimineaţa, dacă te trezeai destul de devreme, îl puteai vedea târât prin faţa ferestrei tale în carul morţii. Dar această nouă ciumă era mai rapidă decât aceea – mult mai rapidă. Din momentul primului semn al bolii, un om era mort într-o oră. La unii dura câteva ore. Mulţi mureau la zece sau cincisprezece minute de la apariţia primelor semne.

Inima începea să bată mai repede şi temperatura corpului creştea. Apoi apărea erupţia stacojie, întinzându-se ca un incendiu pe faţă şi pe corp. Cei mai mulţi oameni nu remarcau creşterea temperaturii sau a pulsului şi aflau că sunt condamnaţi doar atunci când se declanşa erupţia stacojie. De obicei, ei aveau convulsii în momentul apariţiei erupţiei. Dar acele convulsii nu durau mult şi nu erau foarte puternice. Odată ce le depăşea, omul se liniştea cu totul şi nu mai simţea decât o amorţeală care-i urca rapid în trup pornind de la picioare. Mai întâi îi amorţeau călcâiele, apoi gambele şi şoldurile şi atunci când amorţeala ajungea la nivelul inimii, omul murea. Cei

atinşi nu delirau şi nici nu adormeau. Minţile lor rămâncau tot timpul liniştite şi calme, până în clipa când inima le amorţea şi se oprea. Altă ciudăţenie era rapiditatea descompunerii. Nici nu murea bine persoana respectivă, că trupul părea deja să se facă bucăţele, să se risipească, să se dizolve văzând cu ochii. Aceasta a şi fost una din cauzele pentru care ciuma s-a întins atât de rapid. Toate miliardele de microbi dintr-un cadavru erau în felul acesta eliberate imediat.

Şi din cauza tuturor acestor lucruri, bacteriologii aveau atât de puţine şanse în combaterea germenilor. Ei mureau în laboratoarele lor chiar în timp ce studiau microbul Morţii Stacojii. Au fost nişte eroi. Imediat ce unii piereau, alţii veneau să le ia locul. La Londra au reuşit să-l izoleze pentru prima dată. Ştirea a fost transmisă prin telegraf pretutindeni. Trask era numele omului care a reuşit asta, dar după treizeci de ore era mort. Apoi a început în toate laboratoarele cursa pentru a găsi ceva care să distrugă germenii ciumei. Toate medicamentele au dat greş. Vedeţi voi, problema era de a găsi un medicament sau un ser care să ucidă germenii în trup şi care să nu ucidă trupul. Au încercat să-l combată cu ajutorul altor germeni, să introducă în corpul unui om bolnav nişte germeni care să fie duşmanii germenilor ciumei...

– Păi nici nu poţi vedea fiinţele alea de microbi, obiectă Buză-de-Iepure şi uite că trăncăneşti şi iar trăncăneşti despre ele de parcă ar fi ceva, când ele nu sunt chiar nimic. Tot ce nu poţi vedea, nu este, asta e. Să lupţi împotriva unor fiinţe care nu sunt cu ajutorul unor fiinţe care nu sunt! Trebuie să fi fost toţi nişte ţicniţi în vremea aia. De-aia au şi crăpat. N-am să cred eu în prostiile astea, îţi spun eu.

Bunicul începu pe loc să se smiorcăie, în timp ce Edwin îi luă înfocat apărarea.

– Ia ascultă, Buză-de-Iepure, tu crezi într-o groază de lucruri pe care nu le poţi vedea.

Buză-de-Iepure scutură din cap.

– Tu crezi în morţii care ne dau târcoale. Dar tu n-ai văzut niciodată un mort dând târcoale.

– Îţi spun eu că i-am văzut, iarna trecută, când am fost la vânătoare de lupi cu tata.

– Păi da, tu scuipi întotdeauna când treci peste o apă curgătoare, îl zgândări Edwin.

– Asta e ca să alung ghinionul, se apără Buză-de-Iepure.

– Tu crezi în ghinion?

– Sigur.

– Şi n-ai văzut niciodată un ghinion, încheie Edwin triumfător. Eşti la fel de breaz ca şi Bunul cu microbii lui. Şi tu crezi în ceea ce nu vezi. Continuă, Bunule.

Buză-de-Iepure, strivit de această înfrângere metafizică, rămase tăcut, iar bătrânul își reluă povestirea. Iarăși și iarăși, deși narațiunea aceasta nu trebuie să se împiedice în amănunte, povestirea Bunicului se întrerupea atunci când băieții se ciondăneau între ei. De asemenea, băieții păstrau între ei tot timpul un ton coborât atunci când se hazardau în explicații și presupuneri, pe când se străduiau să-l urmeze pe bătrân în lumea lui necunoscută și dispărută.

– Moartea Stacojie a izbucnit în San Francisco. Prima moarte a survenit într-o zi de luni dimineața. Joi mureau deja ca muștele în Oakland și în San Francisco. Mureau pretutindeni – în paturile lor, la locul de muncă, mergând pe stradă. Marți am văzut și eu primul caz – domnișoara Collbran, o studentă de-a mea, care ședea chiar în fața ochilor mei, în sala de conferințe. I-am observat figura în timp ce vorbeam. A devenit brusc stacojie. Mi-am întrerupt expunerea și nu-mi puteam dezlipi ochii de la ea, căci frica de ciumă pusese deja stăpânire pe noi și iată că aflam acum că ea venise. Tânăra a scos un țipăt și a ieșit în fugă din sală. Tinerii au luat-o și ei la fugă, toți, în afară de doi dintre ei. Convulsiile domnișoarei Collbran au fost foarte ușoare și au durat mai puțin de un minut. Unul dintre tineri i-a

adus un pahar cu apă. Ea a băut doar un pic şi a strigat:

„Picioarele mele! Nu mi le mai simt."

După un minut, a spus: „Nu mai am picioare. Nu-mi mai dau seama dacă mai am picioare. Iar genunchii mi s-au răcit. Abia dacă mai simt că am genunchi."

Stătea întinsă pe podea, cu o legătură de caiete sub cap. Iar noi nu puteam face nimic. Răceala şi amorţeala îi ajunseseră mai sus de şolduri apropiindu-se de inimă şi când i-au ajuns la inimă a murit. În cincisprezece minute, după ceas – am cronometrat – era moartă, acolo, în clasa mea, moartă. Şi era o tânără frumoasă, puternică, sănătoasă. Iar de la primul semn al ciumei şi până la moartea ei se scurseseră numai cincisprezece minute. Asta demonstrează cât de rapidă era Moartea Stacojic.

Totuşi, în acele câteva minute cât am rămas cu muribunda în clasa mea, alarma se întinsese în toată universitatea iar studenţii, cu miile, cu toţii, au părăsit în goană sălile de conferinţe şi laboratoarele. Ieşind din clasă, pe când mergeam să raportez cazul preşedintelui facultăţii, am găsit universitatea golită. Prin campus se mai vedeau câţiva răzleţi ce se grăbeau spre casele lor. Doi dintre ei alergau.

Pe Preşedintele Hoag l-am găsit în biroul său, singur-singurel, arătând foarte bătrân şi foarte cărunt,

cu o mulţime de riduri pe faţă, pe care nu i le văzusem niciodată înainte. La vederea mea, s-a ridicat şi a pornit clătinându-se către biroul său privat, trântind uşa după el şi încuind-o. Vedeţi, el ştia că fusesem expus şi îi era frică. Mi-a strigat prin uşă să plec. N-am să uit niciodată ce sentimente mă încercau în timp ce treceam prin coridoarele tăcute şi afară, prin campusul părăsit. Nu mi-era frică. Fusesem expus şi mă consideram deja mort. Nu era vorba despre asta, ci despre un sentiment de depresie îngrozitoare care mă cuprinsese. Totul se oprise în loc. Era ca sfârşitul lumii pentru mine – al lumii mele. Mă născusem şi îmi petrecusem întreaga viaţă în universitate. Aceasta fusese cariera mea predestinată. Tatăl meu fusese profesor acolo înaintea mea şi tatăl său înaintea lui. De un secol şi jumătate, ca o maşinărie desăvârşită, această universitate funcţionase fără întrerupere. Şi acum, într-o clipă, se oprise. Era ca şi cum ai fi văzut flacăra sacră stingându-se pe un altar de trei ori sacru. Eram şocat, nespus de şocat.

Când am ajuns acasă, menajera mea a scos un ţipăt văzându-mă şi a fugit. Şi când am sunat-o pe servitoare, am aflat că şi aceasta probabil fugise. Am vrut să văd ce se întâmplă. În bucătărie am găsit-o pe bucătăreasă pe punctul de a pleca. Dar şi ea a ţipat, în graba ei scăpând din mână o valiză cu lucrurile ei şi a

luat-o la goană din casă şi apoi prin parc, ţipând fără încetare. Îi aud ţipetele până-n ziua de astăzi. Vedeţi, noi nu ne comportam în felul acesta atunci când ne loveau nişte maladii obişnuite. Ne păstram întotdeauna calmul când surveneau astfel de lucruri şi trimiteam după doctori şi asistente, care ştiau ce anume să facă. Acum însă era vorba de altceva. A lovit atât de fără veste şi a ucis atât de rapid, fără să rateze o lovitură. Atunci când erupţia stacojie apărea pe faţa cuiva, acea persoană purta clar semnul morţii. Nu a existat niciodată vreun caz de vindecare.

Mă aflam singur în casa mea mare. După cum v-am mai spus deseori mai înainte, în zilele acelea noi puteam vorbi unul cu celălalt prin fire sau prin aer. A sunat telefonul: era fratele meu care vroia să-mi vorbească. Mi-a spus că nu venea acasă de frică să nu se molipsească de ciumă de la mine şi că le luase pe cele două surori ale noastre ca să le ducă în casa profesorului Bacon. M-a sfătuit să rămân pe loc şi să aştept să văd dacă mă îmbolnăvisem sau nu de ciumă.

Am fost de acord cu toate astea, rămânând în casa mea şi, pentru prima oară în viaţă, încercând să gătesc. Iar ciuma nu s-a atins de mine. Prin intermediul telefonului puteam să vorbesc cu oricine pofteam şi să aflu ce mai e nou. De asemenea, mai existau şi ziarele

şi am cerut ca toate să-mi fie aruncate la uşă, astfel că puteam afla ce se întâmpla în restul lumii.

Oraşele New York şi Chicago erau cuprinse de haos. Şi ceea ce se petrecea în ele se petrecea în toate marile oraşe. O treime din efectivele poliţiei din New York murise. Şeful ei murise şi el, ca şi primarul, după cât se părea. Orice lege şi ordine încetaseră să mai existe. Trupurile zăceau pe străzi neîngropate. Toate căile ferate precum şi vasele care transportau alimente şi alte provizii către marele oraş încetaseră să mai circule şi bande de săraci înfometaţi jefuiau magazinele şi depozitele. Omorurile, furturile şi beţiile erau prezente la tot pasul. Populaţia fugise deja din oraş cu milioanele – în primul rând bogătaşii, în automobilele şi în dirijabilele lor private, şi apoi marea masă a populaţiei, pe jos, ducând ciuma cu ei, ei înşişi murind de foame şi jefuind fermele şi toate orăşelele şi satele întâlnite în cale.

Omul care trimitea aceste ştiri, operatorul radio, se afla singur cu aparatul său în vârful unei clădiri înalte. Oamenii rămaşi în oraş – el estima numărul lor la câteva sute de mii – înnebuniseră din cauza spaimei şi a băuturii şi de jur-împrejurul lui izbucniseră mari incendii. Era un erou acel om care rămânea lângă postul său – un ziarist obscur, după toate probabilităţile.

De douăzeci şi patru de ore, spunea el, nu a mai sosit nici o navă aeriană transatlantică şi nici un mesaj nu a mai venit din Anglia. El a afirmat, totuşi, că un mesaj provenind din Berlin – asta e în Germania – anunţa că Hoffmeyer, un bacteriolog din şcoala lui Metchnikoff, descoperise serul pentru tratarea ciumei. Acestea au fost ultimele cuvinte, până în ziua de azi, pe care noi cei din America le-am primit din Europa. Dacă Hoffmeyer a descoperit serul, a fost prea târziu, altminteri exploratori din Europa ar fi venit cu ani în urmă să ne caute. Putem doar să tragem concluzia că ceea ce s-a întâmplat în America s-a întâmplat şi în Europa şi că, în cel mai fericit caz, câteva zeci de oameni e posibil să fi supravieţuit Morţii Stacojii pe tot acel continent.

Încă o zi comunicatele au continuat să vină din New York. Apoi au încetat şi ele. Omul care le transmisese, cocoţat în blocul său înalt, fie murise de ciumă, fie pierise în marile incendii despre care relatase că făceau ravagii în jurul său. Iar ceea ce se întâmplase în New York se repetase în toate celelalte mari oraşe. Acelaşi lucru se petrecuse în San Francisco şi în Oakland şi în Berkeley. Joi deja oamenii mureau atât de rapid, încât cadavrele lor nu mai puteau fi adunate şi trupurile fără viaţă zăceau pretutindeni. Joi seara a început exodul provocat de panică spre zonele

rurale. Închipuiți-vă, nepoților, acea omenire, mai deasă decât năvala somonului pe care ați văzut-o pe râul Sacramento, scurgându-se din oraș cu milioanele, purtată de nebunie pe drumurile țării, încercând în zadar să fugă de moartea aflată pretutindeni. Vedeți, ei duceau cu ei germenii oriunde mergeau. Chiar și navele aeriene ale celor bogați, fugind către bastioanele munților și ale deșertului, duceau cu ele germenii bolii.

Sute dintre aceste nave aeriene fugeau spre Hawaii și nu numai că duceau ciuma cu ei, dar găseau ciuma deja ajunsă acolo, înaintea lor. Aceste lucruri le-am aflat din comunicatele radio, până când orice ordine a dispărut în San Francisco și nu mai rămăsese nici un operator la post pentru a recepționa sau a transmite. Era ceva uimitor, era uluitoare această lipsă de comunicare cu lumea. Era exact ca și cum lumea încetase să mai existe, de parcă fusese ștearsă din evidențe. Timp de șaizeci de ani, lumea aceea nu a mai existat pentru mine. Știu că trebuie să existe locuri ca New York, Europa, Asia și Africa, dar nu s-a mai auzit nici un cuvânt despre ele – în toți acești șaizeci de ani. Odată cu venirea Morții Stacojii, lumea s-a spulberat, în mod absolut și iremediabil. Zece mii de ani de cultură și de civilizație s-au dus cât ai clipi din ochi, *au dispărut ca o spumă.*

Spuneam despre navele aeriene ale celor bogaţi. Ei purtau ciuma cu ei şi oriunde fugeau, tot mureau. Eu nu am întâlnit decât un singur supravieţuitor dintre ei – Mungerson. Mai târziu a ajuns un Santa-Rosan şi s-a căsătorit cu fiica mea cea mare. A intrat în trib la opt ani după ciumă. Avea atunci nouăsprezece ani şi a fost obligat să aştepte încă doisprezece ani înainte de a se putea căsători. Vedeţi, nu exista nici o femeie fără bărbat şi unele dintre fiicele mai mari ale Santa-Rosanilor erau deja promise. Aşa că a fost silit să aştepte până când Mary a împlinit şaisprezece ani. Fiul său, Picior-şchiop, a fost cel ucis anul trecut de o pumă.

Mungerson avea unsprezece ani în vremea ciumei. Tatăl lui era unul dintre Magnaţii Industriei, un om foarte bogat şi puternic. Tocmai se refugiau cu nava lor aeriană, Condorul, împreună cu întreaga familie, spre locurile pustii din Columbia Britanică, care este departe spre nord de aici. Dar a survenit o defecţiune şi au aterizat forţat în apropiere de Muntele Shasta. Aţi auzit de muntele ăsta. Se află departe în nord. A izbucnit ciuma între ei, iar acest băiat de unsprezece ani a fost singurul supravieţuitor. Timp de opt ani de zile a trăit singur, rătăcind printr-un ţinut pustiu şi căutând zadarnic să întâlnească un semen de-al său. Şi în cele din urmă, călătorind spre sud, a dat peste noi, Santa-Rosanii.

Dar am luat-o înaintea povestirii mele. Atunci când a început marele exod din oraşele din jurul golfului San Francisco şi în perioada când telefonul funcţiona încă, am vorbit cu fratele meu. I-am spus că această fugă din marile oraşe era o nebunie, că eu nu prezentam nici unul din simptomele ciumei şi că ar fi trebuit să ne izolăm pe noi înşine şi pe rudele noastre într-un loc sigur. Ne-am decis asupra Pavilionului Chimiei, de la universitate, şi am plănuit să punem deoparte o rezervă de provizii şi prin forţa armelor să împiedicăm orice alte persoane de a ni se alătura cu forţa, după ce ne vom fi izolat în refugiul nostru.

Toate acestea fiind puse la punct, fratele meu m-a implorat să mai rămân în propria-mi casă timp de cel puţin încă douăzeci şi patru de ore, pentru siguranţă, în caz că totuşi aş fi fost contaminat. Am fost de acord cu asta, iar el mi-a promis să mă caute a doua zi. Am discutat în continuare despre amănuntele aprovizionării şi ale apărării Pavilionului Chimiei, până ce telefonul a murit. S-a întrerupt în mijlocul conversaţiei noastre. În noaptea aceea nu a mai funcţionat iluminatul electric şi mă aflam singur în casă, pe întuneric. Ziarele nu se mai tipăreau, aşa că habar nu aveam ce se petrecea afară. Am auzit zgomotele unei mulţimi agitate şi focuri de pistol şi de la fereastrele mele puteam să văd cerul iluminat de incendii înspre

Oakland. A fost o noapte de groază. Nu am dormit o clipă. Un bărbat – de ce şi cum, nu ştiu – fusese ucis pe aleea din faţa casei. Am auzit focurile rapide ale unui pistol automat şi, câteva minute mai târziu, nenorocitul rănit s-a târât până la uşa mea, gemând şi strigând după ajutor. Înarmându-mă cu două pistoale automate, m-am dus la el. La lumina unui chibrit, am constatat că în timp ce murea din cauza rănilor de glonţ, în acelaşi timp ciuma îl lua în stăpânire. Am fugit în casă, de unde l-am auzit gemând şi strigând încă o jumătate de oră.

Dimineaţa, fratele meu a venit la mine. Adunasem într-o geantă de mână lucrurile de valoare pe care îmi propusesem să le iau, dar când i-am văzut faţa mi-am dat seama că nu avea să mă însoţească niciodată la Pavilionul Chimiei. Ciuma îl luase în stăpânire. Intenţiona să-mi strângă mâna, dar am făcut grăbit un pas înapoi din faţa lui.

„Priveşte-te în oglindă", i-am strigat.

S-a conformat şi la vederea feţei sale stacojii, culoare ce devenea văzând cu ochii tot mai intensă, s-a prăbuşit inert într-un fotoliu.

„Dumnezeule!" a spus. „Am luat-o. Nu te apropia de mine. Sunt un om mort."

Apoi a fost cuprins de convulsii. A durat două ore până să moară şi a fost conştient până în ultima clipă, plângându-se de senzaţia de răceală şi de pierderea

sensibilității la picioare, la gambe, la șale, până când în cele din urmă a venit rândul inimii și a murit.

Acesta era modul în care ucidea Moartea Stacojie. Mi-am înșfăcat bagajul de mână și am fugit. Ceea ce se vedea pe străzi era îngrozitor. Te împiedicai de trupuri la tot pasul. Unii nu erau încă morți. Și chiar în timp ce priveai, vedeai oameni căzând la pământ cu moartea încleștată de ei. Se vedeau numeroase focuri arzând în Berkeley, în timp ce Oakland și San Francisco erau devastate de incendii uriașe. Fumul incendiilor acoperea tot cerul, astfel că miezul zilei părea un amurg întunecat și, după capriciile vântului, uneori soarele se arăta ca prin ceață, o sferă roșie posomorâtă. Într-adevăr, nepoților, părea că erau zilele din urmă de la sfârșitul lumii.

Se vedeau nenumărate automobile oprite, dovadă că benzina și cele necesare motoarelor, asigurate de garaje, se terminaseră. Îmi amintesc de un astfel de automobil. Un bărbat și o femeie zăceau pe spate, morți în scaunele lor, iar alături, pe pavaj, se aflau încă două femei și un copil. Priveliști stranii și teribile se întâlneau la tot pasul. Oamenii se strecurau în tăcere, pe furiș, ca niște stafii – femei cu fețe livide, purtând copii în brațe; tați ținând copii de mână; solitari, cupluri sau familii – cu toții fugind din orașul morții.

Unii cărau provizii de hrană, alţii pături şi obiecte de preţ şi erau mulţi care nu cărau nimic.

Era o băcănie – un loc unde se vindeau alimente. Omul căruia îi aparţinea – îl cunoşteam bine – un tip liniştit, serios, dar stupid şi încăpăţânat, îşi apăra prăvălia. Vitrinele şi uşile fuseseră sparte, dar el, aflat înăuntru, ascuns pe după o casă de bani, trăgea cu pistolul într-un grup de bărbaţi de pe trotuar, care îl asaltau. La intrare se aflau mai multe trupuri – de bărbaţi, am socotit eu, pe care îi ucisese mai devreme în cursul zilei. Chiar în timp ce priveam de la distanţă, l-am văzut pe unul din hoţi spărgând vitrinele magazinului de alături, de încălţăminte, şi dându-i foc în mod intenţionat. Nu am sărit în ajutorul băcanului. Trecuse vremea unor asemenea gesturi. Civilizaţia se prăbuşea şi fiecare lupta pentru sine.

IV

Am plecat de acolo în grabă, trecând de o intersecţie şi la primul colţ am văzut o altă tragedie. Doi bărbaţi din categoria lucrătorilor prinseseră un bărbat şi o femeie cu doi copii şi îi tâlhăreau. Îl cunoşteam pe bărbat din vedere, deşi nu-i fusesem niciodată prezentat. Era un poet ale cărui versuri le admiram de multă vreme. Totuşi nu am sărit în ajutorul

lui, deoarece, în momentul în care am dat peste scena respectivă, am auzit un foc de pistol şi l-am văzut prăbuşindu-se la pământ. Femeia a scos un ţipăt şi a fost doborâtă de una din brute cu o lovitură de pumn. Am strigat şi i-am ameninţat, la care ei şi-au descărcat pistoalele în direcţia mea şi am fost nevoit să mă refugiez după colţul străzii. Aici am fost blocat de un incendiu care înainta. Clădirile de pe ambele părţi ardeau, iar strada era plină de fum şi de vâlvătăi. De undeva din întunecimea aceea se auzea glasul unei femei ţipând ascuţit şi cerând ajutor. Dar nu m-am dus să văd ce era cu ea. Inima omului se împietrea în mijlocul unor astfel de scene şi prea multe erau strigătele de ajutor.

Întorcându-mă la colţul străzii, am văzut că tâlharii plecaseră. Poetul şi soţia sa zăceau morţi pe caldarâm. Era o privelişte şocantă. Cei doi copii dispăruseră – unde, nu aş putea să spun. Şi am aflat, acum, de ce fugarii pe care-i întâlneam se strecurau pe străzi parcă furişându-se şi cu chipuri atât de palide. În mijlocul civilizaţiei noastre, acolo, în cartierele sărace şi în ghetourile muncitoreşti, noi am prăsit o rasă de barbari, de sălbatici şi acum, în vremea calamităţii, ei se întorceau împotriva noastră, ca nişte fiare sălbatice ce erau, şi ne distrugeau. Şi se distrugeau şi pe ei. Se întărâtau cu băuturi tari şi comiteau o mie de atrocităţi,

încăierându-se şi ucigându-se între ei în nebunia generală. Un grup de lucrători pe care i-am văzut, de un soi mai bun, se organizaseră şi, cu femeile şi copiii la mijloc, cu bolnavii şi bătrânii pe care-i cărau pe tărgi şi cu câţiva cai trăgând un car încărcat cu provizii, îşi croiau prin luptă drumul spre ieşirea din oraş. Era o privelişte impresionantă să-i văd cum înaintau pe stradă prin fumul care se înălţa, deşi puţin a lipsit să nu fiu împuşcat de ei atunci când le-am apărut în cale. Pe când treceau pe alături, unul dintre conducătorii lor s-a scuzat şi mi-a dat o explicaţie strigând. Mi-a spus că îi ucideau pe hoţi şi pe prădători fără avertisment şi că se adunaseră şi se organizaseră astfel fiindcă era singu-rul mijloc de a scăpa de jefuitori.

Aici am văzut pentru prima oară ceea ce curând aveam să văd atât de des. Unul dintre bărbaţii aflaţi în marş a arătat brusc pe chip semnul neîndoios al ciumei. Imediat, cei din jurul lui s-au îndepărtat, iar el, fără un cuvânt de împotrivire, s-a dat deoparte pentru a-i lăsa să treacă. O femeie, foarte probabil nevasta lui, a încercat să-l urmeze. Ducea de mână un băieţel. Bărbatul, însă, i-a poruncit cu asprime să-şi continue drumul, în timp ce alţii îşi întindeau mâinile şi o reţineau să nu se ducă după el. Am văzut asta şi am văzut de asemenea cum bărbatul, cu pecetea stacojie pe faţă, a intrat sub un portic de pe partea opusă a

străzii. Am auzit focul de pistol şi l-am văzut prăbuşindu-se fără viaţă la pământ.

După ce am mai fost de două ori întors din drum de incendii care se întindeau, am reuşit în cele din urmă să răzbat până la universitate. La marginea campusului am dat peste un grup de oameni din universitate care se îndreptau spre Pavilionul Chimiei. Erau cu toţii familişti şi familiile lor erau împreună cu ei, inclusiv bonele şi servitoarele. Profesorul Badminton m-a salutat şi abia de l-am recunoscut. Undeva trecuse prin flăcări şi avea barba pârlită. Capul îi era înfăşurat într-un bandaj însângerat şi avea hainele murdare. Mi-a spus că fusese crunt bătut de jefuitori şi că fratele lui fusese ucis cu o noapte înainte, în timp ce apăra locuinţa comună.

Pe la jumătatea drumului prin campus, el a arătat cu degetul către faţa doamnei Swinton. Culoarea stacojie clară era prezentă. Pe dată toate celelalte femei au scos un ţipăt şi au luat-o la fugă de lângă ea. Cei doi copii ai ei erau cu o bonă şi au fugit şi aceştia odată cu femeile. Soţul ei, însă, Doctorul Swinton, a rămas lângă ea.

„Mergi înainte, Smith", mi-a spus. „Fii cu ochii pe copii. Cât despre mine, eu am să rămân cu soţia mea. Ştiu că e deja ca şi moartă, dar nu o pot părăsi. Mai târziu, dacă am să scap, am să vin la Pavilionul

Chimiei, iar dumneata vei avea grijă să fiu lăsat să intru."

L-am lăsat aplecat deasupra soţici sale, alinându-i clipele de pe urmă, în timp ce eu alergam să preiau şefia grupului. Eram ultimii care trebuiau lăsaţi să intre în Pavilionul Chimici. După aceea, aveam să ne păstrăm izolarea cu ajutorul puştilor automate. Potrivit planurilor noastre, ne înţeleseserăm asupra unui număr de şaizeci de persoane care urma să coabiteze în acel refugiu. În realitate, fiecare din grupul planificat iniţial adusese în plus rubedenii şi prieteni şi familii întregi, până ce numărul celor aflaţi acolo depăşise patru sute. Dar Pavilionul Chimici era vast şi, fiind o clădire izolată, nu exista pericolul de a arde într-unul din marile incendii care mistuiau oraşul.

Fusese adunată o mare cantitate de provizii şi un comitet al alimentelor s-a însărcinat cu administrarea lor, distribuind raţii zilnice diferitelor familii şi grupuri, deoarece conveniseră să ia masa în comun. Au fost desemnate mai multe comitete şi am pus la punct o organizare foarte eficientă. Eu răspundeam de comitetul apărării, deşi în prima zi nu şi-a făcut apariţia nici un prădător. Îi puteam vedea de la distanţă totuşi şi, după fumul de la focurile lor, ştiam că mai multe tabere de-ale lor ocupau marginea îndepărtată a campusului. Beţia era foarte răspândită şi deseori îi

auzeam cântând cântece deşănţate sau răcnind ca demenţii. În timp ce lumea se prăbuşea în ruine în jurul lor şi tot văzduhul era plin de fumul incendiilor, făpturile acelea josnice dădeau frâu liber bestialităţii din ei şi se încăierau şi beau şi mureau. Dar, la urma urmei, ce importanţă mai avea? Cu toţii mureau oricum, cei buni ca şi cei răi, cei hotărâţi ca şi cei lipsiţi de voinţă, cei ce iubeau viaţa ca şi cei ce o dispreţuiau. Toţi pieream. Totul pierea.

Atunci când au trecut douăzeci şi patru de ore şi nu se ivise nici un semn de ciumă, ne-am felicitat şi am hotărât să săpăm o fântână. Aţi văzut acele ţevi mari de fier, care pe vremea aceea duceau apa către toţi locuitorii oraşelor. Ne temeam că incendiile din oraş ar fi putut face să crape conductele şi să golească rezervoarele. Aşa că am spart placa de ciment din curtea interioară a Pavilionului Chimiei şi am săpat un puţ. Erau mulţi bărbaţi tineri, studenţi, printre noi şi am lucrat zi şi noapte la săparea puţului. Şi temerile noastre s-au adeverit. Cu trei ore înainte să dăm de apă, conductele nu mai aveau strop de apă.

Au trecut alte douăzeci şi patru de ore şi ciuma încă nu apăruse printre noi. Am crezut că eram salvaţi. Dar noi nu ştiam ceea ce mai târziu ne-am convins că era adevărat, şi anume că perioada de incubaţie a germenilor ciumei în corpul omului era de ordinul

zilelor. Ea ucidea atât de rapid odată ce se manifesta, încât eram îndemnaţi să credem că perioada de incubaţie era la fel de rapidă. Aşadar, atunci când după două zile am văzut că eram nevătămaţi, am jubilat la gândul că scăpasem de contagiune.

Ziua a treia, însă, ne-a răpit orice iluzie. N-am să uit niciodată noaptea care a precedat-o. Răspundeam de paznicii de noapte între orele opt şi douăsprezece şi, de pe acoperişul clădirii, am urmărit cum piereau toate lucrările măreţe ale omului. Atât de îngrozitoare erau incendiile locale, încât tot cerul era iluminat. Puteai să citeşti textele tipărite cu literele cele mai mărunte în lumina aceea roşiatică. Lumea întreagă părea învăluită în flăcări. San Francisco împroşca fum şi foc din vreo douăzeci de incendii uriaşe, care păreau tot atâţia vulcani activi. Oakland, San Leandro, Haywards – toate ardeau; şi înspre nord, până la Point Richmond, alte incendii se puseseră pe treabă. Era o privelişte ce inspira spaimă şi veneraţie. Civilizaţia, nepoţii mei, civilizaţia pierea într-un giulgiu de foc şi sub răsuflarea morţii. La orele zece în acea noapte, marile pulberării de la Point Pinole au sărit în aer într-o succesiune rapidă. Exploziile au fost atât de cumplite, încât clădirea noastră solidă s-a balansat ca la cutremur, în timp ce toate geamurile s-au spart. Atunci am părăsit acoperişul şi am pornit-o de-a lungul

coridoarelor, din încăpere în încăpere, liniştindu-le pe femeile speriate şi spunându-le ce se întâmplase.

Un ceas mai târziu, de la o fereastră de la parter, am auzit o zarvă infernală izbucnind în tabăra prădătorilor. Se auzeau strigăte şi ţipete şi multe focuri de pistol. Aşa cum aveam să presupunem mai târziu, conflictul se stârnise din cauza încercării din partea celor sănătoşi de a-i alunga pe cei bolnavi. În orice caz, mai mulţi prădători loviţi de ciumă au scăpat fugind prin campus şi au ajuns la uşile noastre. I-am avertizat să se retragă, dar ei ne-au înjurat şi au început să tragă cu pistoalele. Profesorul Merryweather, aflat la o fereastră, a fost ucis pe loc, glonţul nimerindu-l exact între ochi. Am deschis şi noi focul drept răspuns şi toţi prădătorii au fugit, cu excepţia a trei dintre ei. Printre ei se afla o femeie. Ciuma îi luase în stăpânire, dar puţin le păsa. Ca nişte diavoli mârşavi, acolo, în lumina roşie a cerului, cu feţele aprinse, ei au continuat să ne înjure şi să tragă în noi. Pe unul dintre bărbaţi l-am împuşcat cu mâna mea. După care, celălalt bărbat şi femeia, înjurându-ne în continuare, s-au întins sub ferestrele noastre, unde am fost siliţi să-i privim cum mureau de ciumă.

Situaţia era critică. Explozia pulberăriilor spărsese toate geamurile de la Pavilionul Chimiei, astfel încât acum eram expuşi germenilor din cadavre.

Comitetul sanitar a fost însărcinat să acţioneze şi a răspuns cu noblcţe. Doi oameni au fost desemnaţi să iasă din clădire şi să ducă de acolo cadavrelc, ccea ce însemna probabil sacrificarea propriilor lor vieţi, deoarece, îndeplinindu-şi sarcina, nu li se mai permitca să revină în clădire. Unul dintre profesori, carc era celibatar, precum şi unul dintre studenţi s-au oferit voluntari. Şi-au luat rămas bun de la noi şi au ieşit. Erau nişte eroi. Şi-au sacrificat vieţile pentru ca ceilalţi patru sute să poată trăi. După ce şi-au făcut treaba, s-au oprit un moment şi, de la distanţă, ne-au privit cu tristeţc. Apoi ne-au făcut semn cu mâna în chip de rămas bun şi au pornit încet prin campus către oraşul mistuit de incendii.

Totul a fost, însă, zadarnic. În dimineaţa următoarc primul dintre noi a fost lovit de ciumă – o fetiţă luată de suflet, din familia profesorului Stout. Nu era timp dc slăbiciuni şi sentimentalisme. În ideea că ea ar fi putut fi singurul caz, am scos-o afară din clădire şi i-am poruncit să plece. A pornit-o încet prin campus, frângându-şi mâinile şi plângând sfâşietor. Ne-am simţit ca nişte monştri, dar ce puteam face? Era vorba de viaţa a patru sutc de oameni, iar indivizii trebuiau să fie sacrificaţi.

În unul din laboratoare se instalaseră trei familii şi în după-amiaza aceea am găsit în rândul lor nu mai

puţin de patru cadavre şi şapte cazuri de ciumă în diferite stadii de manifestare.

Atunci a început grozăvia. Lăsându-i pe morţi pe loc, i-am obligat pe cei vii să se izoleze în altă încăpere. Ciuma a început să se manifeste în rândul celorlalţi dintre noi şi, imediat ce apăreau simptomele, îi trimiteam pe cei loviţi în camerele acelea izolate. Îi silcam să se deplaseze acolo singuri, pentru a nu fi nevoiţi să-i atingem. Era insuportabil. Şi totuşi ciuma făcea ravagii printre noi şi cameră după cameră se umplea cu morţi şi cu muribunzi. Şi astfel noi, cei încă neatinşi, ne retrăgeam la următorul etaj şi apoi la următorul, din faţa acestei mări de morţi, care, încăpere cu încăpere şi etaj cu etaj, ne inunda clădirea.

Locul devenise o casă mortuară şi, în toiul nopţii, noi, supravieţuitorii, am fugit, fără să luăm nimic cu noi decât arme şi muniţii şi o provizie serioasă de alimente conservate. Am făcut bivuac în partea opusă faţă de tabăra prădătorilor şi, în timp ce unii făceau de pază, alţii dintre noi s-au oferit voluntari pentru a scotoci prin oraş în căutare de cai, automobile, căruţe şi camioane, sau orice ne-ar fi putut ajuta la transportul proviziilor şi ne-ar fi dat posibilitatea de a urma pilda lucrătorilor organizaţi pe care-i văzusem croindu-şi drum spre a ieşi din oraş.

Am fost unul dintre acei cercetaşi, iar doctorul Hoyle, amintindu-şi că automobilul său fusese abandonat în garajul casei, mi-a spus să-l iau dacă mai era acolo. Căutam umblând câte doi, eu fiind însoţit de Dombey, un tânăr student. Trebuia să străbatem aproape un kilometru prin zona rezidenţială a oraşului ca să ajungem la locuinţa doctorului Hoyle. În unele porţiuni, clădirile erau izolate între ele, în mijlocul pâlcurilor de arbori şi al pajiştilor verzi, iar în altele incendiile urmaseră parcă un capriciu, mistuind pe alocuri cvartale întregi, sărind alte cvartale ori sărind o singură casă. Şi aici, de asemeni, prădătorii erau încă la lucru. Noi purtam pistoalele automate la vedere în mână şi păream destul de disperaţi, ce mai, ca să-i ţinem la respect să nu ne atace. Dar lângă casa doctorului Hoyle lucrul s-a întâmplat. Neatinsă de foc, exact când ne apropiam de ea, a răbufnit fumul incendiului.

Nemernicul care-i dăduse foc se clătina coborând treptele de la intrare şi luând-o apoi pe alee. Din buzunarele hainei îi ieşeau în afară nişte sticle de whiskey şi era foarte beat. Primul meu impuls a fost acela de a-l împuşca şi am regretat toată viaţa că n-am făcut-o. Clătinându-se şi mormăind în barbă, cu ochii injectaţi, cu o tăietură proaspătă şi sângerândă pe o parte a feţei sale încadrate de favoriţi, era una peste alta

cel mai scârbos specimen de degradare şi murdărie pe care l-am întâlnit vreodată. Nu l-am împuşcat, iar el s-a lipit de un copac de pe pajişte ca să ne facă loc să trecem. A fost actul cel mai lipsit de sens. Exact când treceam prin dreptul lui, a scos brusc un pistol şi l-a împuşcat pe Dombey în cap. În clipa următoare l-am împuşcat. Dar era prea târziu. Dombey şi-a dat duhul fără un geamăt, într-o clipă. Mă îndoiesc chiar că şi-a dat seama ce i se întâmplase.

Lăsând în urmă cele două cadavre, am trecut grăbit pe lângă casă şi am ajuns la garaj, iar acolo am găsit automobilul doctorului Hoyle. Rezervoarele erau pline cu benzină şi maşina era gata de drum. În maşina aceea mi-am croit cu greu drum pe străzile oraşului în ruine şi m-am întors la supravieţuitorii din campus. Ceilaţi cercetaşi se întorseseră şi ei, dar nici unul nu fusese atât de norocos. Profesorul Fairmead găsise un ponei de Shetland, dar bietul dobitoc, legat într-un grajd şi abandonat de zile întregi, era atât de slăbit din cauza lipsei de hrană şi de apă, încât nu putea să care nici o povară. Unii dintre oamenii noştri vroiau să-i dea drumul în libertate, dar eu am insistat să-l luăm cu noi, astfel încât, dacă ni s-ar fi terminat alimentele, să avem ce mânca.

Eram patruzeci şi şapte cu totul când am pornit, mulţi fiind femei şi copii. Preşedintele facultăţii, un

bătrân, ca să încep cu el, acum zdrobit şi deznădăjduit de întâmplările îngrozitoare din săptămâna anterioară, călătorea în automobil împreună cu câţiva copii mici şi cu mama vârstnică a profesorului Fairmead. Wathope, un tânăr profesor de engleză, care avea o rană de glonţ urâtă la picior, conducea maşina. Restul mergeam pe jos, profesorul Fairmead mânând ponciul. Era ceea ce ar fi trebuit să fie o frumoasă zi de vară însorită, dar fumul urcând din lumea incendiată umplea cerul şi prin el soarele strălucea întunecat, o sferă mohorâtă şi lipsită de viaţă, sângerie şi rău prevestitoare. Dar noi ne obişnuiserăm cu acel soare de culoarea sângelui. Nu şi cu fumul, însă. Ne usturau nările şi ochii şi nu exista nici unul printre noi care să nu aibă ochii injectaţi. Ne-am direcţionat marşul spre sud-est, străbătând kilometri nesfârşiţi de cartiere rezidenţialc, continuându-ne călătoria prin zona unde se înălţau primele coline joase după locul şes din partea centrală a oraşului. Numai în felul acesta puteam spera să ajungem la ţară.

Înaintarea noastră era chinuitor de înceată. Femeile şi copiii nu puteau să meargă repede. Ei nici nu visau să meargă, nepoţeilor, în felul cum merge toată lumea astăzi. În realitate, nimeni dintre noi nu ştia să meargă. Numai după ciumă am învăţat eu cu adevărat să umblu. Aşa că ritmul celor mai înceţi era

ritmul tuturor, fiindcă nu îndrăzneam să ne despărţim din cauza prădătorilor. Acum nu mai erau atât de multe acele animale umane de pradă. Ciuma le diminuase deja binişor numărul, dar încă trăiau destui pentru a constitui o ameninţare constantă pentru noi. Multe dintre frumoasele reşedinţe erau neatinse de foc, deşi ruine fumegânde se vedeau la tot pasul. Prădătorii părcau şi ei să-şi fi depăşit dorinţa nebunească de a da foc şi acum vedeam mai rar case proaspăt incendiate.

Câţiva dintre noi scotoceam prin garajele private în căutare de automobile şi de benzină. Dar nu aveam succes în această privinţă. Primele mari valuri de refugiaţi din oraşe nu mai lăsase în urmă nimic din acele utilităţi. Calgan, un tânăr destoinic, a pierit într-o astfel de acţiune. A fost împuşcat de prădători în timp ce traversa o pajişte. Totuşi a fost singura noastră pierdere, deşi, o dată, o brută beată a deschis în mod intenţionat focul asupra noastră. Din fericire, a tras la întâmplare şi noi l-am împuşcat înainte ca el să facă vreo victimă.

La Fruitvale, aflaţi încă în mijlocul superbei zone rezidenţiale a oraşului, ciuma ne-a lovit din nou. Victima a fost profesorul Fairmead. Făcându-ne semne cum că mama sa nu trebuia să afle, a cotit-o intrând pe proprietatea unui conac minunat. S-a aşezat deznădăjduit pe treptele verandei din faţă, iar eu,

rămânând puțin în urmă, i-am făcut semne cu mâna în chip de ultim rămas bun. În noaptea aceea, la câțiva kilometri dincolo de Fruitvale și încă aflați în oraș, am făcut tabără. În noaptea aceea ne-am mutat tabăra de două ori ca să nu rămânem în preajma morților noștri. Dimineața mai rămăsesem treizeci la număr. N-am să-l uit niciodată pe președintele facultății. În timpul marșului din acea dimineață, soției sale, care mergea pe jos, i-au apărut pe față simptomele fatale și, când ea s-a tras deoparte pentru a ne face loc să trecem, el a insistat să coboare din automobil ca să rămână cu ea. S-a iscat chiar o discuție în legătură cu asta, dar în cele din urmă ne-am lăsat păgubași. Era totuna, fiindcă nu știam care dintre noi ar fi putut scăpa, dacă până la urmă avea să scape vreunul.

În noaptea aceea, a doua a marșului nostru, ne-am oprit pentru tabără dincolo de Haywards, când am ieșit în câmpurile deschise de la țară. Iar dimineața mai erau în viață unsprezece dintre noi. De asemenea, Wathope, profesorul cu piciorul rănit, fugise cu mașină cu tot. Le-a luat cu el pe sora și pe mama lui, precum și cea mai mare parte a proviziilor noastre de conserve. În ziua aceea, după-amiază, în timp ce mă odihneam pe marginea drumului, am văzut eu ultima navă aeriană din viața mea. Fumul era mult mai subțire aici, la țară și am zărit în primul rând nava plutind în derivă și

schimbându-şi neajutorată direcţia, la o înălţime de circa şapte sute de metri. Ce se întâmplase n-aş putea să spun. Dar chiar în timp ce ne uitam la ea, am văzut cum se înclina din ce în ce mai mult. Apoi pereţii etanşi dintre diferitele compartimente cu gaze trebuie să fi cedat, fiindcă, în poziţie aproape perpendiculară, a căzut ca un bolovan pe pământ. Şi din ziua aceea până astăzi, nu am mai văzut nici o altă navă aeriană. Din când în când, în cursul primilor ani, cercetam cerul căutându-le, cu slaba speranţă că undeva în lume civilizaţia supravieţuise. Dar nu a fost să fie. Ceea ce s-a întâmplat cu noi în California trebuie să se fi întâmplat cu toată lumea pretutindeni. A mai trecut o zi şi, la Niles, am mai rămas trei inşi. Dincolo de Niles, în mijlocul şoselei, l-am găsit pe Wathope. Automobilul se defectase şi acolo, pe pledurile pe care le întinseseră pe pământ, zăceau trupurile surorii, al mamei şi al lui însuşi.

Istovit de mersul continuu, cu care nu eram obişnuit, în noaptea aceea am dormit adânc. Dimineaţa eram singur pe lume. Canfield şi Parsons, ultimii mei companioni, muriseră de ciumă. Din cei patru sute care şi-au căutat adăpost în Pavilionul Chimiei şi din cei patruzeci şi şapte care porniseră în marş, rămăsesem eu singur – eu şi cu poneiul de Shetland. De ce a trebuit să se întâmple aşa, nu există nici o explicaţie. Nu am luat ciuma şi atâta tot. Eram imun.

Am fost pur şi simplu un om dintr-un milion care a avut noroc – aşa cum orice supravieţuitor a fost unul la un milion, sau, mai degrabă, la câteva milioane, fiindcă cel puţin asta a fost proporţia.

V

Timp de două zile m-am adăpostit într-o dumbravă încântătoare, unde nu murise nimeni. În acele două zile, deşi eram îngrozitor de deprimat şi eram convins că avea să-mi vină şi mie rândul curând, m-am odihnit şi mi-am revenit, totuşi. Ceea ce s-a întâmplat şi cu poneiul. Şi în a treia zi, încărcând în spinarea poneiului micul meu stoc de provizii sub formă de conserve pe care-l posedam, am pornit-o la drum printr-o ţară într-adevăr părăsită. Nu am întâlnit nici un bărbat, nici o femeie, nici un copil în viaţă, deşi morţii erau prezenţi pretutindeni. Hrană, totuşi, se găsea din abundenţă. Ţinutul, pe atunci, nu arăta aşa cum e astăzi. Era curăţat în întregime de copaci şi tufişuri şi era cultivat. Hrana pentru milioane de guri creştea, se pârguia şi urma să se irosească. De pe câmpuri şi de prin livezi adunam legume şi fructe de tot felul. În preajma fermelor părăsite găseam ouă şi prindeam găini. Şi deseori găseam rezerve de provizii sub formă de conserve prin cămări.

Un lucru straniu se întâmpla cu toate animalele domestice. Pretutindeni ele se sălbăticeau şi se aruncau unele asupra altora. Găinile şi raţele erau cele dintâi nimicite, în timp ce porcii erau primii care se sălbăticeau, urmaţi de pisici. Nici câinilor nu le-a trebuit mult timp pentru a se adapta la condiţiile schimbate. A fost o adevărată ciumă a câinilor. Ei devorau cadavrele, lătrau şi urlau toată noaptea, iar ziua se făceau nevăzuţi în depărtare. În decursul timpului, am observat o schimbare în comportamentul lor. La început trăiau separaţi, foarte suspicioşi şi gata mereu să se încaiere. Dar într-un răstimp nu prea lung au început să se adune şi să formeze haite. Câinele, vedeţi voi, a fost întotdeauna un animal social, iar acest lucru a fost adevărat chiar cu mult înainte ca el să fie domesticit de către om. În ultimele zile ale lumii dinainte de ciumă, existau extrem de multe rase diferite de câini – câini fără blană şi câini cu blană călduroasă, câini atât de mici încât abia dacă ar fi constituit o îmbucătură pentru alţi câini care erau de talia leilor de munte. Ei bine, toţi câinii mici, precum şi cei din categoriile slabe, au fost ucişi de semenii lor. De asemenea, cei de talie foarte mare nu erau adaptaţi pentru viaţa sălbatică şi nu s-au mai prăsit. Drept urmare, multe rase de câini au dispărut şi au rămas,

organizaţi în haite, câinii de talie mijlocie, asemănători cu lupii, pe care îi cunoaşteţi astăzi.

– Dar pisicile nu trăiesc în haite, Bunule, obiectă Hoo-Hoo.

– Pisica nu a fost niciodată un animal social. După cum spunea un scriitor din secolul al nouăsprezecelea, pisica umblă de una singură*. Ea a umblat dintotdeauna singură, încă de pe vremea când nu fusese îmblânzită de om şi apoi în decursul lungilor perioade de domesticire, până în ziua de azi, când s-a sălbăticit din nou.

Caii s-au sălbăticit şi ei, împreună cu toate rasele minunate pe care noi le aveam, au degenerat în micul cal mustang pe care îl cunoaşteţi astăzi. După cât se pare şi vacile s-au sălbăticit, ca şi porumbeii şi oile. Şi faptul că doar puţine găini au supravieţuit îl ştiţi şi singuri. Dar găina sălbatică din ziua de astăzi este ceva cu totul diferit faţă de găinile pe care le aveam în vremea aceea.

Dar trebuie să merg mai departe cu povestirea. Am călătorit printr-un ţinut pustiu. Pe măsură ce trecea timpul, am început să tânjesc tot mai mult după oameni. Dar nu am întâlnit niciodată vreunul şi am ajuns să mă simt tot mai singur şi mai singur. Am

*Rudyard Kipling – *The Cat that Walked by Himself.*

traversat Valea Livermore şi munţii dintre ea şi marea vale San Joaquin. Voi nu aţi văzut niciodată valea aceea, dar e foarte întinsă şi este patria calului sălbatic. Sunt herghelii uriaşe acolo, de mii şi zeci de mii de cai. Am fost din nou acolo după treizeci de ani, aşa că ştiu. Voi vă gândiţi că există o mulţime de cai sălbatici şi aici, în văile dinspre coastă, dar ei sunt nimic în comparaţie cu cei din San Joaquin. Fiindcă veni vorba, e ciudat că vacile, când s-au sălbăticit, s-au întors în munţii mai puţin înalţi. Evident, puteau să se protejeze mai bine acolo.

În districtele din comitat, oamenii însetaţi de sânge şi puşi pe jaf îşi făcuseră mai puţin simţită prezenţa, fiindcă am găsit multe sate şi oraşe neatinse de foc. Ele erau însă înţesate de morţi pestilenţiali şi am trecut pe alături fără să le explorez. Mă aflam lângă Lathrop atunci când, rupând-o cu singurătatea, am cules o pereche de câini collie care erau liberi de atât de puţină vreme, încât doreau cu îndărătnicie să se întoarcă la condiţia lor de supunere faţă de om. Acei collie m-au însoţit timp de mulţi ani şi însuşiri de-ale lor se văd chiar la câinii ăştia pe care-i aveţi voi astăzi, băieţi. Dar în şaizeci de ani caracteristicile rasei collie s-au eliminat. Fiarele astea par mai degrabă nişte lupi domesticiţi decât orice altceva.

Buză-de-Iepure sări în picioare, aruncă o privire către capre, ca să se asigure că totul era în ordine şi verifică poziţia soarelui pe cerul după-amiezii, trădându-şi astfel nerăbdarea faţă de prolixitatea povestirii bătrânului. Îndemnat de Edwin să se grăbească, Bunicul continuă.

– Nu mai sunt multe de povestit. Împreună cu cei doi câini şi cu poneiul, şi călare pe un cal pe care reuşisem să-l prind, am străbătut San Joaquin şi am mers mai departe spre o vale minunată din munţii Sierras numită Yosemite. În marele hotel de acolo am găsit o cantitate uimitoare de provizii de conserve. Iarbă de păscut era din belşug, la fel şi vânatul, iar râul care străbătea valea era plin de păstrăvi. Am rămas acolo timp de trei ani într-o singurătate absolută, pe care numai un om care a fost cândva extrem de civilizat o poate înţelege. Apoi n-am mai putut suporta. Simţeam că înnebunesc. Ca şi câinele, eram un animal social şi aveam nevoie de prezenţa unor semeni de-ai mei. Şi apoi, mi-am făcut socoteala că, după trei ani, germenii ciumei trebuie să fi dispărut cu totul şi că ţara se curăţise.

Cu calul, cu câinii şi cu poneiul, am pornit-o la drum. Am traversat din nou Valea San Joaquin, munţii de după ea şi am coborât în Valea Livermore. Schimbarea

din acei trei ani era uluitoare. Tot ţinutul fusese splendid lucrat mai înainte, iar acum abia de-l mai recunoşteam, atât de întinsă era marea de vegetaţie viguroasă care acoperise lucrările agricole ale omului. Vedeţi voi, grâul, legumele şi pomii din livezi fuseseră întotdeauna lucrate şi îngrijite de om, aşa încât erau delicate şi plăpânde. Buruienile şi tufele sălbatice şi alte asemenea, dimpotrivă, fuseseră întotdeauna combătute de om, aşa încât erau vânjoase şi rezistente. Prin urmare, atunci când mâna omului s-a retras, vegetaţia sălbatică a sufocat şi a nimicit practic orice vegetaţie domesticită. Coioţii se înmulţiseră peste măsură şi în perioada aceea am întâlnit eu pentru prima oară lupi, rătăcind câte doi sau câte trei şi în haite mici, departe de regiunile unde trăiseră întotdeauna.

Primele fiinţe omeneşti vii le-am întâlnit întâmplător la Lacul Temescal, nu departe de ceea ce cândva fusese oraşul Oakland. O, nepoţeilor, cum aş putea să vă descriu emoţia mea, când, călare pe cal şi coborând panta dealului spre lac, am zărit fumul unui foc de tabără înălţându-se printre copaci. Inima aproape că a încetat să-mi mai bată. Simţeam că înnebunesc. Apoi am auzit plânsul unui bebeluş, al unui pui de om. Şi au lătrat nişte câini şi ai mei au răspuns. Eu ştiam doar atât: că eram singurul om în

viaţă din întreaga lume. Nu putea fi adevărat că mai existau şi alţii – fumul, plânsul bebeluşului.

Ivit pe lac, acolo, în faţa ochilor mei, la nici o sută de metri distanţă, am văzut un bărbat, un bărbat uriaş. Stătea în picioare pe o stâncă ce ieşea în afară şi pescuia. Eram copleşit. Mi-am oprit calul. Am încercat să strig, dar n-am putut. Am făcut semne cu mâna. Mi s-a părut că omul acela mă privea, dar nu părea să răspundă la semnele mele. Atunci mi-am aşezat capul pe braţe acolo, stând în şa. Mi-era teamă să privesc din nou, fiindcă ştiam că era o halucinaţie şi ştiam că, dacă aş fi privit, bărbatul ar fi dispărut. Şi atât de preţioasă era halucinaţia, încât doream ca ea să mai dureze niţel. Şi mai ştiam că, atât timp cât nu-mi ridicam ochii să privesc, ea avea să persiste.

Am rămas aşa până când am auzit mârâitul câinilor şi un glas de bărbat. Ce credeţi că zicea glasul? Am să vă spun eu. Zicea: „De unde dracu' ai mai apărut şi tu?"

Astea au fost cuvintele, cuvintele exacte. Asta mi-a spus mie celălalt bunic al tău, Buză-de-Iepure, atunci când m-a întâmpinat acolo, pe malul Lacului Temescal, acum cincizeci şi şapte de ani. Iar acelea au fost cele mai inefabile cuvinte pe care le-am auzit vreodată. Am deschis ochii, iar el stătea în faţa mea, un bărbat uriaş, oacheş, păros, fălcos, cu fruntea teşită, cu o căutătură

fioroasă. Nici nu mai ştiu cum am descălecat. Dar următorul lucru de care-mi amintesc este că îi strângeam mâna cu amândouă mâinile şi că plângeam. Aş fi vrut să-l îmbrăţişez, dar el a fost întotdeauna un om bănuitor şi cu mintea îngustă şi m-a ţinut la distanţă. Totuşi mă agăţam de mâna lui şi plângeam.

Glasul Bunicului tremură şi se frânse la amintirea acelui moment şi lacrimi de slăbiciune îi şiroiră pe obraji în timp ce băieţii priveau la el şi se hlizeau.

– Totuşi plângeam, continuă el şi doream să-l îmbrăţişez, deşi şoferul era o brută, o brută desăvârşită – omul cel mai respingător pe care l-am cunoscut vreodată. Îl chema... ciudat, cum de i-am uitat numele. Toţi îi ziceau şoferul – era numele ocupaţiei lui şi a prins. Iată de ce, până în ziua de azi, tribul pe care l-a întemeiat el se numeşte Tribul Şoferului.

Era un bărbat violent şi nedrept. De ce germenii ciumei l-au cruţat nu pot înţelege în ruptul capului. Se părea, în ciuda vechilor noastre noţiuni metafizice despre justiţia absolută, că nu există justiţie în univers. De ce a trăit? – un monstru infam, imoral, un stigmat pe faţa naturii, dar şi o înşelătorie nemiloasă, necurmată, bestială. Nu ştia să poarte discuţii decât despre automobile, mecanisme, benzină şi garaje – şi cu deosebire şi cu mare încântare, despre măruntele lui furtişaguri şi despre găinăriile lui sordide pe seama

persoanelor care îl angajaseră în vremea dinainte de ciumă. Şi totuşi el fusese cruţat, în timp ce sute de milioane, ba chiar miliarde, de oameni mai buni au fost nimiciţi.

L-am însoţit până la tabăra sa şi acolo am văzut-o pe ea, pe Vesta, întruchiparea femeii. Era ceva superb şi... jalnic. Era ea, Vesta Van Warden, tânăra soţie a lui John Van Warden, îmbrăcată în zdrenţe, cu mâinile deformate, pline de cicatrice şi aspritc de truda zilnică, aplecată peste focul de tabără şi făcând munci dc servitoare – ea, Vesta, născută să ducă o viaţă princiară în cel mai restrâns cerc al bogăţiei pe care l-a cunoscut lumea vreodată. John Van Warden, soţul ei, cu o avere estimată la un miliard şi opt sute de mii şi Preşedinte al Colegiului Magnaţilor din Industrie, fusese conducătorul Americii. De asemenea, prezidând Comisia Internaţională de Control, el fusese unul din cei şapte bărbaţi care conduceau lumea. Ea însăşi provenea dintr-o familie la fel de nobilă. Tatăl ei, Philip Saxon, fusese Preşedinte al Colegiului Magnaţilor din Industrie până în ceasul morţii. Această demnitate era pe cale de a deveni ereditară şi dacă Philip Saxon ar fi avut un fiu, acest fiu i-ar fi succedat în funcţie. Unicul său copil, însă, a fost Vesta, floarea desăvârşită a generaţiilor celei mai înalte culturi pe care a produs-o vreodată această planetă. Numai după ce a avut loc

logodna dintre Vesta şi Van Warden, Saxon l-a desemnat pe acesta din urmă drept succesor al său. A fost, sunt sigur, o căsătorie politică. Am motive să cred că Vesta nu şi-a iubit niciodată cu adevărat soţul, în felul nebunesc şi plin de pasiune pe care îl cântau poeţii. Aducea mai mult cu căsătoriile contractate între capetele încoronate din vremurile când acestea încă nu fuseseră înlocuite de Magnaţi.

Şi acum iat-o acolo, fierbând o budincă de peşte într-o oală plină de funingine, cu superbii ei ochi înroşiţi de fumul înţepător al focului. Povestea ei era tristă. Era singura supravieţuitoare dintr-un milion, aşa cum fusesem şi eu şi cum fusese şi şoferul. Pe un promontoriu impunător din Alamcda Hills, care dădea spre Golful San Francisco, Van Warden construise un vast palat de vară. Era înconjurat de un parc de mii de acri. Când a izbucnit ciuma, Van Warden a trimis-o acolo. Paznici înarmaţi patrulau pe graniţa parcului şi nimic nu intra acolo, fie că era vorba de aprovizionare sau chiar de poştă, fără să fie supus unui tratament de dezinfectare. Şi totuşi ciuma a intrat, ucigând paznicii la posturile lor, pe servitori la treburile lor, nimicind întreaga armată de slujitori – sau, cel puţin, pe toţi cei care nu fugiseră ca să moară în altă parte. Şi aşa se face că Vesta s-a trezit că era singura persoană în viaţă în palatul care devenise o casă a morţii.

Or, şoferul fusese unul dintre slujitorii care fugiseră. Întorcându-se, două luni mai târziu, el a descoperit-o pe Vesta într-un mic pavilion de vară, unde nu murise nimeni şi unde ea se stabilise. El era o brută. Ei i-a fost frică şi a fugit ascunzându-se printre copaci. În noaptea aceea, pe jos, a fugit în munţi – ea, cu picioarele ei gingaşe şi cu trupul ei delicat, ce nu cunoscuseră rănile provocate de pietre, nici zgârieturile făcute de mărăcini. El i-a luat urma şi în noaptea aceea a prins-o. A lovit-o peste faţă. Înţelegeţi? A bătut-o cu pumnii aceia teribili ai lui şi a făcut-o sclava sa. Ea trebuia să adune lemnele pentru foc, să aprindă focul, să gătească şi să facă toate muncile degradante dintr-o tabără – ea, care nu se ocupase în viaţa ei cu vreo activitate înjositoare. Lucruri din acestea o silea el să facă, în timp ce el, un adevărat sălbatic, prefera să trândăvească prin tabără şi să privească. El nu făcea nimic, absolut nimic, doar din când în când mergea să vâneze sau să prindă peşte.

– Bravo şoferului, comentă Buză-de-Iepure cu voce joasă pentru ceilalţi băieţi. Eu mi-l amintesc înainte să moară. Era un tip ocnă. Dar făcea treabă şi făcea să meargă treaba. Ştiţi, Taica s-a însurat cu fata lui şi să-l fi văzut cum scotea untul din Taica. Nu era de glumit cu şoferul. Ne făcea pe noi, copiii, să stăm smirnă. Chiar şi când zăcea în pat înainte să crape, s-a

întins odată după mine şi mi-a spart capul cu ciomagul acela lung pe care-l ţinea mereu la îndemână.

Buză-de-Iepure îşi frecă ţeasta rotundă pierdut în amintiri şi băieţii se întoarseră către bătrân, care trăncănea în extaz ceva în legătură cu Vesta, indianca întemeietorului Tribului Şoferului.

– Aşadar, vă spun vouă, care nu puteţi înţelege grozăvia acelei situaţii. Şoferul era un servitor, înţelegeţi, un servitor. Şi făcea sluj, cu capul plecat, în faţa celor de seama ei. Ea făcea parte dintre stăpânii vieţii, atât prin naştere cât şi prin căsătorie. Destinele a milioane de oameni, de soiul lui, ea le purta în căuşul palmei ei albe precum un trandafir. În vremea dinainte de ciumă, cel mai neînsemnat contact cu unul de teapa lui ar fi însemnat o pângărire. O, eu am văzut asta. Odată, îmi amintesc, am asistat la o scenă cu doamna Goldwin, soţia unuia dintre marii Magnaţi. Era pe un teren de aterizare şi, tocmai când se pregătea să se îmbarce în dirijabilul ei particular, i-a scăpat pe jos umbreluţa de soare. Un servitor a ridicat-o şi a făcut greşeala de a i-o întinde ei – ei, una dintre cele mai mari doamne regale din ţară! Ea s-a dat înapoi, de parcă acela ar fi fost un lepros, şi a făcut semn secretarului ei s-o preia. Totodată, a poruncit secretarului să afle numele creaturii şi să aibă grijă ca aceasta să fie imediat dată afară din serviciu. O astfel

de femeie era şi Vesta Van Warden. Şi când te gândeşti că pe ea a putut s-o bată şoferul şi s-o facă sclava lui.

... Bill... asta era; Bill, şoferul. Aşa se numea. Era un mizerabil, un primitiv, lipsit cu desăvârşire de însuşirile alese şi de imboldurile cavalereşti ale unui suflet cultivat. Nu, nu există justiţie absolută, fiindcă lui a fost să-i pice acea minune de feminitate, Vesta Van Warden. Grozăvia acestui lucru nu o veţi putea înţelege niciodată, nepoţilor, fiindcă voi înşivă sunteţi nişte mici sălbatici primitivi, care nu aţi apucat altceva decât sălbăticie. De ce Vesta nu a fost a mea? Eu eram un om cult şi rafinat, profesor la o mare universitate. Chiar şi aşa, înainte de ciumă, poziţia ei era atât de înaltă, că nici n-ar fi catadixit să afle că existam. Remarcaţi, prin urmare, degradarea abisală în care a căzut odată ajunsă în mâinile şoferului. Numai distrugerea întregii omeniri a făcut posibil ca eu s-o cunosc, să privesc în ochii ei, să conversez cu ea, să-i ating mâna – da şi s-o iubesc şi să aflu că sentimentele ei faţă de mine erau foarte binevoitoare. Am motive să cred că ea, chiar ea, m-ar fi iubit, dacă n-ar fi existat nici un alt bărbat pe lume în afară de şofer. Şi atunci, când a distrus opt miliarde de suflete, de ce ciuma nu a distrus un singur om în plus şi acel om să fi fost şoferul?

Odată, când şoferul era plecat la pescuit, ea m-a implorat să-l ucid. Cu lacrimi în ochi, m-a implorat să-l ucid. Dar el era un bărbat puternic şi violent şi mi-a fost frică. Mai târziu, am stat de vorbă cu el. I-am oferit calul meu, poneiul, câinii, tot ce posedam, dacă mi-ar fi dat-o pe Vesta mie. Iar el mi-a rânjit în faţă şi a scuturat din cap că nu. A fost foarte insultător. A spus că pe timpuri fusese un servitor, fusese un gunoi sub tălpile unor bărbaţi ca mine şi ale unor femei ca Vesta şi că acum o avea pe cea mai mare doamnă din ţară, care îl slujea şi-i gătea mâncarea şi-i îngrijea odraslele. „Ai avut şi tu vremea ta înainte de ciumă", mi-a spus; „dar acum a venit şi vremea mea şi e o vreme a naibii de bună. Nu m-aş întoarce la vremurile vechi pentru nimic în lume." Astfel de vorbe mi-a spus, dar nu astea sunt cuvintele lui. Era un om vulgar, cu gânduri murdare şi nu avea pe buze decât vorbe urâte, de ocară.

Mi-a mai spus că dacă mă prindea că-i fac ochi dulci nevesti-sii, avea să-mi sucească gâtul iar pe ea avea s-o snopească din bătaie. Ce era să fac? Mi-era frică. Era o brută. În acea primă noapte, când am descoperit tabăra, Vesta şi cu mine am avut o discuţie minunată despre lucrurile din lumea noastră dispărută. Am vorbit despre artă, despre cărţi şi despre poezie; iar şoferul asculta, rânjea şi râdea batjocoritor. Era

plictisit şi înfuriat de modul nostru de a vorbi, pe care nu-l înţelegea, şi în cele din urmă ne-a întrerupt şi a spus: "Şi asta e Vesta Van Warden, cândva nevasta lui Van Warden Magnatul – o frumuseţe din lumea bună şi cu nasul pe sus, care acum e indianca mea. Ehei, Profesore Smith, vremurile s-au schimbat, s-au schimbat vremurile. Ia ascultă, femeie, scoate-mi mocasinii şi mai repejor. Vreau ca profesorul Smith să vadă ce bine te-am dresat."

Am văzut-o cum a strâns din dinţi şi cum flacăra revoltei i s-a aprins pe faţă. El şi-a ridicat pumnul noduros gata s-o lovească, iar eu m-am speriat, mi s-a făcut rău de la inimă. Nu puteam face nimic ca să-l opresc. Aşadar, m-am ridicat să plec, pentru a nu fi martor la o asemenea mârşăvie. Dar şoferul a râs şi m-a ameninţat că mă bate dacă nu rămâneam să privesc. Aşa că am rămas acolo, împotriva voinţei mele, lângă focul de tabără de pe malul Lacului Temescal şi am văzut-o pe Vesta, pe Vesta Van Warden, îngenunchind şi scoţându-i mocasinii acelei brute omeneşti păroase ce rânjea cu înfăţişarea ei de maimuţă.

O, voi nu puteţi înţelege, nepoţii mei. Voi nu aţi cunoscut niciodată nimic altceva şi nu puteţi înţelege.

„Învăţată cu căpăstrul şi ascultând de frâu," se desfăta şoferul în timp ce ea îndeplinea această sarcină îngrozitoare, umilitoare. „Niţel nărăvaşă uneori,

Profesore, nițel nărăvașă; dar de-i tragi o scatoalcă devinc blândă și blajină ca un miel."

Iar altădată spunea: „Trebuie să începem pretutindeni să umplem din nou pământul și să ne înmulțim. Tu ai un handicap, Profesore. Nu ai nevastă și contravenim planului comun al Grădinii Edenului. Dar eu nu sunt trufaș. Îți spun eu cum facem, Profesore." A arătat către micul lor copilaș, care abia dacă împlinise un an. „Asta e nevasta ta, deși va trebui să aștepți până va crește. E bogată, nu-i așa? Aici suntem cu toții egali, iar eu sunt cel mai mare broscoi din baltă. Dar eu nu umblu cu nasul pe sus, eu nu. Îți fac cinstea, Profesore Smith, foarte marea cinste de a te logodi cu fiica mea și a Vestei Van Warden. Nu-i așa că-i al naibii de păcat că Van Warden nu e și el de față să vadă?"

VI

Am trăit trei săptămâni de chinuri nesfârșite în tabăra șoferului. Și apoi, într-o bună zi, săturându-se de mine, sau de ceea ce în mintea lui era influența mea negativă asupra Vestei, mi-a spus că, înainte cu un an, hoinărind printre Colinele Contra Costa către Strâmtoarea Carquinez, de partea cealaltă a Strâmtorii văzuse un foc. Asta însemna că mai trăiau și acolo

nişte fiinţe omeneşti şi că timp de trei săptămâni el numi adusese la cunoştinţă această inestimabilă informaţie. Am pornit imediat la drum, cu câinii şi caii mei şi am călătorit printre Colinele Contra Costa până la Strâmtoare. Nu am văzut nici un fum pe partea cealaltă, dar la Port Costa am descoperit o mică barjă din oţel pe care am putut să-mi îmbarc animalele. Nişte pânze vechi, pe care le-am găsit, mi-au servit la improvizarea unei vele, iar o briză dinspre sud m-a împins peste Strâmtoare şi apoi în sus până la ruinele oraşului Vallejo. Aici, la marginea oraşului, am găsit dovezile unei tabere părăsite recent. Mulţimea de cochilii de scoici de râu mi-au arătat motivul pentru care acei oameni veniseră până la ţărmul Golfului. Era vorba de Tribul Santa Rosa, iar eu i-am luat urma de-a lungul vechii căi ferate tocmai unde aceasta străbate mlaştinile sărate înspre Valea Sonoma. Aici, la vechea cărămidărie de la Glen Ellen, am dat de tabără. Erau optsprezece suflete cu totul. Doi erau bărbaţi bătrâni, dintre care unul era Jones, un bancher. Celălalt era Harrison, un proprietar de casă de amanet pensionar, care o luase de soţie pe infirmiera şefă a Spitalului de Stat pentru Alienaţi din Napa. Dintre toţi locuitorii din oraşul Napa şi din toate celelalte orăşele şi sate din această vale bogată şi dens populată, ea fusese unica supravieţuitoare. Apoi erau cei trei bărbaţi tineri –

Cardiff şi Hale, care fuseseră fermieri, şi Wainwright, un simplu zilier. Toţi trei îşi găsiseră soţii. Lui Hale, un fermier analfabet şi necioplit, îi picase Isadore, cel mai mare premiu, după Vesta, dintre femeile care supravieţuiseră ciumei. Ea era una dintre cele mai celebre cântăreţe din lume, iar ciuma o prinsese la San Francisco. A discutat cu mine timp de patru ore, vorbindu-mi despre peripeţiile prin care trecuse, până când, în cele din urmă, fiind salvată de Hale în Rezervaţia Naturală Mendocino Forest, nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să-i devină soţie. Dar Hale era un tip de treabă, deşi era analfabet. El avea un simţ înnăscut al dreptăţii şi al raporturilor cinstite, iar ea era cu mult mai fericită cu el decât era Vesta cu şoferul.

Soţia lui Cardiff şi cea a lui Wainwright erau femei de rând, obişnuite să trudească din greu, cu o constituţie solidă – exact tipul potrivit pentru noua viaţa sălbatică pe care erau silite s-o ducă. Pe lângă aceştia mai erau doi idioţi adulţi de la căminul pentru debili mintali de la Eldredge şi cinci sau şase copii mici şi bebeluşi născuţi după formarea Tribului Santa Rosa. Şi mai era Berta. Era o femeie de treabă, Buză-de-Iepure, în ciuda vorbelor zeflemitoare ale tatălui tău. Pe ea am luat-o eu de soţie. Ea a fost mama tatălui tău, Edwin şi a tatălui tău, Hoo-Hoo. Iar fiica noastră, Vera, a fost cea care s-a măritat cu

tatăl tău, Buză-de-Iepure – tatăl tău, Sandow, care era fiul cel mare al Vestei Van Warden şi al şoferului.

Şi aşa s-a făcut că am devenit al nouăsprezecelea membru al tribului Santa Rosa. Au mai fost doar doi veniţi din afară după mine. Unul a fost Mungerson, descinzând din Magnaţi, care de opt ani de zile rătăcea singur prin pustietăţile din California de Nord, înainte de a se îndrepta spre sud şi a ni se alătura. El a fost cel care a aşteptat doisprezece ani până s-o ia de nevastă pe fiica mea, Mary. Celălalt a fost Johnson, bărbatul care a întemeiat Tribul Utah. De acolo venea el, din Utah, un ţinut aflat foarte departe de aici, dincolo de marile deşerturi, către est. Abia după douăzeci şi şapte de ani de la ciumă a ajuns Johnson în California. În toată acea regiune Utah, el a raportat doar trei supravieţuitori, cu el cu tot, şi toţi bărbaţi. Timp de mulţi ani, acei trei bărbaţi au trăit şi au vânat împreună, până când, în cele din urmă, disperaţi, temându-se că odată cu ei neamul omenesc avea să se stingă cu totul pe planetă, s-au îndreptat spre vest, în nădejdea de a găsi femei supravieţuitoare în California. Johnson singur a reuşit să străbată marele deşert, unde cei doi însoţitori ai săi au murit. Avea vârsta de patruzeci şi şase de ani atunci când ni s-a alăturat şi a luat-o de nevastă pe a patra fiică a Isadorei şi a lui Hale, iar fiul său mai

mare a luat-o de nevastă pe mătuşa ta, Buză-de-Iepure, care era a treia fiică a Vestei şi a şoferului. Johnson era un bărbat puternic, care făcea numai ce vroia el. Acesta e motivul pentru care s-a şi despărţit de Santa-Rosani şi a format Tribul Utah la San José. E un trib mic – sunt doar nouă oameni în el, dar, cu toate că Johnson a murit, influenţa lui şi vigoarea neamului său au fost atât de mari, încât acela va deveni un trib puternic şi va juca un rol conducător în recivilizarea planetei.

Mai sunt doar alte două triburi despre care avem cunoştinţă – Los Angelitos şi Carmelitos. Acesta din urmă a pornit de la un bărbat şi o femeie. El se numea Lopez, descindea din vechii mexicani şi era foarte negru. Fusese crescător de vite în lanţul muntos de dincolo de Carmel, iar soţia lui fusese cameristă în marele Hotel Del Monte. Asta se întâmpla cu şapte ani înainte ca noi să intrăm în contact cu Los Angelitos. Aveau un ţinut frumos acolo, dar era prea cald. Eu estimez în prezent populaţia lumii între trei sute cincizeci şi patru sute de oameni – desigur, dacă nu cumva mai există şi alte mici triburi, răspândite prin alte părţi ale lumii. Lumea măreaţă pe care o ştiam în copilărie şi în primii ani ca bărbat adult s-a dus. A încetat să mai existe. Eu sunt ultimul om care a trăit în zilele ciumei şi care cunoaşte minunile din vremurile

demult dispărute. Noi, care stăpâneam planeta – pământul, marea şi cerul ei – şi care eram asemenea zeilor, trăim acum într-o sălbăticie primitivă de-a lungul cursurilor de apă din acest ţinut al Californiei.

Dar noi ne înmulţim rapid – sora ta, Buză-de-lepure, are deja patru copii. Ne înmulţim rapid şi ne pregătim să urcăm din nou spre civilizaţie. Cu timpul, presiunea populaţiei ne va sili să ne răspândim şi, peste o sută de generaţii de acum înainte, putem spera ca descendenţii noştri să treacă munţii Sierras, scurgându-se încet, generaţie cu generaţie, peste marele continent pentru a coloniza Estul – o nouă deplasare ariană în lume.

Ea va fi însă înceată, foarte înceată, avem de urcat atât de mult. Ne-am prăbuşit deznădăjduitor de jos. Să fi supravieţuit măcar vreun fizician ori vreun chimist! Dar nu a fost să fie, iar noi am uitat totul. Şoferul a început să prelucreze fierul. El a construit forja de care ne folosim până în ziua de azi. Dar era un om leneş şi când a murit a luat cu sine tot ce ştia despre metale şi despre mecanisme. Ce să ştiu eu despre astfel de lucruri? Eu eram un cărturar cufundat în studii clasice, nu un chimist. Ceilalţi bărbaţi care au supravieţuit erau lipsiţi de carte. Doar două lucruri a realizat şoferul – fabricarea băuturilor tari şi cultivarea tutunului. Chiar în timpul unei beţii, a ucis-o într-o bună zi pe Vesta. Cred cu tărie că a ucis-o pe Vesta într-un acces de

cruzime la beţie, deşi el a susţinut mereu că ea a căzut în lac şi s-a înecat.

Şi, daţi-mi voie, nepoţii mei, să vă avertizez în legătură cu vracii. Ei îşi spun doctori, imitând jalnic ceea ce cândva era o profesie nobilă, dar în realitate sunt nişte vraci, oameni care ne sperie cu lucruri diavoleşti şi ne cufundă în superstiţie şi întuneric. Ei umblă cu înşelătorii şi minciuni. Dar atât de alteraţi şi degradaţi suntem, încât le luăm de bune minciunile. Vor spori şi ei ca număr, pe măsură ce ne înmulţim şi vor năzui să ne conducă. Totuşi sunt nişte mincinoşi şi nişte şarlatani. Uitaţi-vă la tânărul Ochi-Crucişi, care pozează în doctor, vânzând farmece împotriva bolilor, împărţind noroc la vânătoare, făcând schimb de promisiuni de vreme prielnică pe carne bună şi pe blănuri, trimiţând ramura morţii, făcând o mie de grozăvii. Cu toate astea, vă spun că minte atunci când afirmă că poate să facă aceste lucruri. Eu, profesorul Smith, profesorul James Howard Smith, spun că el minte. I-am spus asta în faţă. De ce nu-mi trimite şi mie ramura morţii? Pentru că el ştie că profesorul James Howard Smith odinioară a trăit şi a adunat pentru ei cunoaşterea celor vechi.

Mai există ceva ce oamenii vor redescoperi în mod inevitabil. Se numeşte praf de puşcă. Este ceea ce ne-a permis să ucidem în mod sigur şi de la mare

distanţă. Anumite lucruri care se găsesc în pământ, dacă sunt combinate în proporţiile potrivite, vor da acest praf de puşcă. Care sunt acele lucruri, am uitat sau poate că nu le-am ştiut niciodată. Dar aş dori să le fi ştiut. Atunci aş fi făcut praf de puşcă şi cu siguranţă l-aş fi ucis pe Ochi-Crucişi şi aş fi scăpat ţara de superstiţii...

– Când am să fiu bărbat în toată firea, am să-i dau lui Ochi-Crucişi toate caprele, toată carnea şi toate pieile pe care le voi avea, ca să mă înveţe şi pe mine să fiu doctor, declară Hoo-Hoo. Şi când am să ştiu, am să-i fac pe toţi să asculte şi să ia aminte. Vor sta cu toţii cu fruntea în ţărână în faţa mea, fiţi siguri.

Bătrânul dădu din cap solemn şi murmură:

– Ce straniu să auzi vestigii şi urme din complicatul discurs arian ieşind de pe buzele unui mic sălbatic murdar şi acoperit cu o piele de animal. Lumea întreagă e întoarsă cu fundul în sus. Şi a fost cu fundul în sus încă de la ciumă.

– N-ai să mă faci tu pe mine să-ţi dau ascultare, se îmbăţoşă Buză-de-Icpure în faţa vraciului închipuit. Dacă ţi-am plătit ca să trimiţi cuiva ramura de moarte şi nu a avut efect, îţi fac zob capul cu ciomagul, înţelegi tu, Hoo-Hoo?

– Eu am să-l fac pe Bunul să-şi amintească pe loc din ce e făcut praful ăla de puşcă, zise calm Edwin şi veţi

fi cu toţii la cheremul meu. Tu, Buză-de-Iepure, ai să lupţi pentru mine şi ai să-mi procuri carnea, iar tu, Hoo-Hoo, ai să trimiţi din partea mea ramura morţii şi vei băga spaima în toţi. Iar dacă-l prind pe Buză-de-Iepure că încearcă să-ţi spargă capul, Hoo-Hoo, îl aranjez eu cu acel praf de puşcă. Bunul nu e atât de nebun pe cât credeţi voi şi am să-l ascult şi într-o bună zi am să fiu şef peste toată şleahta voastră.

Bătrânul clătină din cap cu tristeţe şi zise:

– Praful de puşcă va apărea. Nimic nu-l poate opri – acecaşi veche poveste iarăşi şi iarăşi. Neamul omenesc se va înmulţi şi oamenii se vor lupta între ei. Praful dc puşcă îi va da omului posibilitatea să ucidă milioanc de semeni şi numai în felul acesta, prin foc şi sânge, cândva, într-o zi îndepărtată, se va dezvolta o nouă civilizaţie. Şi la ce va folosi asta? Exact aşa cum a dispărut vechea civilizaţie, va dispărea şi cea nouă. Va fi poate nevoie de patruzeci de mii de ani ca să fie clădită, dar va trece şi ea. Toatc lucrurile trec. Rămân doar forţa şi materia cosmice, veşnic în flux, veşnic acţionând şi reacţionând şi realizând tipurile eterne – preotul, soldatul şi regele. Din gurile copilaşilor iese înţelepciunea tuturor veacurilor. Unii se vor lupta, unii vor conduce, unii se vor ruga, iar toţi ceilalţi vor trudi din greu şi se vor chinui, în timp ce pe cadavrele lor însângerate se va înălţa iar şi iarăşi, la nesfârşit,

uimi-toarea frumuseţe şi minunea fără pereche a stării de civilizaţie. Ar fi totuna dacă aş distruge acelc cărţi pusc la păstrare în peşteră – fie că ele rămân sau pier, toate vechile lor adevăruri vor fi descoperite, vechile lor minciuni vor trăi şi vor fi transmise mai departe. Care e folosul...

Buză-de-Iepure sări în picioare, aruncând o privire rapidă la caprele ce păşteau şi la soarele ce stătea să apună.

– Ei drăcie! şopti el către Edwin. Bătrânelul se întinde şi o ia tot mai mult razna pe zi ce trece. Hai să ne retragem spre tabără.

Pe când ceilalţi doi, ajutaţi de câini, adunau caprele şi le mânau spre poteca din pădure, Edwin rămase lângă bătrân şi-l conduse în aceeaşi direcţie. Când ajunseră la vechea cale, Edwin se opri brusc şi privi înapoi. Buză-de-Iepure şi Hoo-Hoo, împreună cu câinii şi caprele, trecură mai departe. Edwin privea la o mică herghelie de cai sălbatici, care coborâse pe nisipul întărit. Erau cel puţin douăzeci, mânji tineri, noateni şi iepe, conduşi de un armăsar mândru, care stătea înspumat la marginea apei ce se spărgea în valuri, cu grumazul arcuit şi cu ochii strălucind aprigi, adulmecând aerul sărat venit dinspre mare.

– Ce-i asta? întrebă Bunicul.

– Cai, veni răspunsul. E prima oară că-i văd pe

plajă. Fiindcă pumele s-au înmulţit tot mai mult şi îi alungă încoace.

Soarele apunând arunca dâre roşietice de lumină, în evantai, dinspre orizontul peste care pluteau câţiva norişori. Şi în apropiere, la o aruncătură de băţ, în pustietatea albă a valurilor izbindu-se de ţărm, leii de mare, mugindu-şi vechea lor cântare primitivă, se săltau din apă pe stâncile negre şi se încăierau şi se jucau.

– Vino, Bunule, îl îndemnă Edwin.

Iar bătrânul şi băiatul, îmbrăcaţi în piei de animale şi cu înfăţişare barbară, se întoarseră şi o luară pe taluz intrând în pădure în urma caprelor.

CEL ROŞU

Asta era! Brusca eliberare a sunetului, în timp ce o cronometra după ceas, Basset o asemui cu trâmbița unui arhanghel. Zidurile cetăților, medită el, s-ar putea foarte bine nărui în fața unui ultimatum atât de colosal și irezistibil. Pentru a mia oară, el încercă zadarnic să analizeze calitatea sunetului acelui impresionant acord care domina ținutul până departe în bastioanele triburilor din jur. Trecătoarea din munți, de unde izvora el, vui într-un crescendo asemenea unui talaz care se umflă pentru a se revărsa apoi inundând pământul și cerul și văzduhul. Cu lipsa de măsură a închipuirii unui om bolnav, îl asemui cu urletul vreunui titan pradă nefericirii sau mâniei. Se înălță tot mai mult și mai mult, cerând socoteală și pretinzând să fie ascultat, până atinse un volum cu asemenea profunzimi încât părea destinat unor urechi aflate dincolo de limitele înguste ale sistemului solar. În el exista de asemenea strigătul de nemulțumire pentru faptul că nu existau urechi care să-i audă și să-i înțeleagă mesajul.

– Ce închipuire bolnavă. Tot se mai străduia să analizeze sunetul. Bubuitor ca tunetul era, molatec

precum un clopot de aur, subțire și dulce ca o strună de argint – nu, nu era nimic din toate astea și nici o combinație între ele. Nu existau cuvinte și nici analogii în vocabularul și în experiența lui, cu ajutorul cărora să descrie totalitatea acelui sunet.

Timpul trecea. Minutele deveneau sferturi de oră și sferturile de oră deveneau jumătăți de oră, și sunetul încă persista, mereu în schimbare față de impulsul lui vocal inițial, totuși fără a primi vreodată un nou impuls – estompându-se, micșorându-se, murind la o scară la fel de enormă ca și atunci când luase ființă. El devenea un talmeș-balmeș de murmure și bolboroseli confuze și de șoapte colosale. Se retrăgea încet, suspin cu suspin, în marele piept nevăzut care-i dăduse naștere, până ce ajunse să scoată abia auzit șoapte pline de o mânie ucigătoare, precum și seducătoare șoapte de voluptate, străduindu-se totuși să se facă auzit, spre a transmite mai departe vreo mare taină cosmică, vreun înțeles de o incomensurabilă însemnătate și valoare. Se stinse ajungând doar fantoma unui sunet care și-a pierdut puterea de a amenința și de a făgădui, și deveni ceva pulsând în conștiința unui om bolnav minute în șir după ce pierise. Când nu-l mai auzi deloc, Basset se uită la ceas. Trecuse o oră înainte ca trâmbița arhanghelului să se piardă în acea neființă sonoră.

Așadar, acesta era oare turnul *său* întunecat? –

medită Basset, amintindu-şi de browning-ul său şi privindu-şi fix mâinile scheletice şi ofilite de febră. Şi închipuirea îl făcu să zâmbească – scena cu Childe Roland ducând la buze un păhărel de alcool cu o mână la fel de slabă ca a lui. Trecuseră cumva luni sau ani de zile, se întrebă el, de când auzise pentru prima oară misterioasa chemare pe plaja de la Ringmanu? Nu putea să-şi amintească în ruptul capului. Boala îndelungată fusese extrem de îndelungată. Într-un calcul conştient al timpului, avea în minte unele luni, multe dintre ele; dar nu putea nicidecum să estimeze lungile intervaluri de delir şi stupoare. Şi cum o mai fi ducând-o căpitanul Bateman de pe vasul *Nari*, care transporta sclavi? se întrebă el. Şi oare secundul beţiv al căpitanului Bateman o fi murit deja de delirium tremens?

De la aceste speculaţii vane, Basset se întoarse fără grabă în urmă spre a revedea tot ce se întâmplase din ziua aceea de pe plaja de la Ringmanu, când auzise pentru prima oară sunetul şi se afundase după aceea în junglă. Sagawa se împotrivise. Parcă-l avea încă în faţa ochilor, cu feţişoara lui ciudată, ca de maimuţă, exprimând spaimă, cu spinarea împovărată de cutii cu specimene, având în mâini plasa de prins fluturi a lui Basset şi puşca de vânătoare a naturalistului, în timp ce spunea cu glasul tremurând în engleza lui stâlcită:

„Ins la mine prea mult spaimă în lung la tufiş. Rău ins băiat prea mult oprit în lung la tufiş."

Basset zâmbi cu tristeţe la această aducere-aminte. Micul newhanovrez fusese înspăimântat, dar se dovedise a fi loial, urmându-l fără şovăială prin tufişuri în căutarea sursei minunatului sunet. Nici urmă de trunchiuri de copaci scobite cu ajutorul focului, care, prin bătăi puternice, ar fi anunţat războiul prin adâncurile junglei, fusese concluzia lui Basset. Cât de cronată fusese următoarea concluzie a lui, şi anume că sursa ori cauza nu putea să se afle la o distanţă mai mare decât o oră de mers cu piciorul şi că el s-ar fi putut întoarce cu uşurinţă pe la jumătatea după-amiezii pentru a fi luat de baleniera de pe *Nari*.

„Ins acela mare zgomot nu deloc bun, tot aia duhuri", opinase Sagawa. Şi Sagawa avusese dreptate. Poate că nu ar mai fi fost decapitat înainte de sfârşitul aceleiaşi zile? Basset se înfioră. Fără îndoială Sagawa fusese mâncat tot de inşii băieţi răi prea mult care oprit în lung la tufiş. Parcă-l vedea în faţa ochilor, aşa cum îl văzuse ultima oară, despovărat de puşca de vânătoare şi de toate ustensilele de naturalist ale stăpânului său, zăcând pe cărarea îngustă unde fusese decapitat chiar cu o clipă înainte. Da, faptul se petrecuse în răstimp de un minut. Cu mai puţin de un minut înainte, privind înapoi, Basset îl văzuse înaintând cu trudă sub povara

lui. Apoi nenorocirea îl lovise pe Basset însuşi. Privi la cioturile grosolan cicatrizate ale degetului mare şi arătătorului de la mâna lui stângă, apoi şi le frecă uşor în scobitura din spatele craniului. Oricât de fulgerătoare a fost mişcarea tomahawk-ului cu coadă lungă, el fusese destul de rapid pentru a-şi feri lateral capul şi a devia întrucâtva lovitura ridicându-şi mâna în sus. Două degete şi o rană păcătoasă a scalpului fuseseră preţul pe care-l plătise pentru viaţa sa. Cu o ţeavă a puştii sale cu încărcătură de zece îl culcase pe boşimanul care fusese cât pe ce să-i facă de petrecanie; cu cealaltă ţeavă îl ciuruise pe boşimanii aplecaţi peste trupul lui Sagawa, şi avu plăcerea să observe că încărcătura mai mare intrase în cel care o zbughise luând capul lui Sagawa. Totul se petrecuse într-o clipită. Doar el şi boşimanul ciuruit şi ceea ce mai rămăsese din Sagawa se aflau pe poteca îngustă folosită de porcii sălbatici. Din jungla întunecată, din ambele părţi, nu se auzea nici un freamăt de mişcare, nici un sunet de viaţă. Iar el suferise neîndoielnic un şoc cumplit. Pentru prima oară în viaţă, ucisese o fiinţă omenească şi i se făcu greaţă în timp ce contempla nenorocirea pe care-o făcuse cu mâna lui.

Apoi începuse vânătoarea. El se retrăgea, pe poteca folosită de porcii sălbatici, din faţa celor ce-l vânau, care se aflau între el şi plajă. Câţi anume erau,

habar nu avea. Putea fi unul singur sau puteau fi o sută, după câţi vedea el. Era sigur că unii dintre ei o luaseră prin copaci şi se deplasau prin acoperişul junglei, dar nu a zărit niciodată decât cel mult mişcarea vreunei umbre din când în când. Nu auzea zbârnâitul nici unei corzi de arc, dar foarte des, lansate de undeva, nu ştia de unde, mici săgeţi şuierau pe lângă el ori loveau tulpinile copacilor şi cădeau alături de el pe pământ. Aveau vârful din os şi coada înzestrată cu o pană, iar penele, jumulite de pe pieptul unor păsări colibri, se irizau ca nişte nestemate.

Odată – iar acum, după lungul răstimp ce trecuse, râse pe înfundate înveselit de acea amintire – detectase deasupra lui o umbră care încremenise pe loc atunci când el îşi ridicase privirea. Nu prea avea cum să reuşească, dar, hotărându-se să-şi încerce norocul, trăsese înspre ea un foc cu încărcătură grea numărul cinci. Răcnind ca o felină înfuriată, umbra se prăvălise printre ferigile uriaşe şi tufele de orhidee bufnind de pământ la picioarele lui şi, încă răcnindu-şi furia şi durerea, îşi înfipsese dinţii omeneşti în carâmbul tare al bocancului aflat în mişcare. Pe de altă parte, nici el nu stătea degeaba şi cu piciorul liber făcuse ce se cuvenea pentru a reduce răcnetul la tăcere. Atât de mult se obişnuise de atunci Basset cu sălbăticia, încât chicoti din nou înveselit de acea aducere-aminte.

Şi ce noapte a urmat! Nu e de mirare că acumulase boli febrile de o asemenea virulenţă şi diversitate, se gândi el, amintindu-şi de acea noapte de nesomn şi de chin, când pulsaţia rănilor nu era nimic pe lângă miliardele de înţepături ale ţânţarilor. Nu avea cum să scape de ei şi nu îndrăznise să aprindă un foc. Literalmente îi pompaseră până la refuz otravă în trup, astfel încât, la ivirea zorilor, cu ochii pe care aproape că nu şi-i putea deschide de umflaţi ce erau, se împleticea mergând orbeşte, fără a se sinchisi prea mult că în orice clipă putea să i se taie capul, iar trupul său putea să ia calea lui Sagawa, către focul la care avea să fie gătit. În douăzeci şi patru de ore devenise o epavă – atât din punct de vedere mental, cât şi fizic. Abia de-şi putuse menţine cât de cât puterea de judecată, atât de răvăşită îi era mintea de îngrozitoarea inoculare de otravă pe care o suferise. De mai multe ori îşi descărcase arma cu succes în umbrele care-l urmăreau. Insectele şi ţânţarii care-l înţepau şi în timpul zilei îi sporeau suferinţa, în timp ce rănile sale sângerânde atrăgeau hoarde de muşte scârboase, care i se încuibau fără teamă în carne şi trebuiau să fie măturate cu mâna şi strivite.

Odată, în ziua aceea, a auzit din nou sunetul cel minunat, după toate aparenţele aflat la o mai mare depărtare, dar înălţându-se imperios deasupra tobelor

războiului aflate mai aproape prin tufişuri. Exact acolo a făcut el eroarea de apreciere. Crezând că trecuse dincolo de el şi că, prin urmare, sunetul se afla între el şi plaja de la Ringmanu, îşi croise drum înapoi către el, când în realitate pătrundea mai adânc şi tot mai adânc în inima misterioasă a insulei neexplorate. În noaptea aceea, târându-se printre rădăcinile răsucite ale unui smochin indian, adormise din cauza epuizării, timp în care ţânţarii au făcut ce-au vrut cu el.

Au urmat zile şi nopţi care au rămas vagi ca nişte coşmaruri în memoria lui. O viziune clară pe care şi-o amintea a fost cea în care se trezise deodată în mijlocul unui sat de boşimani privind cum fugeau în junglă bătrânii şi copiii. Fugiseră cu toţii, cu excepţia unuia. Din imediata lui apropiere, de deasupra lui, un scâncet ca de animal cuprins de durere şi groază îl făcuse să se înfioare. Şi privind în sus, o văzuse – o fată, o tânără femeie mai degrabă, spânzurată de un braţ în soarele arzător. Poate că atârna acolo de zile întregi. Limba ei umflată, atârnându-i din gură, era o dovadă în acest sens. Încă în viaţă, fata îşi holba la el ochii plini de groază. Ajutorul nu i-ar mai fi fost de nici un folos, decise el, observându-i umflăturile de la picioare, care trădau faptul că încheieturile îi fuseseră zdrobite şi oasele mari rupte. Se hotărâse s-o împuşte, şi aici viziunea se termina. Nu-şi putea aminti dacă făcuse

sau nu acest lucru, după cum nu-şi putea aminti nici prin ce întâmplare ajunsese în acel sat şi cum reuşise să iasă de acolo.

Multe imagini, fără legătură între ele, se perindau prin mintea lui Basset în timp ce revedea acea perioadă a groaznicelor sale rătăciri. Îşi aminti cum ocupase un alt sat de vreo douăsprezece case şi cum îi alungase cu puşca pe toţi, în afară de un bătrân, prea slab ca să fugă, care scuipa către el şi scâncea şi mârâia, în timp ce el dezgropa din pământ un cuptor şi scotea dintre pietrele fierbinţi un purcel fript, care scotea un abur plin de arome îmbietoare printre frunzele verzi în care era înfăşurat. Acela a fost locul unde un dezmăţ al sălbăticiei a pus stăpânire pe el. După ce s-a ospătat pe cinste, gata de plecare cu o pulpă a porcului în mână, el a dat foc în mod intenţionat acoperişului de paie al unei case cu lupa lui convergentă.

Dar amprenta cea mai profundă în mintea lui Basset era cea lăsată de jungla jilavă şi puturoasă. Duhnea realmente a rău şi era învăluită tot timpul într-o lumină crepusculară. Rareori răzbătea vreo rază de soare prin acoperişul ei des şi încâlcit, aflat la treizeci de metri deasupra. Iar dedesubtul acestui acoperiş se afla o mocirlă aeriană de vegetaţie, o picurare monstruoasă, parazitară, de forme de viaţă decadente,

ce-şi aveau rădăcinile în moarte şi trăiau din moarte. Iar el se mişca printre toate acestea, fără răgaz urmărit de umbrele zburătăcinde ale antropofagilor, ei înşişi duhuri ale răului care nu îndrăzneau să-l înfrunte pe faţă în luptă, dar care ştiau că, mai devreme sau mai târziu, aveau să se hrănească din el. Basset îşi amintea că în perioada aceea, în clipele de luciditate, se asemuia el însuşi cu un taur rănit, urmărit de coioţii din preerie, prea laşi ca să se lupte cu el pentru carnea lui, totuşi fiind siguri de sfârşitul lui inevitabil, când aveau să se ghiftuiască pe rupte. Întocmai cum coarnele şi copitele tropotind ale taurului îi ţineau pe coioţi la distanţă, şi arma lui îi ţinea la distanţă pe aceşti locu-itori din Insulele Solomon, aceste umbre crepusculare ale unor boşimani din insula Guadalcanal.

A venit şi ziua când au apărut întinderile acoperite de ierburi. Brusc, parcă tăiată de sabia lui Dumnezeu, mânuită de Dumnezeu, jungla s-a terminat. Marginea ei, perpendiculară şi neagră ca şi infamia ei, avea vreo treizeci de metri de sus şi până jos. Şi, începând de la marginea ei, creştea iarba – mătăsoasă, blândă, gingaşă, iarbă de păscut care ar fi încântat ochii şi vitele oricărui om gospodar şi care se întindea cât vedeai cu ochii, kilometri şi kilometri de verdeaţă, până la şira spinării marii insule, lanţul de munţi impunători apăruţi în urma vreunui străvechi cataclism

al pământului, crestați și săpați de ape, dar încă nu roși cu totul de ploile tropicale erozive. Dar iarba! S-a tăvălit prin ea vreo zece metri, și-a îngropat fața în ea, a mirosit-o și s-a prăbușit într-o criză de plâns nestăpânit.

Și, în timp ce el plângea, sunetul cel minunat s-a pornit să răsune – dacă a răsuna, s-a gândit el deseori de atunci încoace, era cuvântul potrivit prin care se putea descrie articularea unui sunet atât de vast și atât de emoționant de blând. Era blând ca nici un alt sunet auzit vreodată. Era vast, cu o rezonanță atât de puternică, încât ar fi putut fi scos doar de vreun monstru cu gâtlejul de bronz. Și iată că încă îl chema peste întinderea nesfârșită a savanei, și era ca o binecuvântare pentru spiritul lui îndelung chinuit și pustiit de durere.

Își aminti cum zăcuse acolo în iarbă, cu obrajii uzi dar fără să mai suspine de plâns, ascultând sunetul și mirându-se că fusese cu putință să-l audă de pe plaja de la Ringmanu. Vreo anomalie a curenților de aer, reflectă el, făcuse posibil ca sunetul să fie purtat la o asemenea depărtare. Astfel de condiții era posibil să nu mai apară în decursul a o mie de zile sau a zece mii de zile, dar unica zi în care se întâmplase fusese ziua când debarcase de pe vasul *Nari* pentru o cercetare de câteva ceasuri. Fusese interesat îndeosebi să găsească faimosul fluture de junglă, cu o deschidere de treizeci

de centimetri între vârfurile aripilor, ca o catifea mohorâtă din cauza lipsei de culoare, așa cum era și întunecimea acoperișului, cu obicciuri arborcale atât de semețe, încât hălăduia numai prin acoperișul junglei și nu putea fi făcut să coboare de acolo decât cu un puternic foc de armă. Acesta era motivul pentru care Sagawa cărase arma de vânătoare de calibrul douăzeci.

Două zile și nopți își petrecuse târându-se peste acea fâșie de pământ cu iarbă. Îndurase multe suferințe, dar urmărirea încetase la marginea junglei. Și ar fi murit de sete, dacă nu l-ar fi readus la viață o puternică furtună cu tunete în ziua a doua.

Apoi apăruse Balatta. La umbra primului copac, acolo unde savana ceda locul desei junglei montane, se prăbușise aproape mort. La început, ea scoase un țipăt de plăcere la vederea neputinței lui și fusese pe punctul de a-i zdrobi țeasta cu o creangă solidă din pădure, ca să ajungă la creier. Poate că totala lui neputință a fost cea care a atras-o și poate curiozitatea ei omenească a fost cea care a făcut-o să se abțină. În orice caz, ea s-a abținut, fiindcă el și-a deschis din nou ochii sub iminența loviturii și a văzut-o cum îl cerceta cu atenție. Ceea ce o izbea la el erau ochii albaștri și pielea albă. Calmă, s-a așezat pe vine, a scuipat pe brațul lui și cu vârful degetelor

i-a curăţat murdăria adunată în decursul zilelor şi nopţilor de noroi şi de junglă, care-i întinau albeaţa iniţială a pielii.

Totul îl izbise la ea în mod deosebit, deşi nu era nimic convenţional în tot ce făcea. Râse uşor aducându-şi aminte, fiindcă ea fusese la fel de candidă în privinţa îmbrăcăminţii ca şi Eva înainte de apariţia frunzei de viţă. Pe vine şi aplecată în acelaşi timp, cu membre asimetric dezvoltate, cu muşchi ca nişte funii având parcă lungimea cordajului unei corăbii, cu cruste de murdărie nespălate din copilărie, cu excepţia unor averse întâmplătoare, ea era prototipul de femeie cel mai lipsit de frumuseţe pe care el, cu ochii unui om de ştiinţă, îl cercetase vreodată. Sânii îi trădau în acelaşi timp maturitatea şi tinereţea şi, dacă nu prin altceva, sexul său era precizat prin unica podoabă cu care era gătită, şi anume o coadă de porc vârâtă printr-o gaură din lobul urechii ei stângi. Atât de recent fusese tăiată coada porcului, încât sângele din ea, neînchegat şi încă prelingându-se, i se usca pe umăr asemenea picăturilor de ceară dintr-o lumânare. Dar faţa ei! Un complex de trăsături ca de maimuţă, răsucite şi zbârcite, întrerupte de nişte nări mongoloide îndreptate în sus, spre cer, de o gură care se curba pornind de la o buză superioară uriaşă şi dispărea precipitat într-o bărbie retrasă, precum şi de nişte ochi iscoditori şi plângăcioşi, care

clipeau aşa cum clipesc ochii locatarilor unor cuşti de maimuţe.

Nici măcar apa pe care i-a adus-o într-o frunză din pădure, nici ciozvârta de friptură de porc, străveche şi pe jumătate putrezită, nu au putut compensa în vreun chip hidoşenia ei grotescă. Atunci când ciugulise din mâncare timp de câteva minute, îşi ţinuse ochii închişi ca să nu o vadă, deşi ea îl silea tot timpul să şi-i deschidă ca să se zgâiască la albastrul lor. Apoi survenise sunetul. Mai aproape, mult mai aproape decât ştia el că este, şi mai ştia la fel de bine că, în ciuda drumului istovitor pe care-l făcuse, sunetul se afla totuşi la o depărtare de multe ceasuri. Efectul sunetului asupra ci fusese surprinzător. Se făcuse mică sub el, cu faţa întoarsă într-o parte, gemând şi clănţănind din dinţi de spaimă. Dar, după ce sunetul îşi trăise viaţa lui deplină de un ceas, el închise ochii şi adormi cu Balatta veghindu-l şi înlăturând muştele.

Când s-a trezit, era noapte şi ea plecase. Dar conştient că îşi recăpăta vigoarea, şi, de asemenea că, inoculat cum era cu otrava ţânţarilor, avea să mai sufere şi mai departe de inflamare, închisese ochii şi dormise neîntors până la răsăritul soarelui. Puţin mai târziu, Balatta se întorsese, aducând cu ea vreo cinci-şase femei care, oricât de urâte ar fi fost, nu erau în mod evident atât de urâte ca ea. Prin felul cum se purta, a

lăsat să se înţeleagă că îl considera achiziţia ei, proprietatea ei, şi mândria cu care îl arăta ar fi fost ridicolă, dacă situaţia n-ar fi fost atât de disperată.

Mai târziu, după ceea ce pentru el fusese o călătorie îngrozitoare de câţiva kilometri, când s-a prăbuşit în faţa casei duhurilor la umbra arborelui de pâine, ea îşi dezvăluise cu mare însufleţire gândurile privind dreptul ei de posesie asupra lui. Ngurn, pe care Basset avea să-l cunoască mai târziu în calitate de şaman, de preot sau de vraci al satului, ceruse capul său. Câţiva dintre oamenii-maimuţă ce rânjeau şi hămăiau, cu toţii la fel de despuiaţi şi cu înfăţişare la fel de bestială ca şi Balatta, îi vroiau trupul pentru a-l frige la cuptor. În momentul acela, el nu le înţelegea limbajul, dacă prin denumirea de *limbaj* s-ar putea înnobila sunetele grosolane pe care le scoteau pentru a reprezenta idei. Basset însă înţelesese pe deplin subiectul dezbaterii, îndeosebi atunci când bărbaţii îi apăsau, îi împungeau cu degetul şi îi pipăiau carnea ca şi cum el ar fi fost o simplă marfă în prăvălia unui măcelar.

Balatta pierduse rapid dezbaterea, când s-a întâmplat accidentul. Unul dintre bărbaţi, examinând din curiozitate puşca de vânătoare a lui Basset, a ajuns să tragă cocoşul şi să apese pe trăgaci. Reculul patului puştii în stomacul acelui om nu fusese cea mai

cumplită urmare, fiindcă forţa împuşcăturii, la distanţa de un metru, spulberase complet capul unuia dintre participanţii la dezbateri.

Până şi Balatta se alătură celor care o luaseră la fugă, şi, înainte ca ei să se întoarcă, Basset, cu simţurile deja ameţite din pricina febrei ce punea stăpânire pe el, reintrase în posesia armei. După care, cu toate că îi clănţăneau dinţii în gură din cauza frigurilor, iar ochii săi abia mai vedeau din cauza vertijului, s-a înverşunat să nu-şi piardă cu totul cunoştinţa atâta vreme cât îi putea intimida pe boşimani prin simpla vrajă a busolei, a ceasului, a lupei convergente şi a chibriturilor. În cele din urmă, printr-un gest solemn, subliniat într-un moment de cumpănă şi de groază, ucisese un purcel cu un foc de armă şi imediat leşinase.

Basset îşi arcui muşchii braţului, căutând parcă să stoarcă ce dram de putere se mai putea afla într-o asemenea slăbiciune şi se ridică încet, clătinându-se. Era înspăimântător de emaciat; totuşi, în timpul diferitelor convalescenţe din multele luni ale îndelungatei sale boli, nu-şi refăcuse niciodată forţele în aceeaşi măsură ca de data aceea. Lucrul de care se temea era o altă recidivă, aşa cum i se mai întâmplase deseori. Fără medicamente, neavând nici măcar chinină, reuşise până atunci să scape cu viaţă dintr-o combinaţie alcătuită din cele mai pernicioase şi mai

maligne febre paludice şi din boala urinei negre. Dar cât mai putea oare să reziste? Asta era veşnica întrebare pe care şi-o punea. Întrucât, ca om de ştiinţă autentic ce era, îşi pusese în gând să nu moară până ce nu va dezlega taina sunetului.

Sprijinindu-se într-un toiag, clătinându-se, făcu cei câţiva paşi până la casa duhurilor, unde moartea şi Ngurn domneau în întuneric. Casa duhurilor era aproape la fel de infam de întunecată şi duhnea a rău ca şi jungla – după părerea lui Basset. Totuşi acolo îl putea găsi de obicei pe vechiul său amic şi flecar, Ngurn, mereu dornic să stea la poveşti sau la o tacla, în timpul cât şedea în cenuşa morţii şi, la fum încet rotea cu dibăcie capetele omeneşti atârnate de căpriori pentru conservare. Fiindcă, în intervalul de mai multe luni cât fusese conştient în timpul lungii sale boli, Basset îşi însuşise simplitatea psihologică şi dificultăţile lingvistice ale limbajului folosit de tribul lui Ngurn, al Balattei şi al lui Gngngn – acesta din urmă tânărul şef netot care era condus de Ngurn şi care, şopteau gurile rele, era fiul lui Ngurn.

– Va vorbi Cel Roşu astăzi? întrebă Basset, de-acum atât de obişnuit cu ocupaţia înfiorătoare a bătrânului, încât devenise chiar interesat de felul cum mergea conservarea prin afumare.

Cu ochiul unui expert, Ngurn examină capul la care lucra.

– Vor mai trece zece zile până să pot spune „terminat", zise el. Nici un om nu a mai aranjat vreodată capete ca astea.

Basset zâmbi în sinea sa, văzând că pe bătrân nu-l prea trăgea inima să discute cu el despre Cel Roşu. Aşa se întâmplase mereu. Niciodată, cu nici un chip, nici Ngurn nici vreun alt membru al ciudatului trib nu a scăpat cea mai vagă aluzie la vreo însuşire fizică a Celui Roşu. Cel Roşu trebuia să fi fost o entitate fizică, pentru a putea să emită sunetul cel minunat, şi cu toate că era numit Cel Roşu, Basset nu era sigur că roşul reprezenta culoarea lui. Destul de roşii erau faptele şi puterile lui, oricât de abstracte ar fi fost firele pe care le-a prins el. Cel Roşu, îl informase Ngurn, nu numai era mai bestial decât zeii triburilor vecine, mereu însetat de sângele roşu al sacrificiilor de vieţi omeneşti, dar înşişi zeii vecini erau sacrificaţi şi torturaţi în faţa lui. El era zeul a douăsprezece sate aliate la fel ca acesta, care era satul central şi dominant al federaţiei. Datorită Celui Roşu, multe sate aliate fuseseră devastate şi chiar în întregime nimicite, prizonierii fiind sacrificaţi cu toţii. Acest lucru era adevărat astăzi şi el se întindea înapoi în istoria veche transmisă din gură în gură de-a lungul generaţiilor.

Atunci când el, Ngurn, fusese un bărbat tânăr, triburile de dincolo de ţinuturile cu iarbă făcuseră o incursiune războinică. În timpul contra-atacului, Ngurn şi luptătorii săi luaseră mulţi prizonieri. Numai dintre copii, peste o sută au fost goliţi de vii de sânge în faţa Celui Roşu şi mulţi, cu mult mai mulţi bărbaţi şi femei.

Tunătorul era un alt nume folosit de Ngurn pentru misterioasa zeitate. El mai era numit şi Strigătul Răsunător, Glăsuitorul Zeiesc, Gâtlej de Pasăre, Cel cu Gâtlejul Dulce ca Gâtlejul Păsării de Miere, Cântăreţul Soarelui şi Cel Născut din Stele.

De ce Cel Născut din Stele? Zadarnic l-a tot iscodit Basset pe Ngurn. Potrivit spuselor acestui vraci, Cel Roşu existase dintotdeauna, exact acolo unde era şi în prezent, veşnic cântând şi tunându-şi voinţa asupra oamenilor. Însă tatăl lui Ngurn, înfăşurat într-o rogojină de iarbă putrezită şi atârnând încă deasupra capetelor lor, printre căpriorii afumaţi ai casei duhurilor, susţinuse altceva. Acel înţelept răposat era convins că Cel Roşu venea din noaptea plină de stele, altminteri de ce – aşa argumenta el – cei bătrâni şi uitaţi i-ar fi dat numele de Cel Născut din Stele? Basset nu putea să nu recunoască soliditatea acestei argumentări. Însă Ngurn susţinea că de-a lungul multor ani din lunga sa viaţă, în care cercetase cu

atenţie multe nopţi înstelate, încă nu găsise vreo stea pe pământul cu ierburi sau în adâncul junglei – deşi le căutase. E adevărat, văzuse stele căzătoare (asta ca răspuns la contra-argumentele lui Basset); dar văzuse de asemenea şi fosforescenţa produsă de lăstarii unor fungoizi, de carnea putrezită şi de licurici în nopţile întunecate, precum şi flăcările unor incendii de pădure şi ale unor nuci-lumânare aprinse; totuşi ce deveneau flacăra, dogoarea şi strălucirea odată ce ele arseseră, se încinseseră şi străluciseră? Răspuns: nişte amintiri, simple amintiri şi atât, ale unor lucruri care au încetat să mai existe, asemenea amintirilor unor acuplări petrecute cândva, ale unor petreceri uitate, ale unor dorinţe care au fost duhurile unor dorinţe, luând foc, izbucnind în vâlvătăi, arzând, totuşi fără a reuşi să se împlinească într-o uşurare şi o satisfacţie. Unde era pofta de ieri? Dar carnea friptă a porcului sălbatic pe care săgeata vânătorului nu a reuşit să-l ucidă? Dar fecioara, nemăritată şi moartă, înainte ca tânărul bărbat s-o cunoască?

O amintire nu era o stea, a fost contra-argumentul lui Ngurn. Cum ar putea o amintire să fie o stea? În plus, după o viaţă îndelungată, el încă observa cerul nopţii cu stele care rămânea neschimbat. Nu remarcase niciodată absenţa fie şi a unei singure stele de la locul ei obişnuit. În afară de asta, stelele erau foc,

iar Cel Roşu nu era foc – această ultimă dezvăluire involuntară nu-i spunea lui Basset nimic.

– Va vorbi oare Cel Roşu mâine? întrebă el.

Ngurn ridică din umeri drept răspuns.

– Dar poimâine? – Dar răspoimâine? insistă Basset.

– Mi-ar plăcea să-ţi conserv capul, schimbă Ngurn subiectul. E diferit faţă de orice alt cap. Nici un duh nu are un astfel de cap. Şi apoi, l-aş conserva ca lumea. M-aş ocupa de el luni şi luni de zile. Lunile pe cer ar veni şi ar pleca, iar fumul ar fi foarte domol şi aş aduna eu însumi materialele pentru afumare. Pielea nu ar avea o zbârcitură. Ar fi la fel de netedă ca pielea ta de astăzi.

Se ridică în picioare şi, de pe căpriorii plini de funinginea de la afumarea nenumăratelor capete, unde ziua era doar beznă, luă un pachet învelit în rogojină şi începu să-l desfacă.

– E un cap asemănător cu al tău, zise el, dar e prost conservat.

Basset îşi ciulise urechile la aluzia că era vorba de capul unui alb; fiindcă trecuse vreme îndelungată de când ajunsese la concluzia că aceşti locuitori ai junglei, din partea cea mai centrală a marii insule, nu avuseseră niciodată de-a face cu oamenii albi. Bineînţeles că îi găsise neştiutori de engleza din insule, aproape universală în sud-vestul Pacificului.

Nu auziseră nici de tutun, nici de praful de puşcă. Cele câteva preţioase cuţite, făcute din fier balot, şi cele câteva şi mai preţioase tomahawk-uri, făcute din nişte toporişti ieftine din comerţ, presupusese că le capturaseră în război de la boşimanii din jungla de dincolo de ţinuturile cu iarbă, şi că aceştia, la rândul lor, le dobândiseră de la oamenii apei sărate, care trăiau în apropierea plajelor de coral ale ţărmului şi care ocazional intrau în contact cu oamenii albi.

– Oamenii din alte părţi nu ştiu să pună capete la păstrare, explică bătrânul Ngurn, în timp ce scotea din rogojina murdară şi punea în mâinile lui Basset un cap fără nici o îndoială de om alb.

Că era vechi nu exista nici un dubiu; că era alb o dovedea părul blond. Ar fi putut jura că aparţinuse cândva unui englez, şi încă unui englez din alte vremuri, ţinând seama de cerculeţele grele din aur care îi atârnau încă de lobii uscaţi ai urechilor.

– Deci capul tău... se întoarse vraciul la tema sa favorită.

– Îţi spun eu cum facem, îl întrerupse Basset, căruia îi venise o nouă idee. Când am să mor, am să te las să te îngrijeşti de capul meu, dacă mă laşi mai întâi să-l văd pe Cel Roşu.

– Voi avea oricum capul tău când vei muri, îi respinse Ngura propunerea. Adăugă apoi, cu francheţea

brutală a sălbaticului: În afară de asta, tu nu mai ai mult de trăit. Eşti aproape mort acum. Te vor lăsa tot mai mult puterile. Nu peste multe luni te voi avea aici învârtindu-te şi tot învârtindu-te în fum. E plăcut, în după-amiezele lungi, să învârţi capul cuiva pe care l-ai cunoscut bine, aşa cum te cunosc eu pe tine. Şi am să-ţi vorbesc şi am să-ţi spun multele taine pe care vrei să le cunoşti. Lucru care nu va mai avea importanţă, fiindcă tu vei fi mort.

– Ngurn, îl ameninţă Basset brusc înfuriat. Îl ştii pe Trăznetul Prunc de Fier care este al meu. (Apelativul se referea la puşca sa atotputernică şi atotîngrozitoare.) Te pot ucide oricând şi atunci nu-mi vei avea capul.

– Tot aia e, Gngngn sau altcineva dintre oamenii mei îl va avea, îl asigură Ngurn cu blândeţe. Şi tot aşa se va învârti şi se va tot învârti aici, în casa duhurilor, în fum.

Iar Basset recunoscu în sinea lui că era învins în discuţie.

Ce anume era Cel Roşu? – s-a întrebat Basset de o mie de ori în cursul săptămânii următoare, în timp ce părea să-şi recapete forţele. Care era sursa sunetului celui minunat? Ce anume era Cântăreţul Soarelui, Cel Născut din Stele, acea misterioasă zeitate, cu o purtare la fel de bestială ca şi a celor cu capete negre şi ciudate

şi ca a acelor bestii omeneşti cu chipuri de maimuţe care îl venerau, şi ale cărei cântări şi porunci dulci precum argintul şi mugitoare ca taurul el le auzise de atâta vreme de la o depărtare interzisă? Pe Ngurn nu reuşise să-l corupă cu inevitabila conservare a capului său atunci când va fi murit. Gngngn, imbecil şi şef cum era, era prea nerod şi prea aflat sub influenţa lui Ngurn, pentru a fi luat în considerare. Mai rămânea Balatta, care, din ziua când l-a găsit şi îi ţinea cu de-a sila ochii deschişi asupra hidoşeniei ei feminine, groteşti, nu încetase să-l adore. Era femeie, iar el aflase de multă vreme că singura cale de a învinge, slujindu-se de trădarea ei faţă de trib, era cea care trecea prin inima ei de femeie.

Basset se respecta. Nu-şi revenise niciodată din oroarea iniţială produsă de sluţenia Balattei ca femeie. Până şi acasă, în Anglia, chiar şi în perioadele cele mai bune, farmecul femeii nu fusese niciodată la mare preţ în ochii lui. Totuşi acum, în mod hotărât, aşa cum poate să facă doar un bărbat în stare să se sacrifice pentru cauza ştiinţei, decise să nu mai ţină seama de fineţea şi de delicateţea propriei sale firi, făcând dragoste cu boşimana aceea neînchipuit de respingătoare.

Se cutremură de silă, dar cu faţa întoarsă într-o parte îşi ascunse grimasele şi abia îşi stăpâni sila când îi cuprinse cu braţele umerii având cruste de murdărie

şi când simţi pe ceafă şi pe obraz contactul cu părul ei creţ, cu damf de ulei rânced. Dar el aproape că scoase un ţipăt când ea se abandonă cu totul acestei mângâieri chiar din prima clipă, strâmbându-se, strigând vorbe nearticulate şi scoţând mici sunete de plăcere, ciudate, gâlgâite, ca de porc. Era prea mult. Iar următorul lucru pe care l-a făcut în ciudata lui relaţie amoroasă a fost s-o ducă la râu şi s-o spele ca lumea.

Începând de atunci, s-a dedicat ei ca un adevărat băiat de la ţară, atât de des şi atât de mult timp cât îi permitea voinţa lui trecând peste repulsie. Dar în privinţa căsătoriei, despre care ea aducea cu ardoare vorba, cu stricta respectare a cutumei tribale, el ezita. Din fericire, regula tabuului era puternică în cadrul tribului. Astfel, de pildă, Ngurn nu putea să atingă os, carne sau piele de crocodil. Acest lucru fusese stabilit la naşterea sa. Lui Gngngn i se interzisese să fie vreodată atins de vreo femeie. O astfel de pângărire, dacă se întâmpla să aibă loc, putea fi ispăşită doar prin moartea femeii ofensatoare. Acest lucru se întâmplase o dată, de la venirea lui Basset, când o fetiţă de nouă ani, alergând în joaca ei, s-a împiedicat şi a căzut lovindu-se de şeful sacru. Iar fetiţa nu a mai fost văzută. În şoaptă, Balatta i-a spus lui Basset că fetiţa se aflase trei zile şi trei nopţi supusă morţii în faţa Celui Roşu. Cât despre Balatta, fructul de pâine era tabu

pentru ea. Drept pentru care Basset era recunoscător: tabuul ar fi putut să fie apa.

Pentru sine, el a inventat un tabu special. Se putea căsători, explică el, doar atunci când Crucea Sudului se înălţa cel mai mult în drumul ei pe cer. Pricepându-se la astronomie, câştiga astfel o păsuire de nouă luni şi era convins că în acest răstimp avea fie să moară, fie să evadeze spre coastă, cunoscând totul despre Cel Roşu şi despre sursa glăsuirii minunate a Celui Roşu. La început, el şi l-a închipuit pe Cel Roşu ca fiind vreo statuie colosală, asemenea celei a lui Memnon, ajungând să glăsuiască în anumite condiţii de temperatură la lumina soarelui. Dar atunci când, după un raid al războinicilor, un grup de prizonieri a fost adus şi sacrificiul a avut loc noaptea, pe timp de ploaie, când soarele nu putea să joace nici un rol, iar Cel Roşu a fost mai în voce ca de obicei, Basset a renunţat la această ipoteză.

În compania Balattei, uneori însoţiţi de bărbaţi şi de grupuri de femei, avea libertatea de a hoinări prin junglă în trei cvadrante din compas. Dar al patrulea cvadrant, care cuprindea sălaşul ascuns al Celui Roşu, era tabu. El a arătat o dragoste mai aprinsă faţă de Balatta – de asemeni s-a îngrijit ca ea să se spele singură mai des. Cum ea reprezenta eternul feminin, era în stare de orice trădare de dragul iubirii. Şi, cu

toate că vederea ei îi provoca greaţă, iar contactul cu ea îl ducea la disperare, deşi nu putea scăpa de sluţenia ei nici în coşmarele lui datorate obsesiei, totuşi el era conştient de adevărul cosmic al sexului care o însufleţea şi care făcea ca propria ei viaţă să însemne mai puţin decât fericirea iubitului ei, cu care spera să se căsătorească. Julieta sau Balatta? Unde era deosebirea de esenţă? Blândul şi gingaşul produs al ultra-civilizaţiei, sau prototipul animalic apărut cu o sută de mii de ani înaintea ei? – Nu exista nici o deosebire.

Basset era în primul rând un om de ştiinţă, în al doilea rând un umanist. În inima insulei Guadalcanal, el supuse povestea de dragoste unui test, aşa cum ar fi testat vreo reacţie chimică în laborator. Îşi spori ardoarea prefăcută faţă de boşimană, sporind în acelaşi timp caracterul imperios al voinţei de a o face să dorească să-l privească pe Cel Roşu faţă-n faţă. Era vechea poveste, recunoscu el, care spune că femeia trebuie să plătească, şi totul s-a petrecut într-o zi când s-a întâmplat să prindă împreună un peştişor negru, neclasificat şi fără nume, lung de vreo doi-trei centimetri, jumătate ţipar şi jumătate cu solzi, plin de icre aurii ca de somon, care trăia în apă dulce şi care era considerat, crud şi necurăţat, proaspăt sau putrezit, o delicatesă nemaipomenită. Întinsă pe burtă în

noroiul ce acoperea solul putrid al junglei, Balatta se aruncă, apucându-l cu mâna de glezne, sărutându-i picioarele şi scoţând nişte sunete ca nişte plescăieli care-l făcură să se înfioare din cap până-n picioare. Ea îl imploră s-o ucidă mai degrabă decât să-i pretindă această dovadă extremă a iubirii. I-a vorbit despre pedcapsa încălcării tabuului privitor la Cel Roşu – o săptămână de tortură, pe viu, ale cărei detalii ea le urlă cu faţa vârâtă în noroi, până ce el realiză că era încă un novice în cunoaşterea grozăviilor pe care omul era în stare să le aplice omului.

Totuşi Basset insistă să i se satisfacă voinţa de bărbat, pe riscul femeii, pentru a putea să dezlege misterul cântării Celui Roşu, cu toate că ea ar fi urmat să fie ucisă lent, în chinuri înfiorătoare şi urlând. Balatta, femeie fiind, cedă. Îl conduse în cvadrantul interzis. Un munte abrupt, înălţându-se dinspre nord pentru a se întâlni cu o apariţie similară dinspre sud, gâtuiau pârâul în care pescuiseră ei într-un defileu adânc şi întunecat. După aproape doi kilometri de-a lungul defileului, drumul începu să urce abrupt până ce trecură peste o şa din calcar brut, care-i atrase privirea de geolog. Tot urcând, deşi el făcea opriri dese din cauza slăbiciunii fizice evidente, escaladară înălţimi acoperite de păduri, până când ajunseră pe un platou înalt. Basset recunoscu în alcătuirea compoziţiei

lui nisip vulcanic şi era convins că un magnet portabil ar fi putut capta o încărcătură bună din granulele ascuţite pe care călca.

Iar apoi, ţinând-o pe Balatta de mână şi ducând-o mai departe, ajunse la acel lucru – o groapă enormă, în mod evident artificială, în mijlocul platoului. Istoria veche, Instrucţiunile pentru Navigaţia pe Mările Sudului, zeci de date şi de semnificaţii reţinute de memorie, iuţi şi furioase, ţâşniră prin creierul lui. Mendana fusese cel care descoperise insulele şi le numise ale lui Solomon, fiind convins că găsise minele fabuloase ale acelui rege. S-a râs de credulitatea copilărească a bătrânului navigator şi iată că acum el însuşi, Basset, stătea pe marginea unei excavaţii întru totul asemănătoare cu exploatările de diamante din Africa de Sud.

Dar lucrul acela pe care îl cerceta de sus cu privirea nu avea nici o legătură cu diamantul. Mai degrabă era o perlă, cu profunzimile irizării unei perle dar având o dimensiune pe care toate perlele de pe pământ topite de timp în una singură nu ar fi putut-o atinge şi având o culoare nevisată de nici o perlă sau de orice altceva pentru acea materie, fiindcă era culoarea Celui Roşu. Şi Basset ştiu pe loc că era vorba de însuşi Cel Roşu. O sferă desăvârşită, cu un diametru de două sute bune de metri, al cărei vârf se

afla la o sută de metri sub nivelul marginii. El asemui calitatea culorii acelui lucru cu un smalţ. Într-adevăr, socoti că era un fel de lac, aplicat de om, dar un lac prea miraculos de măiestrit ca să fi fost fabricat de populaţia de boşimani. Mai strălucitor decât roşul cireşii, abundenţa culorii lui dădea impresia de roşu clădit peste roşu. Scânteia şi se iriza în lumina soarelui parcă licărind de sub straturi şi straturi de roşu.

Balatta se străduí zadarnic să-l facă să nu coboare. Se aruncă în noroi dar, când el continuă să coboare pe cărarea ce mergea în spirală pe peretele gropii, ea îl urmă, făcându-se mică şi scâncind de teroare. Faptul că acea sferă roşie fusese cizelată ca un lucru de mare precizie, era evident. Luând în considerare numărul mic al membrilor celor douăsprezece sate federate, precum şi uneltele şi metodele lor primitive, Basset era convins că truda unor generaţii fără număr cu greu ar fi putut realiza acea excavaţie enormă.

Descoperi că fundul gropii era tapetat cu oseminte omeneşti, printre care, dezmembraţi şi desfiguraţi, zăceau zei ai satelor, din lemn şi din piatră. Unii, acoperiţi cu figuri şi desene totemice obscene, erau ciopliţi din trunchiuri de copac viguroase, cu lungimi între paisprezece şi şaptesprezece metri. El remarcă absenţa zeului rechin şi a zeului ţestoasă, atât de

răspândiţi prin satele de pe coastă, şi fu uimit de recurenţa constantă a motivului căştii. Ce ştiau aceşti sălbatici din junglă, din inima întunecată a insulei Guadalcanal, despre căşti? Oare luptătorii greu înarmaţi ai lui Mendana purtaseră căşti şi pătrunseseră până aici cu secole în urmă? Şi dacă nu, atunci de unde preluaseră boşimanii motivul?

Înaintând peste talmeş-balmeşul de zei şi de oseminte, cu Balatta scâncind la picioarele lui, Basset intră în umbra Celui Roşu şi înaintă sub ieşindul lui gigantic până ce îl atinse cu vârful degetelor. Nici vorbă de vreun smalţ. Nici suprafaţa nu era netedă aşa cum ar fi fost dacă era lăcuită. Dimpotrivă, era striată şi plină de ciupituri, având ici-colo pete ca nişte urme de încălzire puternică şi de topire. De asemenea, substanţa din care era alcătuit era metalică, deşi nu semăna cu nici un metal sau cu vreo combinaţie de metale pe care le cunoscuse el vreodată. Cât despre culoare, el se convinse că nu fusest aplicată. Era culoarea intrinsecă a metalului însuşi.

Îşi trecu vârful degetelor, care până în acel moment stătuseră nemişcate, peste suprafaţă şi simţi cum întreaga sferă gigantică se însufleţea, prindea viaţă şi îi răspundea. Era ceva de necrezut! O atingere atât de uşoară pe o masă atât de imensă! Totuşi se înfiora sub mângâierea uşoară a degetelor în vibraţii

ritmice care deveneau şoapte şi foşnete şi murmure ale unui sunet – dar ale unui sunet atât de diferit atât de slab, încât era un şuier abia pâlpâind; atât de suav încât era înnebunitor de dulce, sunând precum un corn vrăjit al zânelor, în cele din urmă neputând fi asemuit de Basset decât cu zvonul vreunui clopot al zeilor, ajuns pe pământ din spaţiul cosmic.

Îi aruncă Balattei o privire rapidă şi întrebătoare, dar vocea Celui Roşu, pe care el îl evocase, o azvârlise cu faţa la pământ, tânguindu-se printre oseminte. El se întoarse să contemple lucrul cel miraculos. Era gol pe dinăuntru şi nu era făcut din nici un metal cunoscut pe pământ, fu concluzia sa. Purta pe drept numele de Cel Născut din Stele, dat de cei din vremurile vechi. Numai din stele ar fi putut să vină şi nu era un lucru întâmplător. Era o creaţie a străduinţei şi inteligenţei. O asemenea perfecţiune a formei, faptul că era în mod cert gol pe dinăuntru, nu puteau fi rodul unei simple întâmplări. Era indubitabil creaţia unor inteligenţe, depărtate şi de neînchipuit, care prelucrau la modul fizic metalele. Privea la el cu uluire, cu mintea străbătută de fulgerările unor ipoteze ce încercau să explice motivele pentru care acel călător de departe se aventurase prin noaptea spaţiului cosmic, îşi croise drum printre stele şi acum se înălţa în faţa lui şi deasupra lui, dezgropat cu

răbdare de niște antropofagi, ciupit și smălțuit de baia lui de flăcări din două atmosfere.

Dar culoarea era oare un smalț rezultat din acțiunea temperaturii înalte asupra vreunui metal obișnuit? Sau era o calitate intrinsecă a metalului însuși? Împunse cu vârful briceagului pentru a testa compoziția materialului. Instantaneu, întreaga sferă izbucni într-o șoaptă puternică, într-un protest tăios, aproape vibrând minunat, dacă s-ar putea imagina o șoaptă care să vibreze, acum înălțându-se, acum coborând, cele două extreme ale registrului sonor amenințând să închidă cercul și să se contopească în tunetul mugitor pe care el îl auzise atât de des de la o depărtare imposibilă.

Uitând de orice prudență, de însăși viața lui care era în joc, vrăjit de minunea obiectului inimaginabil și inexplicabil, ridică briceagul pentru a lovi mai cu forță printr-o mișcare mai largă, dar fu oprit de Balatta. Ea se ridicase în genunchi într-o agonie a groazei, strângându-și genunchii cu mâinile și implorându-l să înceteze. În dorința ei aprigă de a-l impresiona, își vârî antebrațul între dinți și se mușcă până la os.

El abia de-i observă gestul, cu toate că dădu automat ascultare instinctelor sale mai blânde și renunță la lovitura de cuțit. În ochii lui, viața se micșorase la dimensiuni microscopice în fața acestui

colosal mesager al unei vieţi superioare, venit din depărtările universului sideral. O îmboldi ca pe un câine cu călcâiul pe mica boşimană slută ca să se ridice în picioare şi o sili să-l urmeze într-un înconjur al bazei. După o scurtă bucată de drum, dădu peste nişte orori. Printre altele, recunoscu chiar, uscate de soare, rămăşiţele fetiţei de nouă ani, care încălcase întâmplător tabuul şefului Gngngn. Şi, printre rămăşiţele celor răposaţi, întâlni şi rămăşiţele unuia care nu decedase încă. Adevărul este că boşimanii se definiseră pe ei înşişi prin numele de Cel Roşu, văzând în el propria lor imagine pe care se străduiau s-o împace şi s-o îmbuneze prin asemenea ofrande roşii.

Continuându-şi turul, călcând tot timpul peste oseminte şi peste imagini de oameni şi zei care constituiau pardoseala acestui străvechi osuar de sacrificiu, el dădu peste dispozitivul cu ajutorul căruia Cel Roşu era capabil să-şi trimită chemarea, cântând-o cu glas de tunet peste fâşiile de junglă şi de savană până la plaja depărtată de la Ringmanu. Era simplu şi primitiv, aşa cum era şi artificiul desăvârşit al Celui Roşu. Un stâlp mare, lung de vreo cincisprezece metri, împodobit cu semnele unor superstiţii vechi de secole, purtând încrustate pe el dinastiile unor zei, fiecare suprapus, fiecare purtând cască, fiecare şezând în gura deschisă a unui crocodil, stâlp atârnat cu ajutorul unor

funii, pe care se răsuceau plante parazite cățărătoare, de vârful unui tripod alcătuit din trei trunchiuri mari de copaci, purtând și ei încrustate schițele rânjinde și groteşti ale concepțiilor moderne ale omului despre artă și zeitate. De impresionantul stâlp atârnau funii cu noduri asupra cărora oamenii puteau să exercite o forță direcționată. Asemenea unui berbece, acest stâlp putea fi lansat perpendicular spre puternica sferă irizată în roșu.

Acesta era locul unde Ngurn oficia și funcționa din punct de vedere religios, în folosul său și al celor douăsprezece triburi de sub conducerea sa. Basset râse în hohote, aproape ca un nebun, la gândul că acest mesager miraculos, după ce a străbătut grație inteligenței spațiul cosmic, a putut să cadă într-un bastion al boșimanilor, fiind venerat de niște sălbatici asemănători cu maimuțele, mâncători de oameni și vânători de capete. Era ca și cum Cuvântul lui Dumnezeu ar fi căzut în smârcul împuțit ce umple prăpastia din fundul iadului; ca și cum Poruncile lui Iehova săpate în piatră ar fi fost prezentate maimuțelor din cușca maimuțelor de la grădina zoologică; ca și cum Predica de pe Munte ar fi fost rostită în vacarmul dintr-o casă de nebuni.

Săptămânile se scurgeau cu încetineală. După alegerea sa, Basset își petrecea nopțile pe podeaua

plină de cenuşă a casei duhurilor, sub capetele veşnic rotitoare care se conservau lent. Motivul era că aici era tabu sexul femeiesc, inferior şi, prin urmare, se putea ascunde de Balatta, care ca amantă devenea tot mai insistentă şi mai periculoasă, pe măsură ce Steaua Sudului se înălţa tot mai sus pe cer, marcând astfel apropierea nunţii ei. Zilele, Basset şi le petrecea într-un hamac întins la umbra marelui arbore de pâine din faţa casei duhurilor. Mai interveneau unele pauze în acest program, când, cufundat în somnul letargic din timpul crizelor de febră devastatoare, zăcea zile şi nopţi la rând în casa capetelor. Se străduia mereu să lupte cu febra, să trăiască, să continue să trăiască, să prindă tot mai multă putere până în ziua când avea să fie destul de puternic pentru a înfrunta fâşia de savană şi centura de junglă de dincolo de ea, şi pentru a învinge ajungând la plajă şi la vreun vas venit după mână de lucru, la vreun keci sau schooner specializate în transportul clandestin de sclavi, şi mai departe la civilizaţie, până la cei cărora le putea duce vestea despre mesajul din alte lumi care zăcea, având parte de veneraţia întunecată a unor oameni-animale, în inima neagră din centrul centrului insulei Guadalcanal.

În alte nopţi, zăcând până târziu sub arborele de

pâine, Basset petrecea lungi ceasuri urmărind cum dispăreau lent stelele înspre apus, în spatele zidului negru al junglei, unde aceasta fusese împinsă înapoi de luminişul din jurul satului. Posedând mai mult decât nişte simple cunoştinţe superficiale de astronomie, el se deda plăcerii unui om bolnav, făcând speculaţii în privinţa locuitorilor de pe planetele nevăzute ale acelor sori incredibil de depărtaţi; spre a vizita casele de lumină ale acelora, viaţa a ieşit în afară, vizitator timid, din criptele întunecate ale materiei. Nu putea concepe o limită a timpului, după cum nu-şi putea imagina nici mărginirea spaţiului. Nici un fel de speculaţii subversive legate de radiu nu-i zdruncinaseră credinţa ştiinţifică solidă în conservarea energiei şi în indestructibilitatea materiei. Dintotdeauna şi pentru totdeauna trebuie să fi existat stelele. Şi, cu siguranţă, în acea frământare cosmică, toate trebuiau să fie asemănătoare prin comparaţie, din aceeaşi substanţă ori substanţe, abstracţie făcând de capriciile plămădirii. Toate trebuie să se supună ori să dea naştere aceloraşi legi care au guvernat neabătut întreaga experienţă a omului. Prin urmare, argumenta şi conchidea el, planetele şi viaţa trebuie să constituie apanaje ale tuturor sorilor, aşa după cum ele constituiau apanaje ale unui anumit soare din propriul lui sistem solar.

Chiar în timp ce el zăcea aici, sub arborele de pâine, o inteligenţă cercetând cu privirea abisurile înstelate, desigur că întregul univers era scrutat fără răgaz de nenumăraţi ochi ca şi ai lui, deşi cu certitudine diferiţi, având în spatele lor, cu atât mai mult, inteligenţe care şi-au pus întrebări şi au căutat sensul şi construcţia întregului. Raţionând astfel, el simţea cum sufletul său îşi descoperea înrudirea cu acea augustă companie, cu acea mulţime a cărei privire cercetătoare era pentru totdeauna fixată pe cortina infinitului.

Cine erau ele, ce erau ele, acele fiinţe depărtate şi superioare, care au aruncat o punte peste cer prin mesajul lor gigantic, irizând în roşu şi scoţând sunete cereşti? Cu siguranţă, şi cu mult timp în urmă, au bătut şi ele cărarea pe care omul de-abia a pus piciorul, după calendarul cosmic. Iar pentru a fi în stare să trimită un asemenea mesaj peste prăpastia cosmică, desigur că ei vor fi atins acele înălţimi de care omul, cu lacrimi şi osteneală şi asudând sânge, în întuneric şi buimăcit de atâtea îndemnuri, se apropie aşa de încet. Şi ce erau ele pe culmile lor? Ajunseseră la Fraternitate? Sau învăţaseră şi ei că legea iubirii impunea pedeapsa slăbiciunii şi a decăderii? Viaţa era oare o luptă? Legea întregului univers era cumva legea nemiloasă a selecţiei naturale? Şi, lucru imperativ şi dureros, concluziile lor, îndelung cântăritele lor judecăţi, erau

închise chiar atunci în uriaşa inimă metalică a Celui Roşu, aşteptând doar ca primul pământean să le citească? De un lucru era sigur: sfera sonoră nu era în nici un caz un strop de rouă roşie, scuturat din coama leonină a vreunui soare chinuit. Era rodul unei intenţii, nu al unui hazard, şi conţinea cuvintele şi înţelepciunea stelelor.

Ce instrumente şi elemente şi forţe stăpânite, ce înţelepciune şi ce taine şi ce mijloace de a controla destinul ar putea exista acolo! Fără nici o îndoială, de vreme ce se puteau încorpora atât de multe într-un lucru atât de mic, cum era piatra de fundaţie a unei clădiri publice, acea sferă enormă ar putea să conţină istorii vaste, profunzimile unor cercetări duse până la capăt, depăşind cele mai îndrăzneţe aşteptări ale omului, legi şi formule care, uşor de stăpânit, ar transforma viaţa omului pe pământ, cea a individului şi cea a colectivităţilor, astfel încât să salte din mocirla prezentă până la inimaginabile înălţimi de puritate şi putere. Era cel mai sublim dar al Timpului, oferit omului legat la ochi şi aspirând la cer, nesăţios. Şi tocmai lui, lui Basset, i se acordase şansa măreaţă de a fi primul care primea acest mesaj de la rudele interstelare ale omului!

Nici un alb, şi cu atât mai mult nici un străin din celelalte triburi de boşimani, nu privise la Cel Roşu

rămânând în viaţă după aceea. Aşa era legea lămurită de Ngurn lui Basset. Exista un lucru cum ar fi frăţia de sânge, argumentase Basset, drept răspuns, în trecut. Însă Ngurn rostise un nu solemn. Până şi frăţia de sânge se afla în afara favorurilor Celui Roşu. Numai un bărbat născut în sânul tribului putea să privească la Cel Roşu şi să rămână în viaţă. Dar acum, odată cu taina vinovată cunoscută doar de Balatta, a cărei spaimă de a fi nimicită în faţa Celui Roşu îi pecetluise buzele, situaţia era diferită. Ceea ce avea el de făcut era să se refacă după îngrozitoarele friguri care îl slăbiseră şi să ajungă la civilizaţie. Apoi avea să întreprindă o expediţie aici şi, chiar de-ar fi să nimicească întreaga populaţie a Guadalcanalului, să extragă din inima Celui Roşu mesajul către lume trimis din celelalte lumi.

Însă recidivele lui Basset erau din ce în ce mai frecvente, scurtele sale convalescenţe tot mai puţin întremătoare, perioadele de comă tot mai lungi, până ajunse să înţeleagă, dincolo de ultimele imbolduri ale optimismului inerent unei constituţii atât de puternice ca a lui, că nu va apuca niciodată să traverseze teritoriile acoperite de ierburi, să străbată periculoasa junglă de coastă şi să iasă la mare. Se stingea în timp ce Crucea Sudului se ridica tot mai sus pe cer, până când şi Balatta pricepu că el avea să fie mort la data nunţii

hotărâtă de tabuul lui. Ngurn se duse personal în pelerinaj şi adună materiale de produs fum pentru conservarea capului lui Basset şi îşi exhibă cu fală desăvârşirea artistică înştiinţându-l în legătură cu intenţia sa când Basset va fi murit. Cât despre sine, Basset nu fu şocat. De prea multă vreme şi prea profund scăzuse viaţa în el ca să-l mai chinuie cu spaima extincţiei iminente. A continuat să existe cu îndârjire, perioadele de inconştienţă alternând cu perioade de semi-conştienţă, onirice şi ireale, în care se întreba zadarnic dacă l-a contemplat vreodată cu adevărat pe Cel Roşu sau dacă totul era doar o închipuire cosmarescă produsă de delir.

Veni şi ziua când toate ceţurile şi pânzele de păianjen se destrămară, când se trezi cu mintea limpede ca un cristal şi când putu să facă o apreciere justă a slăbiciunii sale trupeşti. Nu-şi mai putea ridica nici o mână su un picior. Atât de puţin îşi mai putea controla trupul, încât abia dacă mai era conştient că avea aşa ceva. Într-adevăr, carnea sa putea lesne să-i şadă pe suflet, iar sufletul său, în clipa lui de limpezime, ştiu graţie tocmai acelei limpezimi că bezna dispariţiei era aproape. Ştia că sfârşitul era aproape; ştia că îl privise cu adevărat cu proprii ochi pe Cel Roşu, pe mesagerul dintre lumi; ştia că nu va apuca să ducă acel mesaj lumii – acel mesaj care, după

câte ştia el, e posibil să fi aşteptat ca omul să-l audă, din inima insulei Guadalcanal, timp de zece mii de ani. Şi Basset se agită să pună lucrurile în ordine, chemându-l pe Ngurn la el, afară, la umbra arborelui de pâine, şi împreună cu bătrânul vraci discută termenii şi aranjamentele ultimului său efort în viaţă, aventura sa finală în carne vie.

– Cunosc legea, O Ngurn, închise el subiectul. Acela care nu face parte dintre ai noştri nu poate să privească la Cel Roşu şi să rămână în viaţă. Eu, oricum, nu voi mai rămâne în viaţă. Tineri tăi mă vor duce în faţa Celui Roşu şi am să-l privesc, şi am să-i aud glasul, şi apoi am să mor de mâna ta, O Ngurn. În felul acesta vor fi respectate cele trei lucruri: legea, dorinţa mea şi intrarea mai rapidă în posesia capului meu, pe care toate preparativele tale îl aşteaptă.

Lucru cu care Ngurn fu de acord, adăugând:

– E mai bine aşa. Un om bolnav, care nu se mai poate face bine, e nebun să mai trăiască pentru un răstimp atât de scurt. De asemenea, e mai bine, pentru cei în viaţă, ca el să plece. De prea multă vreme eşti pe ducă. Nu că nu mi-ar fi fost de folos să discut cu un om atât de înţelept. Dar de luni de zile prea puţin am stat de vorbă. În loc de asta, ai pus stăpânire pe locul din casa capetelor, făcând o larmă ca un porc aflat pe moarte sau vorbind mult şi cu glas tare în propria ta

limbă, pe care eu nu o înțeleg. Asta m-a zăpăcit de tot, fiindcă mie îmi place să gândesc la lucrurile măreţe ale luminii şi ale întunericului, în timp ce rotesc capetele în fum. Marea gălăgie pe care o făceai era deci o perturbare a învăţăturii neîntrerupte şi a acumulării lente a înţelepciunii finale la care voi ajunge înainte de a muri. Cât despre tine, asupra ta întunericul s-a şi aşternut şi e bine să mori acum. Şi îţi făgăduiesc că, în zilele lungi ce urmează, când îţi voi roti capul în fum, nici un om din trib nu ne va deranja. Iar eu am să-ţi spun o mulţime de taine, fiindcă sunt un om bătrân şi foarte înţelept şi voi adăuga înţelepciune la înţelepciune în timp ce îţi voi roti capul în fum.

Aşadar făcură o targă şi, purtat pe umerii a şase bărbaţi, Basset porni în ultima lui aventură neînsemnată, care trebuia să încununeze aventura absolută, pentru el, a vieţii. Cu un trup de care abia de mai era conştient, căci până şi durerea fusese stoarsă din el, şi cu o minte ascuţită şi limpede care îl obişnuia cu un cxtaz liniştit al gândirii cu desăvârşire lucidă, el zăcea pe spate pe targa ce se legăna şi privea cum se estompa lumea trecătoare, contemplând pentru ultima oară arborele de pâine din faţa casei duhurilor, lumina împuţinată de sub acoperişul încâlcit al junglei, trecătoarea întunecoasă dintre munţii

înghesuiți unul într-altul, șaua de calcar brut și platoul de nisip negru, vulcanic.

Îl purtară în jos pe poteca în spirală din jurul gropii, dând înconjur Celui Roșu, care strălucea și scânteia, părând a fi mereu pe punctul de a iriza din culoare și lumină în cântare dulce și în tunet. Și îl purtau peste oseminte și trunchiuri ale unor oameni și zei hăcuiți, peste ororile altor oameni hăcuiți, care încă trăiau, până la tripodul clădit din trei trunchiuri solide, de care atârna uriașul trunchi de copac în chip de berbece.

Aici Basset, ajutat de Ngurn și de Balatta, se ridică lipsit de vlagă în picioare, clătinându-se din șalc de slăbiciune, și, cu ochi limpezi, neșovăitori, atoatevăzători, privi la Cel Roșu.

– O dată, O Ngurn, zise el, fără să-și ia ochii de la suprafața strălucitoare și vibrândă pe care și în care toate nuanțele roșului de cireașă jucau neîncetat, tot timpul tremurând de nerăbdare să se preschimbe în sunet, să devină foșnet mătăsos, șoaptă argintie, atingere aurie a unor strune, flaut catifelat din țara zânelor, depărtare suavă a tunetelor.

– Aștept, răspunse Ngurn după o pauză lungă, cu tomahawk-ul în mână, gata pregătit, fără ostentație.

– O dată, O Ngurn, repetă Basset, lasă-l pe Cel Roșu să vorbească, astfel încât să-l pot vedea și

totodată să-l aud vorbind. Apoi loveşte, când am să ridic mâna, fiindcă, atunci când am să ridic mâna, am să-mi las capul să se aplece în faţă şi am să fac loc pentru lovitură la baza cefei. Dar, O Ngurn, eu, care sunt pe calc de a ieşi din lumina zilei pentru totdeauna, mi-aş dori să ies având în auz cântarea sublimă a glasului Celui Roşu.

– Iar eu îţi făgăduiesc că nu va exista niciodată un cap mai binc conservat ca al tău, îl asigură Ngurn, făcând în acclaşi timp semn bărbaţilor din trib să apuce funiile de manevră suspendatc de trunchiul de copac în chip dc berbece. Capul tău va fi cea mai măiastră lucrare a mea dc conservare a capetelor.

Basset zâmbi liniştit la lăudăroşenia bătrânului, în timp ce buşteanul cioplit, tras înapoi pe o distanţă de doi-trei metri, era eliberat. În clipa următoare, era pierdut în extaz la brusca şi tunătoarea eliberare a sunetului. Dar cc tunet! Era dulce, purtând în el calitatea dc nepreţuit a tuturor metalelor sonore. În el glăsuiau arhanghelii; era sublim de frumos înaintea tuturor sunctelor; era învestit cu inteligenţa supraoamenilor de pe planetelc altor sori; era glasul lui Dumnezeu, care te vrăjea şi-ţi poruncea să-l asculţi. Şi – miracol nepieritor al acelui metal interstelar! Basset, cu propriii săi ochi, văzu culoarea şi culorile preschimbându-se în sunet, până ce întreaga suprafaţă

vizibilă a vastei sfere începu să pâlpâie, să se înfioare devenind vaporoasă, străbătută de ceva ce el n-ar fi putut spune dacă era culoare ori sunet. În acel moment, simţi că interstiţiile materiei îi aparţineau, ca şi contopirile şi transfuziile reciproce de materie şi forţă.

Timpul se scurgea. În cele din urmă, Basset fu readus pe pământ din extazul lui printr-un gest plin de nerăbdare din partea lui Ngurn. Aproape că uitase de vrăjitorul cel bătrân. O străfulgerare a fanteziei îi aduse în gâtlej un chicotit plin de satisfacţie. Puşca lui de vânătoare zăcea alături de el pe targă. Tot ce avea de făcut era ca, lipindu-şi gura ţevii de cap, să apese pe trăgaci şi să-şi zboare capul cu totul.

Dar de ce să-l tragă pe sfoară? fu următorul gând al lui Basset. Vânător de capete, fiară canibală şi fiinţă omenească, jumătate maimuţă şi jumătate om, bătrânul Ngurn jucase totuşi, potrivit normelor sale, cum nu se poate mai cinstit. Ngurn era în sine un premergător al eticii şi contractului, al cinstirii şi al amabilităţii în rândul oamenilor. Nu, hotărî Basset, ar fi un mare păcat şi un gest dezonorant să-l înşele pe bătrân, la urma urmei. Capul său îi aparţinea lui Ngurn şi avea să fie capul de care se va îngriji Ngurn.

Şi Basset, ridicându-şi mâna în chip de semnal, aplecându-şi în faţă capul, aşa cum se înţeleseseră,

pentru a-şi expune limpede porţiunea unde se lega de coarda întinsă a şirei-spinării, uită de Balatta, care nu era decât o simplă femeie, o femeie şi atât, singură şi nedorită. El ştiu, fără să vadă, când toporişca ascuţită ca un brici se ridică în aer în spatele lui. Şi în clipa aceea, dinaintea sfârşitului, peste Basset se lăsă umbra Necunoscutului, senzaţia miracolului iminent al năruirii zidurilor în faţa imaginabilului. Atunci când ştiu că lovitura pornise şi exact înainte ca tăişul de oţel să muşte în carne şi în nervi, aproape i se păru că privea chipul senin al Meduzei, Adevărul... şi, în acelaşi timp cu muşcătura oţelului, prin năvala beznei, în strălucirea de-o clipă a imaginaţiei, avu viziunea capului său rotindu-se încet, rotindu-se veşnic, în casa duhurilor de lângă arborele de pâine.

Waikiki, Honolulu
22 mai 1916

CUPRINS

Prefață *5*
Să mori într-o mie de feluri 23
Umbra şi licărirea 45
Când lumea era tânără 75
Ciuma stacojie 109
Cel Roşu 203